ใบรับรองวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)

ปริญญา

พัฒนาสังคม | โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา

สาขา | **ภาควิชา**

เรื่อง ความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชน จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว ในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี

Opinions of the Kubua Folk to the Role of Community Museum Ji-pa-tha- phan-sa-than-ban-ku-bua for Community Development at Kubua Subdistrict Ratchaburi Province

นามผู้วิจัย นางสาวพัชรภรณ์ เพิ่มกว่าเก่า

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วรชัย วิริยารมภ์, Ph.D.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(รองศาสตราจารย์สิริกร กาญจนสุนทร, วท.ม.)

ประธานสาขาวิชา

(รองศาสตราจารย์สิริกร กาญจนสุนทร, วท.ม.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์กัญจนา ธีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ ---------- **เดือน** ---------- **พ.ศ.** ----------

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชน จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว ในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี

Opinions of the Kubua Folk to the Role of Community Museum Ji-pa-tha-phan-sa-than-ban-ku-bua for Community Development at Kubua Subdistrict Ratchaburi Province

โดย

นางสาวพัชรภรณ์ เพิ่มกว่าเก่า

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)
พ.ศ. 2554

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พัชรภรณ์ เพิ่มกว่าเก่า 2554: ความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชน จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว ในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) สาขาวิชาพัฒนาสังคม โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผู้ช่วยศาสตราจารย์วรชัย วิริยารมภ์, Ph.D. 188 หน้า

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชน จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว ในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคล ที่มีผลต่อระดับความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี 3) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชาวบ้านคูบัว ที่มีความสัมพันธ์กับระดับความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัว ต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ปะชาชนในตำบลคูบัว จำนวน 400 ครัวเรือน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ วิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการศึกษาวิจัย สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า (t –test) การทดสอบค่าเอฟ (F-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ .05 และวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ .01 และเก็บข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์จำนวน 5 คน เพื่อเป็นการสนับสนุนข้อมูลในเชิงปริมาณ

ผลการวิจัยพบว่า ชาวบ้านคูบัวส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี อยู่ในระดับปานกลาง โดยที่ด้านสังคมมีความคิดเห็นว่าพิพิธภัณฑ์ชุมชนมีบทบาทในการเป็นแหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียนมากที่สุด ด้านวัฒนธรรมมีความคิดเห็นว่าพิพิธภัณฑ์ชุมชนเป็นสถานที่อนุรักษ์วัฒนธรรมไท-ยวนมากที่สุด และด้านเศรษฐกิจมีความคิดเห็นว่าพิพิธภัณฑ์ชุมชนมีบทบาทเป็นสถานที่ประชาสัมพันธ์ให้บุคคลภายนอกได้รู้จักผ้าจกไท-ยวนมากที่สุด ส่วนด้านการมีส่วนร่วมของชาวบ้านคูบัวนั้นอยู่ในระดับปานกลาง และจากการทดสอบสมติฐานพบว่า ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความแตกต่างของระดับความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัว ต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี ได้แก่ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ พื้นที่ที่อยู่อาศัย และตำแหน่งในชุมชนหรือในพิพิธภัณฑ์ ส่วนเพศ อายุ และระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน เป็นปัจจัยที่ไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างของระดับความคิดเห็น และการมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัว ต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี ซึ่งมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง

_____ _____ ___ / ___ / ___

ลายมือชื่อนิสิต ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Patcharaporn Permquakao 2011: Opinions of the Kuabua Folk to the Role of Community Museum Ji-pa-tha-phan-sa-than-ban-ku-bua for Community Development at Kubua Subdistrict Ratchaburi Province. Master of Art (Social Development), Major Field: Social Development, Interdisciplinary Graduate Program. Thesis Advisor: Assistant Professor Warrachai Wiriyaromp, Ph.D. 188 pages.

The objective of This research was 1) To study The level of opinion of the Kuabua Folk to the Role of Community Museum Ji-pa-tha-phan-sa-than-ban-ku-bua for Community Development at Kubua Subdistrict Ratchaburi Province. 2) To study the comparison of personal factors of affect The level of opinion of the Kuabua Folk to the Role of Community Museum for Community Development at Kubua Subdistrict Ratchaburi Province. 3) To study the participation of the Kuabua Folk related with The level of opinion of the Kuabua Folk to the Role of Community Museum Ji-pa-tha-phan-sa-than-ban-ku-bua for Community Development at Kubua Subdistrict Ratchaburi Province. The sample used in research consisted of 400 Kubua families. Data were collected by questionnaire analysis by computer program, statistical techniques were Percentage, Mean, Standard Deviation, t-test, F-test, and one-way ANOVA The level of statistical significance was set at .05 And analyzed of Pearson's correlation Coefficient The level of statistical significance was set at .01. And the data were collected by interviewing 5 person to support the quantitative Research.

Result of the Study can be concluded as follows: Most of people agreed with opinion of the Kuabua Folk to the Role of Community Museum Ji-pa-tha-phan-sa-than-ban-ku-bua for Community Development at Kubua Subdistrict Ratchaburi Province at medium level. Society Part, The opinion of the Kuabua Folk agree with Ji-pa-tha-phan-sa-than-ban-ku-bua Role to be the most of source outside learning school. Culture Part, Ji-pa-tha-phan-sa-than-ban-ku-bua was the place as the most Thai-Yuan conservative. Economic Part, Ji-pa-tha-phan-sa-than-ban-ku-bua was the place as Jok-Cloth Weaving Career of the Tai-Yuan information the most. In participate at medium level. From hypo-thesis-testing the factor of level of opinion of the Kuabua Folk to the Role of Community Museum Ji-pa-tha-phan-sa-than-ban-ku-bua for Community Development at Kubua Subdistrict Ratchaburi Province were Education, occupation, income, status. Sex, Age, living did not cause in the level of opinion.In participate relation of The level of opinion of the Kuabua Folk to the Role of Community Museum Ji-pa-tha-phan-sa-than-ban-ku-bua for Community Development at Kubua Subdistrict Ratchaburi Province was high positive association.

_____ _____ ___ / ___ / ___

Student's signature Thesis Advisor's signature

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ด้วยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งของคณาจารย์หลายท่าน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรชัย วิริยารมภ์ ประธานกรรมการที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์สิริกร กาญจนสุนทร กรรมการร่วม ที่ให้คำปรึกษา คำแนะนำ และข้อเสนอแนะที่มีประโยชน์ มีคุณค่า ตลอดจนได้กรุณาตรวจตราแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ ในสาขาพัฒนาสังคมทุกท่าน ที่สั่งสอนศิษย์ให้มีความรู้ในเนื้อหาวิชาการ อันเป็นส่วนสำคัญที่สุด ในความสำเร็จครั้งนี้ และ ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ธุรการในสาขาพัฒนาสังคมทุกท่านที่ให้การช่วยเหลือตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.อุดม สมพร ผู้อำนวยการจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว ตำบลคูบัว อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี และทุกท่านที่ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ตลอดจนกลุ่มชนตำบลคูบัวทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือในการเก็บข้อมูลแบบสอบถาม จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จและมีคุณค่า

ท้ายสุดนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา พี่น้อง และครู อาจารย์ ที่ได้ให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจในการศึกษาครั้งนี้จนสำเร็จ และขอขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่นทุกท่านที่ได้คอยช่วยเหลือและเป็นกำลังใจให้กันมาโดยตลอด

พัชรภรณ์ เพิ่มกว่าเก่า

พฤษภาคม 2554

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญ

หน้า

สารบัญตาราง (3)

สารบัญภาพ (9)

บทที่ 1 บทนำ 1
- ความสำคัญของปัญหา 1
- วัตถุประสงค์ของการวิจัย 4
- คำถามการวิจัย 5
- ประโยชน์ที่ได้รับ 5
- ขอบเขตการวิจัย 5
- นิยามศัพท์ปฏิบัติการ 6

บทที่ 2 การตรวจเอกสาร 9
- แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น 9
- แนวคิดเรื่องพิพิธภัณฑ์ชุมชนหรือพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น 12
- แนวคิดเรื่องการพัฒนาชุมชน 15
- แนวคิดเรื่องบทบาทพิพิธภัณฑ์ชุมชนในการพัฒนาชุมชน 19
- แนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วม 23
- แนวคิดเรื่องทุนทางสังคม 26
- แนวคิดเรื่องวัฒนธรรมชุมชน 30
- แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจชุมชน 31
- ข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่ตำบลคูบัวและชาวไท-ยวน 33
- ข้อมูลเกี่ยวกับจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว จังหวัดราชบุรี 46
- งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 64
- กรอบแนวคิดการวิจัย 66
- สมมติฐานการวิจัย 67

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 3 วิธีการวิจัย	68
ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง	68
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	74
การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	77
การเก็บรวบรวมข้อมูล	78
การวิเคราะห์ข้อมูล	79
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	79
บทที่ 4 ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์	81
ผลการวิจัย	81
ผลการศึกษาเชิงคุณภาพ	140
ข้อวิจารณ์	144
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	154
สรุปผลการวิจัย	154
ข้อเสนอแนะ	160
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	167
ภาคผนวก	172
ภาคผนวก ก แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	173
ภาคผนวก ข ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถาม	183
ประวัติการศึกษาและการทำงาน	188

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	กลุ่มตัวอย่างของประชากรในตำบลคูบัว	69
2	แสดงจำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล	81
3	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของของชาวบ้านตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี	85
4	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี ด้านสังคม	89
5	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี ด้านวัฒนธรรม	91
6	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี ด้านเศรษฐกิจ	94
7	สรุปผลระดับความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี แสดงเป็นรายด้าน	96
8	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีจำแนกตามเพศ	96

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
9	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี จำแนกตามอายุ	97
10	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา	98
11	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี โดยรวม จำแนกตามระดับการศึกษา โดยวิธีการของ Scheffé	100
12	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี ด้านสังคม จำแนกตามอายุ โดยวิธีการของ Scheffé	100
13	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี จำแนกตามอาชีพ	101
14	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม จำแนกตามอาชีพ โดยวิธีการของ Scheffé	102
15	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี ด้านสังคม จำแนกตามอาชีพ โดยวิธีการของ Scheffé	103

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
16	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี ด้านวัฒนธรรม จำแนกตามอาชีพ โดยวิธีการของ Scheffé	104
17	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี ด้านเศรษฐกิจ จำแนกตามอาชีพ โดยวิธีการของ Scheffé	105
18	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี จำแนกตามรายได้	106
19	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม จำแนกตามรายได้ โดยวิธีการของ Scheffé	107
20	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี ด้านสังคม จำแนกตามรายได้ โดยวิธีการของ Scheffé	108
21	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี ด้านวัฒนธรรม จำแนกตามรายได้ โดยวิธีการของ Scheffé	109

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
22	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี ด้านเศรษฐกิจ จำแนกตามรายได้ โดยวิธีการของ Scheffé	110
23	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี จำแนกตามที่อยู่อาศัย	111
24	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม จำแนกตามที่อยู่อาศัย โดยวิธีการของ Scheffé	113
25	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี ด้านสังคม จำแนกตามที่อยู่อาศัย โดยวิธีการของ Scheffé	119
26	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี ด้านวัฒนธรรม จำแนกตามที่อยู่อาศัย โดยวิธีการของ Scheffé	124
27	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี ด้านเศรษฐกิจ จำแนกตามที่อยู่อาศัย โดยวิธีการของ Scheffé	129
28	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี จำแนกตามระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน	134

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
29	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี จำแนกตามตำแหน่ง	135
30	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม จำแนกตามตำแหน่ง โดยวิธีการของ Scheffé	136
31	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี ด้านสังคม จำแนกตามตำแหน่ง โดยวิธีการของ Scheffé	137
32	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี ด้านวัฒนธรรม จำแนกตามตำแหน่ง โดยวิธีการของ Scheffé	138
33	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี ด้านเศรษฐกิจ จำแนกตามตำแหน่ง โดยวิธีการของ Scheffé	139
34	ค่าความสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างการมีส่วนร่วมกับความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี	140
35	สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน	160

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางผนวกที่		หน้า
1	ผลการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าของมาตราวัดการมีส่วนร่วมของประชาชน	184
2	ผลการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าของการวัดระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทด้านสังคม	185
3	ผลการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าของการวัดระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทด้านวัฒนธรรม	186
4	ผลการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าของการวัดระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทด้านเศรษฐกิจ	187

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	แผนที่ตำบลคูบัว	37
2	อาคารพิพิธภัณฑ์จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว	46
3	แผนที่จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว	47
4	โคกหรือดอนที่เกิดจากการไถเอาเศษอิฐ เศษวัตถุโบราณไปทับถมรวมกันเป็นกอง	53
5	เศษโบราณวัตถุสมัยทวารวดี	54
6	เครื่องมือต่างๆ เช่น เครื่องดับจับสัตว์	55
7	ยานพาหนะในอดีต	55
8	วิถีชีวิตความเป็นอยู่	56
9	การประชุมผู้นำชาวบ้าน	57
10	พระสงฆ์เชื้อสายไท-ยวน ราชบุรี	57
11	อุปกรณ์การประกอบอาหาร	58
12	การตกฟากหรือการเกิดของคนไท-ยวน สมัยโบราณ	58
13	เครื่องมือประกอบอาชีพ	59

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
14	อุปกรณ์ที่ใช้สำหรับตำข้าว	59
15	พื้นที่สำหรับแสดงนิทรรศการหมุนเวียนและเป็นห้องจัดสัมมนา	60
16	การทอผ้าจกของชาวไท-ยวน	61
17	ตู้แสดงผ้าจกโบราณ	62
18	ตู้แสดงผ้าจกโบราณ	62
19	หุ่นจำลองแสดงชาติพันธุ์	63
20	ห้องทำงานของผู้อำนวยการพิพิธภัณฑ์ ดร.อุดม สมพร	64
21	กรอบแนวคิดในการวิจัย	66

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

พิพิธภัณฑสถาน คือสถาบันที่ตั้งขึ้นเป็นการถาวร ไม่แสวงหาผลกำไร เปิดสำหรับประชาชนทั่วไป เพื่อบริการชุมชน และเพื่อการพัฒนาชุมชน โดยเก็บรวบรวม อนุรักษ์ ศึกษาค้นคว้า สื่อสาร และจัดแสดงวัตถุซึ่งเป็นหลักฐานของมนุษย์และสิ่งแวดล้อม เพื่อจุดประสงค์ในการค้นคว้า การเรียนรู้ และความเพลิดเพลิน และเมื่อกล่าวถึงคำว่าพิพิธภัณฑสถาน โดยทั่วไปมักนึกถึงพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่กรมศิลปากรเป็นผู้ดำเนินการเท่านั้น ภาพของพิพิธภัณฑ์เหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นภาพของอาคารที่ใหญ่โต เน้นไปทางการจัดแสดงโบราณวัตถุ สังคมไทยเคยตกอยู่ในกระบวนการจัดพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อชาติ เพื่อการแสดงอารยธรรมและวัฒนธรรมของประเทศ ปัจจุบันนี้การจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์ไม่ได้มุ่งเน้นแต่วัฒนธรรมส่วนกลางอย่างเดียว แต่ชาวบ้านในชุมชนต่างๆได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการนำเสนอและจัดแสดงวัฒนธรรม วิถีชีวิต ของชุมชนตนเองซึ่งเรียกกันว่า เป็นพิพิธภัณฑ์ชุมชน หรือท้องถิ่น

จากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ท้องถิ่นเริ่มมีบทบาทในการพัฒนาประเทศ สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญได้ตระหนักในศักยภาพของชุมชนท้องถิ่น จึงได้กำหนดแนวทางปฏิบัติให้ชุมชนท้องถิ่นมีสิทธิ์และอำนาจในการจัดการทรัพยากรทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีในท้องถิ่นของตนเองได้ ดังที่ปรากฏในมาตรา 66 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ที่ระบุว่า บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมย่อมมีสิทธิ์อนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีต ประเพณี ภูมิปัญญาศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ ประกอบกับแนวนโยบายการกระจายอำนาจการบริหารราชการแผ่นดินออกไปสู่องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นระดับต่างๆที่เปิดโอกาสให้กับประชาชนและเจ้าหน้าที่ในท้องถิ่นมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีมากขึ้นเป็นลำดับดังปรากฏใน พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 289 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอำนาจหน้าที่บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดี

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ของท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีสิทธิที่จะจัดการศึกษาอบรม และการฝึกอาชีพตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่นนั้น และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับมาตรฐานและระบบการศึกษาของชาติ การจัดการศึกษาอบรมภายในท้องถิ่นตามวรรคสอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องคำนึงถึงการบำรุงรักษาศิลปะจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นด้วย

ปัจจุบันพิพิธภัณฑ์ชุมชน หรือพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น จึงเป็นพิพิธภัณฑ์อีกรูปแบบหนึ่งที่กำลังเข้ามามีบทบาทมากในสังคม ซึ่งจะเห็นได้ว่าในขณะนี้แต่ละท้องถิ่นจะมีการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ชุมชนของตนเองขึ้นมาและก็มีอีกหลายท้องถิ่นที่กำลังตื่นตัวกับการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นตนเองไว้และถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้รับรู้ ดังเช่นในปี 2546-2547 มีรายชื่อพิพิธภัณฑ์ในประเทศไทย จำนวน 349 แห่ง และในปี 2548-2551 มีรายชื่อพิพิธภัณฑ์ในประเทศไทย จำนวน 1,050 แห่ง โดยแบ่งเป็นพิพิธภัณฑ์ที่ดำเนินการโดยวัด 274 แห่ง ชุมชน 40 แห่ง เอกชน 172 แห่ง โรงเรียนและสถาบันการศึกษา 260 แห่ง หน่วยงานราชการ 216 แห่ง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 71 แห่ง (ศิริพร ศรีสินธุ์อุไร, 2551)

พิพิธภัณฑ์ชุมชนเป็นพิพิธภัณฑ์ที่จะต้องเกิดขึ้นจากภายใน จัดโดยคนในชุมชน ใช้ของในชุมชนนั้น และกำลังทรัพย์ของชุมชนเอง เป็นการร่วมมือร่วมใจกันภายในชุมชน ซึ่งเป็นการนำเอาทุนทางสังคมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาชุมชน อย่างไรก็ตามการจัดทำพิพิธภัณฑ์ชุมชนในสภาพสังคมขณะนี้ เป็นสิ่งที่ทั้งบุคคลภายในท้องถิ่นและนอกท้องถิ่นไม่อาจทำได้ตามลำพัง หากต้องร่วมมือกันในลักษณะเสมอภาคเคารพให้เกียรติซึ่งกันและกัน อีกทั้งมีความจริงใจต่อกันด้วย ก็จะสามารถทำให้การจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ชุมชนนั้นประสบความสำเร็จ

ความหมายและรูปแบบของพิพิธภัณฑ์ได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง มีความหลากหลายของเนื้อหา รูปแบบและวัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน โดยพิพิธภัณฑ์หลายแห่งของประเทศไทยทั้งภาครัฐและเอกชนได้พยายามจัดทำเพื่อให้สอดคล้องสัมพันธ์กับสภาพของบริบททางสังคม อีกทั้งกระแสของการสร้างชุมชนเข้มแข็งกำลังได้รับความสนใจเป็นอันมาก ซึ่งการสร้างชุมชนให้เข้มแข็งนั้นคนในชุมชนต้องเข้าใจตัวเองและชุมชนให้ถ่องแท้เสียก่อน พิพิธภัณฑ์ชุมชนหลายแห่งสามารถสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนได้ เช่น พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดท่าพูด จังหวัดนครปฐม พิพิธภัณฑ์หนังใหญ่วัดบ้านดอน จังหวัดระยอง และพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นวัดไหล่หินหลวง จังหวัดลำปาง (ศิริพร ศรีสินธุ์อุไร, 2551) พิพิธภัณฑ์ชุมชนสามารถทำให้เกิดการฟื้นสำนึกรักท้องถิ่น สร้างความภาคภูมิใจในตนเองและมรดกวัฒนธรรมที่สืบทอดจากคนรุ่นก่อน หากพิพิธภัณฑ์ชุมชน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สามารถให้ความรู้แก่ชุมชน และแขกที่มาเยือนได้ ผลที่ตามมาคือรายได้ทางเศรษฐกิจ ความภาคภูมิใจในตัวของตัวเอง การรักษาสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมของตัวเอง อันนำไปสู่การอนุรักษ์ที่ถูกต้อง ดังนั้นการสนใจเรื่องราวของท้องถิ่นจึงเป็นจุดเริ่มของการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและสามารถพัฒนาไปสู่ความเข้าใจ “ตัวตน หรืออัตลักษณ์ของท้องถิ่น” อันจะเป็นเครื่องมือในการพัฒนาท้องถิ่น บทบาทของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นจึงทำหน้าที่เป็นทั้งกระบวนการปลุกจิตสำนึกแห่งคุณค่าของท้องถิ่นและเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดคุณค่าของท้องถิ่นสู่สาธารณชน และบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนนั้นยังเป็นกลไกสำคัญเพื่อการศึกษานอกระบบและทำให้เพิ่มศักยภาพทางความคิด นอกเหนือจากการเรียนรู้ในห้องเรียน ในปัจจุบันกระบวนการเปลี่ยนแปลงของโลกขณะนี้ได้ลงไปถึงในระดับชุมชน ชาวบ้านในชุมชนต่างๆเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ประเทศมีความก้าวหน้า การพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้นจึงเป็นทางเลือกที่ดีสำหรับการแก้ไขปัญหาที่สังคมไทยกำลังเผชิญอยู่ เพื่อต้านกระแสความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมที่รุนแรง เพราะฉะนั้นจำเป็นต้องปลุกจิตสำนึกในชุมชนให้เข้มแข็ง ให้รู้จักคิดเป็น ทำเป็น ซึ่งพิพิธภัณฑ์ชุมชนก็จะเป็นกลไกที่สำคัญในการช่วยสร้างพลังของชุมชนเอง พิพิธภัณฑ์ชุมชนจึงเป็นทางเลือกอีกรูปแบบหนึ่งของการฟื้นฟูการศึกษาด้วยภูมิปัญญาไทย เพื่อเยียวยาและแก้ไขปัญหาให้กับสังคมท้องถิ่น

ปัจจุบันกระบวนการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกำลังได้รับความสนใจจากสังคม พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นจำนวนมากได้ถูกก่อตั้งขึ้นทั้งในส่วนของภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชนทั่วไป รวมทั้งความต้องการที่จะก่อตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นซึ่งเป็นแนวคิดที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก และในที่นี้จะศึกษาถึงพิพิธภัณฑ์ชุมชนแห่งหนึ่งที่มีชื่อว่า จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว ซึ่งตั้งอยู่ที่ ตำบลคูบัว อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี เป็นพิพิธภัณฑ์ชุมชนที่มีการจัดแสดงได้อย่างน่าสนใจ ซึ่งเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับพื้นที่เมืองโบราณคูบัว และวิถีชีวิตของกลุ่มชนพื้นบ้านชาวไท-ยวน

จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวนั้นเริ่มต้นมาจากความสำนึกที่ต้องการตอบแทนแผ่นดินเกิด รำลึกถึงสังคมและวัฒนธรรมในอดีตของเหล่าตระกูลไท-ยวน ที่ได้สืบทอดภูมิปัญญาไว้ให้ลูกหลานของ ดร.อุดม สมพร พร้อมด้วยคณะลูกหลานไท-ยวน คูบัว อีกหลายท่าน ได้ร่วมคิดร่วมสร้างโครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ชุมชนขึ้นมา การก่อสร้างตัวอาคารและการจัดแสดงภายในแล้วเสร็จเปิดให้นักเรียน นักศึกษาและประชาชนทั่วไป เข้าศึกษาเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2548 เป็นต้นมา จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวแห่งนี้ จัดแสดงไว้เพื่อเล่าเรื่องราวความเป็นมาของชุมชนคูบัวในสมัยทวารวดีและวิถีชีวิตไท-ยวน คูบัว ตั้งแต่พุทธศักราช 2347 – ปัจจุบัน ให้แก่ลูกหลานได้รู้เรื่องราว ได้ศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองว่า มีวิถีชีวิตความเป็นมาเปลี่ยนแปลงพัฒนามา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากบรรพชนของตนเองเป็นเช่นไร อันจะก่อให้เกิดความรัก ความภาคภูมิใจในแผ่นดินอันเป็นมรดกของตนและชาติ

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าพิพิธภัณฑ์ชุมชนนั้นจะเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งในการช่วยพัฒนาชุมชน พิพิธภัณฑ์ชุมชนจะทำให้เกิดความสำนึกร่วมของคนในชุมชนที่สัมพันธ์กับโครงสร้างสังคมและองค์กรชุมชนที่เกิดขึ้นจากคนภายในชุมชนเอง ซึ่งในขณะนี้มีการตื่นตัวในการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ชุมชนกันอย่างแพร่หลาย โดยที่มีแนวคิดวิธีการแตกต่างกันออกไป ซึ่งจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว จังหวัดราชบุรีนั้น ก็เป็นพิพิธภัณฑ์ชุมชนที่มีบทบาทสำคัญกับชุมชนคูบัว เป็นการพัฒนาชุมชนที่มาจากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเอง ซึ่งก่อให้เกิดการรวมกลุ่มของคนในชุมชนให้เป็นปึกแผ่น เพื่อดำรงรักษาศิลปวัฒนธรรมของชาวไท-ยวนให้และเผยแพร่ให้คนภายนอกได้รู้จัก เกิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน ทำให้คนในชุมชนมีอาชีพและรายได้มากขึ้น และจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวนั้นยังเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ชุมชนได้รับรางวัลต่างๆมากมาย เช่นรางวัลหมู่บ้าน OTOP Village Champion ปี 2549 รางวัลอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย ปี 2550 ชุมชนดีเด่นทางด้านการท่องเที่ยว เป็นต้น

เพื่อให้การแสดงบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชน จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว ในการพัฒนาชุมชนตำบลคูบัว ทางด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจ นั้นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพตามความต้องการของประชาชนในชุมชน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวเกี่ยวกับบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชน จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว ในด้านการพัฒนาชุมชนคูบัว ซึ่งผลวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการนำไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ชุมชนและการพัฒนาชุมชนอื่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชน จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี

2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคล ที่มีผลต่อระดับความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชน จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชาวบ้านคูบัว ที่มีความสัมพันธ์กับระดับความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชน จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี

คำถามการวิจัย

1. ชาวบ้านคูบัวมีส่วนร่วมกับจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว จังหวัดราชบุรีอย่างไร

2. ชาวบ้านคูบัวมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชน จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี ในด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจอย่างไร

ประโยชน์ที่ได้รับ

ผลการวิจัยในครั้งนี้อาจนำมาใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ชุมชนในอนาคต เพื่อให้แสดงบทบาทให้เกิดประสิทธิภาพต่อประชาชน และอาจใช้เป็นแนวทางแก้ไขและปรับปรุงด้านการพัฒนาชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาถึงความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชน จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว ในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี ซึ่งประกอบด้วย 15 หมู่บ้าน โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชากรในตำบลคูบัวรวมทั้งสิ้น 2,728 ครัวเรือน (องค์การบริหารส่วนตำบลคูบัว, 2553) และผลที่ได้จะแสดงถึงบทบาทด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจ อันจะนำไปสู่ภาพรวมความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชน จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว ในการพัฒนาชุมชนต่อไป

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

ผู้วิจัยได้ให้ความหมายของคำเฉพาะบางคำ และตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ พื้นที่ที่อยู่อาศัย ระยะเวลาที่อยู่อาศัย และตำแหน่งในชุมชน/พิพิธภัณฑ์

เพศ หมายถึง เพศหญิงหรือเพศชาย

อายุ หมายถึง อายุตามปีปฏิทิน นับตั้งแต่เกิดจนถึงปัจจุบัน

ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาขั้นสูงสุดของประชาชน

อาชีพ หมายถึง อาชีพหลักที่ทำเป็นประจำของประชาชน

รายได้ หมายถึง ตัวเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่สามารถคำนวณเป็นเงินได้ต่อเดือนของประชาชน

พื้นที่ที่อยู่อาศัย หมายถึง พื้นที่ที่ประชาชนอาศัยอยู่ในปัจจุบัน โดยไม่จำเป็นต้องเป็นที่อยู่ตามทะเบียนราษฎร

ระยะเวลาที่อยู่อาศัย หมายถึง ระยะเวลาที่เข้ามาอยู่อาศัยในตำบลคูบัว

ตำแหน่งในชุมชน/พิพิธภัณฑ์ หมายถึง ตำแหน่งหรือหน้าที่ที่เป็นอยู่ในชุมชนหรือในพิพิธภัณฑ์ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

พิพิธภัณฑ์ชุมชน หมาย ถึง แหล่งหรือสถานที่รวบรวมและจัดแสดงหลักฐานทางโบราณคดี วัตถุโบราณ สิ่งของเครื่องใช้ วัตถุทางวัฒนธรรมรวมทั้งความรู้ภูมิปัญญาที่มีอยู่หรือเคยมีอยู่ในชุมชนหรือ ท้องถิ่นนั้นๆ ซึ่งอาจจะเป็นสถานที่บ้านเรือน สิ่งก่อสร้างสมัยโบราณที่โดยอายุรูปแบบทางศิลปะ สถาปัตยกรรม หรือประวัติความเป็นมาเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาเรื่องราวของ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ชุมชนนั้นๆ ที่รวม เรียกว่า โบราณสถาน แหล่งโบราณคดี หรืออาคารสถานที่ที่ก่อสร้างขึ้นใหม่ เพื่อใช้จัดแสดงข้อมูล หลักฐานทางโบราณคดีและทรัพยากรวัฒนธรรมต่างๆ

การพัฒนาชุมชน หมายถึง การทำให้ชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี การปรับปรุงสภาพต่างๆ ของชุมชน รวมทั้งมาตรฐานความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น เพื่อนำมาซึ่งความเจริญ ด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ตามแนวทางที่ชุมชนต้องการ โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนและผู้เกี่ยวข้อง การพึ่งพาตนเอง และความร่วมมือกันของชุมชน และระหว่างรัฐกับราษฎร มุ่งพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของประชาชนให้ดำเนินการพัฒนาและแก้ปัญหาของ ชุมชนได้อย่างยั่งยืนโดยใช้ทรัพยากรในชุมชนที่มีอยู่ให้คุ้มค่ามากที่สุด

บทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนในการพัฒนาชุมชน หมายถึง การกระทำกิจกรรมของพิพิธภัณฑ์ชุมชน ที่ทำให้คนในชุมชนได้มีส่วนร่วม ช่วยสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง มีความสามัคคี ทำให้ชุมชนดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง โดยแบ่งบทบาทออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจ ดังนี้

1. บทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนในการพัฒนาชุมชนด้านสังคม ได้แบ่งออกเป็นสามบทบาทคือ การเป็นกลไกการศึกษานอกระบบของชุมชน การเป็นศูนย์กลางของชุมชน และการก่อให้เกิดทุนทางสังคมที่สามารถนำไปพัฒนาชุมชนได้

การเป็นกลไกการศึกษานอกระบบของชุมชน หมายถึง พิพิธภัณฑ์ชุมชนนั้นเป็นสถานที่สำหรับจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ แต่นอกกรอบของการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนปกติ เป็นแหล่งสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดด้วยตนเอง โดยเป็นการเรียนรู้จากวัฒนธรรมภายในท้องถิ่น มุ่งบริการให้คนกลุ่มต่างๆ ของประชากร ทั้งที่เป็นผู้ใหญ่และเด็ก

การเป็นศูนย์กลางของชุมชน หมายถึง การเป็นสถานที่รวมกลุ่มของคนในชุมชน ในการพบปะสังสรรค์ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆภายในชุมชน

การก่อให้เกิดเป็นทุนทางสังคม หมายถึง พิพิธภัณฑ์ชุมชนนั้นจะเป็นตัวสร้างระบบความสัมพันธ์ของคนในชุมชน ให้เกิดการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และจะแสดงออกถึงความสัมพันธ์ที่แสดงออกถึงความเอื้ออาทร การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ความสามัคคี ความไว้วางใจ เป็นต้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. บทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนในการพัฒนาชุมชนด้านวัฒนธรรม ได้แบ่งออกเป็นสองบทบาทคือ เป็นแหล่งอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมของชุมชน และทำให้คนในชุมชนมีความสำนึกร่วมสำนึกรักในท้องถิ่น ในวัฒนธรรมของตนเอง

เป็นแหล่งอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมของชุมชน หมายถึง พิพิธภัณฑ์ชุมชนเป็นแหล่งเก็บรวบรวมโบราณวัตถุ สิ่งของเครื่องใช้ วัตถุทางวัฒนธรรม รวมทั้งความรู้ภูมิปัญญา เรื่องราวประวัติความเป็นมาของวัฒนธรรมชุมชนท้องถิ่น โดยให้คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการช่วยกันดูแลรักษาวัฒนธรรมของชุมชน

ทำให้คนในชุมชนเกิดความสำนึกร่วม สำนึกรักในวัฒนธรรมของท้องถิ่นตนเอง หมายถึง พิพิธภัณฑ์ชุมชนจะช่วยสร้างความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์วัฒนธรรมของชุมชนให้กับประชาชนในชุมชน ทำให้เกิดความรักและหวงแหนในความเป็นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเอง

3. บทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนในการพัฒนาชุมชนด้านเศรษฐกิจ หมายถึง พิพิธภัณฑ์ชุมชนนั้นเป็นสถานที่ที่สามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนโดยการส่งเสริมการท่องเที่ยว ให้คนภายนอกเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชน และสามารถช่วยสนับสนุนสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ของชุมชนให้เกิดมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ ทำให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ มีศักยภาพในการพัฒนาชุมชน

การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนกับกิจกรรมต่างๆ ของพิพิธภัณฑ์ โดยเริ่มตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมวางแผน วางนโยบาย วางแผนงานโครงการ กิจกรรม ร่วมทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลต่าง ร่วมทำ ร่วมจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ชุมชน ร่วมทำการออกแบบการจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์ ร่วมกิจกรรมในด้านต่างๆ ร่วมตรวจสอบ ควบคุมและประเมินผลการดำเนินงาน ร่วมกันบำรุงรักษาพิพิธภัณฑ์ชุมชน ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการนำผลที่เกิดขึ้นไปใช้ร่วมกัน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นพื้นฐานและแนวทางสำหรับการวิจัย ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น
2. แนวคิดเรื่องพิพิธภัณฑ์ชุมชนหรือพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น
3. แนวคิดเรื่องการพัฒนาชุมชน
4. แนวคิดเรื่องบทบาทพิพิธภัณฑ์ชุมชนในการพัฒนาชุมชน
5. แนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วม
6. แนวคิดเรื่องทุนทางสังคม
7. แนวคิดเรื่องวัฒนธรรมชุมชน
8. แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจชุมชน
9. ข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่ตำบลคูบัวและชาวไท-ยวน
10. ข้อมูลเกี่ยวกับจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว จังหวัดราชบุรี
11. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

ความหมายของความคิดเห็น

มีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับความคิดเห็น ดังนี้

พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยาอังกฤษ–ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2530: 246 – 247) ให้ความหมายไว้ว่า ความคิดเห็นเป็นข้อพิจารณาเห็นว่าเป็นจริงจากการใช้ปัญญาความคิดประกอบถึงแม้จะไม่ได้อาศัยหลักฐานพิสูจน์ยืนยันได้เสมอไปก็ตาม และอีกความหมายหนึ่งก็คือ ทรรศนะหรือประมาณการเกี่ยวกับปัญหา หรือประเด็นใดประเด็นหนึ่ง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

นพมาศ ธีรเวคิน (2539) ความคิดเห็นนั้นถูกจัดว่าเป็นส่วนที่มนุษย์ได้แสดงออกมาโดยการพูดหรือการเขียน มนุษย์นั้นจะพูดจากใจจริง พูดตามสังคม หรือพูดเพื่อเอาใจผู้ฟังก็ตาม แต่เมื่อพูดหรือเขียนไปแล้วก็ทำให้เกิดผลได้ คนส่วนใหญ่มักจะถือว่าสิ่งที่มนุษย์แสดงออกมานั้นเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงความในใจ

ธนันต์ชัย นพแก้ว (2544) ความคิดเห็น คือ เป็นสภาพความรู้สึกที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ในเวลาใดเวลาหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นผลมาจากความรู้ การรับรู้ ประสบการณ์ที่บุคคลนั้นได้รับมาโดยบุคคลนั้นอาจจะแสดงออกมากทางใดทางหนึ่งไม่ว่าจะเป็นการพูด ลักษณะท่าทาง หรือไม่แสดงออกเลยก็ได้

ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็น

การนำความคิดเห็นมาใช้ให้เกิดประโยชน์จะต้องพิจารณาว่า ความคิดเห็นเป็นตัวบ่งชี้ หรือทำนายพฤติกรรม ดังนั้นปัจจัยพื้นฐานของแต่ละบุคคลจึงมีอิทธิพลต่อการแสดงออกของความคิดเห็น ซึ่งปัจจัยดังกล่าวสรุปได้ดังนี้

ความคิดเห็นของบุคคลเกิดจากประสบการณ์ การติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น การเลียนแบบและองค์ประกอบทางสถาบันของสังคม (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2537)

1. ประสบการณ์ บุคคลจะมีความคิดเห็นในแบบใด ลักษณะใด ขึ้นอยู่กับว่าบุคคลนั้นมีประสบการณ์กับสิ่งนั้นๆในลักษณะใด

2. การติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น ความคิดเห็นของบุคคลอาจเกิดจากการที่มีการติดต่อสัมพันธ์กันมีการถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ จากบุคคลนั้น แล้วก็รับเอาความคิดเห็นนั้นมาเป็นของตนเอง

3. ตัวแบบ ความคิดเห็นของบุคคลบางอย่างเกิดจากการเลียนแบบ ไม่ว่าเป็นการเลียนแบบพฤติกรรมของบุคคลที่ชื่นชอบ หรือจากสื่อต่าง ๆ ด้วย

4. องค์ประกอบทางสถาบันสังคม สถาบันทางสังคมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียน วัด องค์การเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลในการสร้างความคิดเห็นโดยบุคคลจะค่อย ๆ รับประสบการณ์จากชีวิตประจำวันจนกลายเป็นความคิดเห็นต่อไป

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กิตติ สุทธิสัมพันธ์ (2541) ปัจจัยพื้นฐานที่มีอิทธิพลต่อความเห็นของบุคคลซึ่งทำให้บุคคลแต่ละคนแสดงความคิดเห็นที่อาจเหมือนกันหรือแตกต่างกันออกไปโดยสรุป คือ

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่

1.1 ปัจจัยทางพันธุกรรมและร่างกาย คือ เพศ อวัยวะ ความครบถ้วนสมบูรณ์ของอวัยวะต่าง ๆ คุณภาพสมอง

1.2 ระดับการศึกษา การศึกษามีอิทธิพลต่อการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นและการศึกษาทำให้บุคคลมีความรู้ในเรื่องต่าง ๆ มากขึ้น และคนที่มีความรู้มากมักจะมีความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล

1.3 ความเชื่อ ค่านิยม และเจตคติของบุคคลต่อเรื่องต่าง ๆ ซึ่งอาจจะได้จากการเรียนรู้จากกลุ่มบุคคลในสังคม หรือจากการอบรมสั่งสอนของครอบครัว

1.4 ประสบการณ์เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ ทำให้มีความรู้ ความเข้าใจในหน้าที่และความรับผิดชอบต่องาน ซึ่งจะส่งผลต่อความคิดเห็น

2. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่

2.1 สื่อมวลชน ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ฯลฯ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มีอิทธิพลอย่างมากต่อความคิดเห็นของบุคคลเป็นการได้รับข่าวสาร ข้อมูลต่าง ๆ ของแต่ละบุคคล

2.2 กลุ่มและสังคมที่เกี่ยวข้อง จะมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของบุคคล เพราะเมื่อบุคคลอยู่ในกลุ่มใดหรือสังคมใด ก็จะต้องยอมรับและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มหรือสังคมนั้น ซึ่งทำให้บุคคลนั้นมีความคิดเห็นไปตามกลุ่มหรือสังคมที่อยู่

2.3 ข้อเท็จจริงในเรื่องต่าง ๆ หรือสิ่งต่าง ๆ ที่บุคคลแต่ละคนได้รับ ทั้งนี้เพราะข้อเท็จจริงที่บุคคลได้รับแตกต่างกัน ก็จะมีผลต่อการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

กล่าวโดยสรุปว่า ความคิดเห็นนั้นเป็นเรื่องของการแสดงออกส่วนบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ซึ่งอาจเป็นบุคคล กลุ่มคน สถานที่ หรือสถานการณ์ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ความคิดเห็นนั้นอาจตรงกับผู้อื่นหรือไม่ตรงกันก็ได้ ไม่มีผิดหรือถูกต้องเสมอไป ความคิดเห็นนั้นมาจากความรู้สึกส่วนบุคคล จากสติปัญญา ความเชื่อ ทัศนคติ ประสบการณ์ จึงทำให้การแสดงความคิดเห็นของแต่ละบุคคลแตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับปัจจัยพื้นฐานที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็น ทั้งปัจจัยส่วนบุคคล เช่น ทางพันธุกรรม พื้นความรู้ หรือระดับการศึกษา และปัจจัยสิ่งแวดล้อม เช่น ครอบครัว กลุ่มเพื่อน ชุมชน สื่อมวลชน เป็นต้น

แนวคิดเรื่องพิพิธภัณฑ์ชุมชนหรือพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น หมายถึง สถานที่ที่บุคคลในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมกันในการดำเนินการเก็บรวบรวม และสงวนรักษาหรืออนุรักษ์ และซ่อมแซม หรือบำรุงรักษาข้าวของเครื่องใช้ ที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนในยุคโบราณ ตลอดจนความเชื่อและขนบธรรมเนียมประเพณี ดังนั้นการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น จึงเป็นการร่วมกันของบุคลากรในท้องถิ่น หรือองค์กรในท้องถิ่น ให้เกิดความรัก หวงแหน ศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตนเอง และร่วมกันศึกษาค้นคว้า อนุรักษ์ ให้ผู้เกี่ยวข้องเห็นคุณค่าและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆด้านศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาชาวบ้านภายในท้องถิ่นด้วยความพึงพอใจและภาคภูมิใจ(หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา, 2540: 15-20)

จุดประสงค์ของการจัดให้มีพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา, 2540)

1. เพื่อเป็นการรวบรวม จัดเก็บและแสดงศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาชาวบ้านด้านต่างๆที่สอดคล้องกับท้องถิ่น

2. เพื่อให้รู้จัก เข้าใจ เกิดความรัก หวงแหนเห็นคุณค่าในมรดกศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ

3. เพื่อส่งเสริมปลูกฝังให้เกิดความรับผิดชอบต่อศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาชาวบ้านเป็นของส่วนรวมที่ต้องร่วมกันอนุรักษ์เพื่อธำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ทางศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติสืบไป

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4. เพื่อส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย พัฒนา นำสิ่งที่มีคุณค่ามาปรับปรุงหรือประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับการดำรงชีวิต และเหมาะสมกับกาลสมัย

การเกิดขึ้นของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นนั้น มาจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมมนุษย์ในยุคอุตสาหกรรมที่มีการแข่งขัน และเกิดการทำลายวัฒนธรรมจากความละเลยของมนุษย์เองที่ไม่เห็นคุณค่าของอดีต ส่งผลให้สังคมถูกทำลายไปด้วย คนในท้องถิ่นขาดความรักในท้องถิ่นของตนเอง จึงมีกลุ่มคนบางกลุ่ม และบางท้องถิ่นเกิดการรวมตัวกันสร้างสถานที่ไว้ระลึกถึงเรื่องราวในอดีตและทำการรวบรวม และเผยแพร่แก่ผู้คนในท้องถิ่นและคนต่างท้องถิ่นได้ทำการศึกษา รวมทั้ง ได้รู้จักวิถีชีวิต วัฒนธรรม และประเพณีในอดีตที่ถูกทำลาย หรือคนในท้องถิ่นละเลยไม่ให้ความสำคัญ ให้เป็นสถานที่ที่เป็นแหล่งเรียนรู้ รวบรวม และสงวนรักษา เพื่อคงไว้ให้คนในท้องถิ่นได้รู้จักตนเอง สถานที่ดังกล่าวข้างต้นนี้เรียกกันว่า พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น (เสริมฤทธิ์ เอี่ยมธนากุล, 2549)

เป็นการยากที่จะระบุอย่างชัดเจนว่าพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในไทยเกิดขึ้นตั้งแต่เมื่อใด หากเป็นพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในความหมายที่เกี่ยวพันกับมิติของพื้นที่ ซึ่งหมายถึงพิพิธภัณฑ์ที่ตั้งอยู่นอกเขตกรุงเทพฯแล้ว มีประวัติย้อนไปในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยหัวเมืองมณฑลอยุธยาได้มีความเคลื่อนไหวในเรื่องพิพิธภัณฑสถานกล่าวคือ พระยาโบราณราชธานินทร์ สมุหเทศาภิบาลมณฑลอยุธยา ผู้ซึ่งได้รับแนวความคิดในเรื่องการสะสมอนุรักษ์สมบัติทางศิลปวัฒนธรรมของชาติไว้ และเป็นผู้ที่ได้รวบรวมเก็บรักษาศิลปวัตถุและโบราณวัตถุในพื้นที่ไว้เป็นจำนวนมาก และจัดตั้งเป็นพิพิธภัณฑสถานขึ้นมา ณ พระราชวังจันทรเกษมเมื่อปี พ.ศ.2445 เรียกว่า “โบราณพิพิธภัณฑ์” ซึ่งเป็นระยะเวลา 28 ปีหลังก่อตั้ง “มิวเซียม” ณ ศาลาสหทัยสมาคม พิพิธภัณฑสถานประจำท้องถิ่นที่เกิดขึ้นแห่งแรกนี้ กลายเป็นแบบอย่างของการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ให้กับสมุหเทศาภิบาลอื่นๆในเวลาต่อมา การรับรู้ความหมายและแนวความคิดของพิพิธภัณฑ์ในยุคนั้น จึงเป็นเรื่องของการเก็บรวบรวมโบราณวัตถุและศิลปวัตถุที่เป็น “ของมีค่าและของแปลก” เพื่อนำมาจัดแสดง การก่อตั้งพิพิธภัณฑ์ได้จะต้องมีของก่อน ซึ่งแหล่งที่มีของมีค่าหรือโบราณวัตถุมากที่สุดในท้องถิ่นก็คือวัด เพราะวัดเป็นศูนย์กลางของชุมชนมาแต่อดีต เมื่อส่วนกลางส่งต่อแนวคิดและวิธีการจัดการพิพิธภัณฑ์ผ่านผู้ปกครองในท้องถิ่นเข้ามายังวัดสำคัญ ที่มีของมีค่าสะสม การก่อตัวและแพร่กระจายของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในไทยในระยะแรกจึงเกิดขึ้นในวัด และได้แพร่ขยายต่อไปทั่วประเทศ

ราวต้นทศวรรษที่ 2520 เกิดปรากฏการณ์การเกิดขึ้นของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นแบบใหม่นั่นคือพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในสถาบันการศึกษา สืบเนื่องมาจากนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วัฒนธรรมแห่งชาติ (สวช.) ได้จัดให้มีการก่อตั้ง “ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรม” ขึ้นในสถานศึกษาทั่วประเทศ เพื่อให้การปฏิบัติงานด้านการอนุรักษ์ส่งเสริมเผยแพร่และพัฒนาวัฒนธรรมของชาติดำเนินไปได้อย่างกว้างขวางและมีประสิทธิภาพ โดยให้พิจารณาจัดตั้งขึ้นในสถาบันที่มีความพร้อมโดยเฉพาะควรเป็นสถาบันการศึกษา และมีบุคลากรพร้อมที่จะปฏิบัติงานได้ ต่อมาในปี พ.ศ. 2524 ได้เปลี่ยนชื่อเป็น “ศูนย์วัฒนธรรม” ที่มาของการใช้คำว่าศูนย์วัฒนธรรม เนื่องมาจากสวช. พยายามจะนิยามความหมายและหน้าที่ของศูนย์วัฒนธรรมให้แตกต่างจากความหมายของพิพิธภัณฑ์และสภาพของพิพิธภัณฑ์ที่เป็นอยู่ในตอนนั้นที่เป็นสถานที่หรือเป็นคลังสะสมวัตถุสิ่งของ ละเลยการเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตของประชาชน มุ่งรับใช้นักวิชาการมากกว่าคนทั่วไปที่ไม่ได้มีความรู้อย่างลึกซึ้ง โดยศูนย์วัฒนธรรมนอกจากจะจัดแสดงของ ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นของจริงแต่อาจจะจำลองมาทำให้ไม่ต้องผูกพันกับการมีคลังสะสมของและงานอนุรักษ์ และยังมีกิจกรรมต่างๆเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงสารที่ทางศูนย์วัฒนธรรมต้องการจะสื่อ แต่ก็ปรากฏว่าศูนย์วัฒนธรรมไม่สามารถพัฒนาตัวเองได้อย่างเต็มที่เพื่อให้สามารถทำหน้าที่ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเริ่มได้รับการกล่าวถึงขึ้นมาอีกครั้งในช่วงกลางปี พ.ศ.2530 โดยความเคลื่อนไหวงานด้านพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในครั้งนี้ไม่ได้มาจากกลไกภาครัฐ แต่เป็นกลไกนอกภาครัฐ คือ ชาวบ้านและนักวิชาการ ปัญญาชนชั้นนำ ได้เข้าไปมีส่วนกระตุ้นและช่วยเหลือชาวบ้านในการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น เพื่อให้คนในท้องถิ่นได้รู้จักตนเอง โดยมีแนวคิดว่าพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น มิใช่เรื่องของอาคารสถานที่และบรรดาโบราณวัตถุแต่เพียงอย่างเดียวใด หากจะต้องสัมพันธ์กับเนื้อหาทั้งในด้านประวัติศาสตร์ทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์สังคม และชีวิตวัฒนธรรมของผู้คนที่อยู่ตามชุมชนต่างๆ ในพื้นที่หรือท้องถิ่นเดียวกัน ทั้งนี้เรื่องราวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมประวัติศาสตร์สังคมและชีวิตวัฒนธรรมของผู้คนในท้องถิ่นจะเป็นตัวตั้งหรือเป็นสิ่งกำหนดว่า จะนำโบราณวัตถุชนิดใดมาแสดง ทิศทางและหัวข้อในการแสดง และเป็นสิ่งที่แสดงลักษณะเฉพาะที่มักเรียกกันว่า “เอกลักษณ์ท้องถิ่น” ซึ่งสิ่งนี้จะนำไปสู่การแลเห็นความหลากหลายทางวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อม เมื่อมีการนำเอาเนื้อหาของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นแต่ละแห่งมาเปรียบเทียบกันโดยเนื้อหาจะเน้นองค์รวม คือมองเห็นชุมชนเชื่อมโยงกันหลายๆส่วน กลายมาเป็นท้องถิ่น ซึ่งท้องถิ่นคืออาณาบริเวณแห่งหนึ่งที่มีมนุษย์ พืช สัตว์ ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกัน จึงทำให้มนุษย์ต้องมีการปรับตัวเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่เพื่อความอยู่รอด จึงเกิดเป็นรูปแบบทางวัฒนธรรมขึ้น ซึ่งในแต่ละท้องถิ่นก็จะมีวัฒนธรรมที่แตกต่างกันออกไปตามสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันด้วย และผู้ที่จะเข้าใจรูปแบบวัฒนธรรมดังกล่าวได้อย่างถูกต้องคงไม่มีใครดีไปกว่าบุคคลในท้องถิ่นเอง การดำเนินการจัดพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในรูปแบบนี้จึงยึดความต้องการจากคนในท้องถิ่นมาก่อน และการได้มาซึ่งเนื้อหาในเรื่องที่จะแสดงนั้นนับเป็นการเรียนรู้ร่วมกัน ระหว่างชาวบ้านและนักวิชาการ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ในขณะเดียวกันก็ไม่ได้มองวัฒนธรรมอย่างหยุดนิ่งว่าจะต้องอนุรักษ์ แต่มองในลักษณะเป็นการเคลื่อนไหว พิพิธภัณฑ์จะต้องเล่าเรื่องอดีต ปัจจุบัน และสิ่งที่จะเปลี่ยนแปลงในอนาคตด้วย เพื่อให้เห็นพัฒนาการของชุมชนในท้องถิ่นนั้นๆว่ามีความเป็นมาอย่างไร พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นจึงเป็นการเปิดพื้นที่ใหม่ให้กับท้องถิ่นในการสร้างความมีตัวตนของตนเองขึ้นผ่านพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น

พลังของภาคประชาชนเริ่มเข้ามามีบทบาทสำคัญต่องานพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นมากขึ้นเมื่อมีการปฏิรูปกฎหมายที่ยอมรับสิทธิของชุมชนขึ้น ทั้งพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบลที่ประกาศใช้ในปี พ.ศ.2537 สาระสำคัญคือการกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่น ที่ให้สิทธิแก่ท้องถิ่นในการจัดการอนุรักษ์และฟื้นฟูจารีตประเพณีท้องถิ่นด้วยตนเอง พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นจึงกลายมาเป็นองค์กรที่ต้องเกิดขึ้นตามเงื่อนไขและบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ความอยากมีพิพิธภัณฑ์ ท้องถิ่นรวมทั้งสำนึกร่วมของชุมชนที่อยากเป็นตัวของตัวเองนั้นมีมากจนกลายเป็นปรากฏการณ์อย่างหนึ่งในสังคมไทย ณ ปัจจุบัน (ปริตตา เฉลิมเผ่า กออนันตกูล, 2547)

กล่าวโดยสรุปพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น หมายถึงสถานที่รวบรวมและจัดแสดงหลักฐานทางโบราณคดี วัตถุโบราณ สิ่งของเครื่องใช้ วัตถุทางวัฒนธรรม รวมทั้งความรู้ภูมิปัญญา เรื่องราวประวัติความเป็นมาของวัฒนธรรมชุมชนท้องถิ่น เป็นสถานที่ที่บุคคลในท้องถิ่นนั้นได้ร่วมกันจัดสร้าง จัดตั้งขึ้น โดยใช้กำลังกายและกำลังทรัพย์ของท้องถิ่นเอง การร่วมกันจัดตั้งนั้นจะต้องเกิดจากจิตใจ เกิดจากความสำนึกร่วมกันของทุกคนในชุมชน

แนวคิดเรื่องการพัฒนาชุมชน

ความหมายของการพัฒนาชุมชน

มีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน ดังนี้

ที่ประชุมผู้เชี่ยวชาญ ณ มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ เมื่อ พ.ศ. 2491 ได้ให้ความหมายว่า การพัฒนาชุมชนเป็นขบวนการที่มุ่งส่งเสริมความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น โดยความร่วมมืออย่างจริงจังของประชาชน และควรจะเป็นความคิดริเริ่มของประชาชนเองด้วยกัน แต่ถ้าประชาชนไม่รู้จักริเริ่มก็ให้ใช้เทคนิคกระตุ้นเตือนให้เกิดความคิดริเริ่มขึ้นทั้งนี้เพื่อให้กระบวนการนี้ได้รับการตอบสนองจากประชาชนด้วยความกระตือรือร้นอย่างจริงจัง (ยุวัฒน์ วุฒิเมธี, 2534: 30-31)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อนุรักษ์ ปัญญานุวัฒน์ (2548: 45) ได้กล่าวว่า การพัฒนาชุมชนเป็นกระบวนการที่มุ่งปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชนและชุมชนให้ดีขึ้น ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม โดยเน้นการพึ่งตนเอง การตอบสนองความจำเป็นพื้นฐานและการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงของประชาชน

ธนาวิทย์ กางการ (2546: 25) กล่าวว่า การพัฒนาชุมชน คือ กระบวนการการพัฒนาคนและกลุ่มคนในชุมชนให้มีศักยภาพเพียงพอ และร่วมมือกันปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองและชุมชนตามแผน และโครงการที่กำหนดไว้ทั้งการใช้พลังของชุมชนและการสนับสนุนจากคนภายนอกชุมชน

สุจิตร บุญบงการ (2544: 5-6) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาชุมชนว่า หมายถึงกระบวนการที่กำหนดขึ้นเพื่อส่งเสริมความเป็นอยู่ของชุมชนโดยส่วนรวมให้ดีขึ้น โดยการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจัง และริเริ่มโดยประชาชน และชุมชน เพื่อให้ได้มาซึ่งการตอบสนองอย่างจริงจัง การพัฒนาครอบคลุมถึงการทำให้ดีขึ้นทุกรูปแบบ

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2522: 20) กล่าวว่าการพัฒนาชุมชน เป็นกระบวนการที่มุ่งส่งเสริมความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้นโดยความร่วมมืออย่างจริงจังของประชาชนและควรจะเป็นความคิดริเริ่มของประชาชนเอง แต่ถ้าหากประชาชนไม่รู้จักคิดริเริ่มก็ให้ใช้เทคนิคกระตุ้นเตือนให้เกิดความคิดริเริ่มขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้กระบวนการนี้ได้รับการตอบสนองจากประชาชนด้วยความกระตือรือร้นอย่างจริงจัง

หลักการพัฒนาชุมชน

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2541) ได้เสนอแนะและอธิบายหลักการพัฒนาชุมชนไว้ ซึ่งอาจจำแนกได้เป็น 10 ประการต่อไปนี้

1. หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นกระบวนการที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในทุกขั้นตอน คือ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมแก้ไขปัญหา ร่วมประเมินผล ร่วมรับผิดชอบ ร่วมรับผลของการพัฒนา ทั้งในรูปของบุคคล กลุ่มและองค์กรอย่างแท้จริงและด้วยความสมัครใจ ไม่ใช่ด้วยความเกรงใจหรือถูกบังคับ การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นหลักการพื้นฐานของการพัฒนาชุมชน เพราะเป็นการสร้างความรู้สึกเชื่อมั่นในตนเอง มองเห็นและตระหนักถึงศักยภาพหรือพลังความรู้ ความสามารถของตนเอง เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของชุมชน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

และงานพัฒนาชุมชน สามารถดำเนินงานพัฒนาชุมชนของตนเองได้สำเร็จ และนำไปสู่การพัฒนาด้านอื่นๆต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง

2. หลักการพึ่งตนเองของชุมชน จุดมุ่งหมายสูงสุดของการพัฒนาชุมชน คือการพึ่งตนเองของประชาชน ตามศักยภาพหรือพลังความสามารถที่มีอยู่ในชุมชน ทั้งศักยภาพของคน ทรัพยากร และสิ่งต่างๆ ให้ประชาชนมีความสามารถในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนได้ด้วยตนเอง เพราะเป็นผู้รู้สภาพความเป็นจริงของปัญหาในชุมชนมากกว่าผู้อื่น เป็นผู้เกี่ยวข้องกับชุมชนมากกว่าผู้อื่น และต้องดำรงชีวิตอยู่ในชุมชนมากกว่าผู้อื่น การพึ่งตนเองได้ของชุมชนเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาล และเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาชุมชน เพราะศักยภาพสูงสุดของชุมชนก็คือ การพึ่งตนเองในด้านต่างๆ โดยไม่ต้องขอความช่วยเหลือหรือพึ่งพาชุมชนอื่นๆอีกต่อไปนั่นเอง ดังนั้น รัฐบาลหรือหน่วยงานต่างๆจึงควรตระหนักในหลักการพัฒนาชุมชนข้อนี้ เนื่องจากปัญหาประการหนึ่งที่เกิดขึ้น คือการเข้าไปให้ความช่วยเหลือชุมชนมากเกินไปจึงเกิดความเคยชิน ไม่สามารถพึ่งตนเองได้

3. หลักการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มนั้น การพัฒนาชุมชนเป็นกิจกรรมที่เป็นของส่วนรวม ไม่ใช่ของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง การทำงานร่วมกันของประชาชนในรูปของกลุ่มและองค์กร จึงเป็นหลักการของการพัฒนาชุมชนที่สำคัญประการหนึ่ง กลุ่มและองค์กรเป็นศูนย์กลางของการดำเนินงานพัฒนาชุมชน เป็นแหล่งกลางของการร่วมกันคิด ร่วมกันตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ และร่วมกันรับผิดชอบ นอกจากนี้กลุ่มและองค์กรยังช่วยให้เกิดความมั่นใจว่าการพัฒนาชุมชนจะไม่ประสบความล้มเหลว เพราะถึงแม้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประสบปัญหาและไม่เข้าร่วมในกิจกรรมการพัฒนา แต่กลุ่มและองค์กรยังคงมีอยู่ สามารถดำเนินงานพัฒนาต่อไปได้อีก

4. หลักการค้นหาและพัฒนาผู้นำ ผู้นำในการพัฒนาชุมชนเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีบุคลิกภาพเด่นเป็นพิเศษ เป็นที่ยอมรับนับถือของบุคคลในชุมชน ทั้งที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ ผู้นำท้องถิ่นมีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาชุมชน เพราะเป็นผู้ที่ประชาชนในชุมชนเคารพนับถือ เป็นผู้มีบทบาทในการจัดตั้งและพัฒนากลุ่มขึ้นในชุมชน ผู้นำชุมชนจึงเป็นหลักอันสำคัญในการพัฒนาชุมชน ดังนั้น การค้นหาและการพัฒนาผู้นำจึงเป็นหลักการสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้การพัฒนาชุมชนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5. หลักการประสานงาน การพัฒนาชุมชนมีบุคคล กลุ่มและองค์กรที่เกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก การดำเนินงานพัฒนาชุมชนจึงต้องใช้หลักการประสานงานเป็นหลักการที่สำคัญอีกประการ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

หนึ่ง การประสานงานเป็นเรื่องเกี่ยวกับการประสานคน ประสานทรัพยากร ประสานแผนและโครงการ ประสานผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นอันเป็นการร่วมกันระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนตั้งแต่เริ่มต้น จนกระทั่งการพัฒนาสิ้นสุดลง การประสานมีทั้งลักษณะที่แบ่งภาระหน้าที่รับผิดชอบและร่วมมือกันรับผิดชอบในกิจกรรมร่วมกัน ทำให้การพัฒนาชุมชนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ คือ เป็นไปตามลำดับ ไม่ซ้ำซ้อน ประหยัดแรงงาน ทรัพยากร และเวลา

6. หลักการเข้าใจในวัฒนธรรมของชุมชน วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ประชาชนยอมรับและนำมาปฏิบัติในชีวิตประจำวันจนกลายเป็นวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชน วัฒนธรรมเกิดจากการกระทำหรือผลงานมนุษย์ทั้งที่เป็นวัตถุและไม่ใช่วัตถุ วัฒนธรรมบางอย่างอาจจะเป็นภูมิปัญญาของชุมชน คือ เกิดจากชาวบ้านในชุมชนเอง วัฒนธรรมในแต่ละชุมชนอาจเหมือนหรือแตกต่างไปจากชุมชนอื่นก็ได้ ปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ความเข้าใจในวัฒนธรรม และวิธีการพัฒนาชุมชนที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมของแต่ละชุมชนนั่นเอง

7. หลักประชาธิปไตยในการดำเนินงาน ปรัชญาและความคิดของระบอบประชาธิปไตยกับปรัชญาและแนวความคิดของการพัฒนาชุมชน มีความคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ กิจกรรมการพัฒนาชุมชนต้องเป็นของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชนในชุมชน ด้วยความสมัครใจไม่ใช่ถูกบังคับ เมื่อมีความคิดเห็นไม่ตรงกันจะใช้เสียงข้างมากตัดสิน ยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีโอกาสที่จะแสดงความคิดเห็นได้เท่าเทียมกันมีความสำคัญทัดเทียมกัน และได้ประโยชน์จากการพัฒนาเท่าเทียมกัน เป็นต้น

8. หลักการสมทบ การพัฒนาชุมชนมุ่งที่จะให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาโดยให้ประชาชนและทรัพยากรในชุมชนเป็นสำคัญ แต่ขีดความสามารถของประชาชนและชุมชนนั้นมีขีดจำกัด การสนับสนุนช่วยเหลือจากภาครัฐบาลและภาคเอกชนที่อยู่นอกชุมชน จึงเป็นสิ่งจำเป็น แต่การสนับสนุนและการพึ่งตนเองได้ของชุมชน ไม่ใช่ต้องพึ่งพารัฐบาลและองค์กรเอกชนตลอดไป ดังนั้นหลักการสมทบกันระหว่างขีดความสามารถทั้งหมดที่ชุมชนมีอยู่กับการสนับสนุนส่งเสริมของรัฐบาลและองค์กรเอกชนต่างๆอย่างเหมาะสม เพื่อเพิ่มพูนศักยภาพในการพัฒนาของชุมชน

9. หลักการขยายผล การพัฒนาชุมชนมีโครงการและกิจกรรมดำเนินงานหลายโครงการและหลายกิจกรรม โครงการและกิจกรรมใดที่ประสบความสำเร็จแล้ว ควรเป็นแบบอย่างให้กับโครงการและกิจการอื่นๆที่มีลักษณะเดียวกัน หลักการขยายผลนี้ควรทำให้ชุมชนอื่นๆได้รับรู้ด้วย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รูปแบบ และวิธีการต่างๆซึ่งนอกจากเป็นผลดีต่อชุมชนอื่นๆแล้ว ยังสร้างความภาคภูมิใจให้กับประชาชนในชุมชนที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนา และนำไปสู่การพัฒนาอื่นๆอีกต่อไปด้วย

10. หลักการจัดการชุมชน คือ คนในชุมชนมีความสามารถในการจัดการตนเอง และชุมชนได้มีความสามารถในการวางแผนงานและโครงการ สามารถจัดกระบวนการหรือเตรียมการเพื่อดำเนินการตามแผนงานและโครงการได้ มีทักษะในการดำเนินการตามแผนและโครงการ และสามารถทำการประเมินผลงานได้ด้วยตนเอง หลักการจัดการชุมชน เป็นหลักการสำคัญที่สนับสนุนส่งเสริมหลักการพัฒนาชุมชนอื่นๆให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นด้วย

ดังนั้นการพัฒนาชุมชนจึงหมายถึง การพัฒนาความคิด ความสามารถของประชาชนให้เกิดความเชื่อมั่น ช่วยเหลือตนเอง เพื่อนบ้าน และชุมชน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตให้มีมาตรฐานความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น การส่งเสริมความเป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชนให้มีสภาพดีขึ้นทั้งในด้านการศึกษา วัฒนธรรม ด้านเศรษฐกิจและสังคม ทำให้คนในชุมชนคิดเป็น ทำเป็น สามารถที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

แนวคิดเรื่องบทบาทพิพิธภัณฑ์ชุมชนในการพัฒนาชุมชน

Newsom (1975) กล่าวว่าบทบาทและหน้าที่ของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นข้อถกเถียง ว่าควรเป็นเพียงบริการทางวิชาการ หรือผลประโยชน์ในการสอนให้ผู้ชมเกิดความรู้โดยตรง และเป็นการเสริมให้บุคคลเกิดความสุนทรียภาพในหัวใจเป็นสำคัญ

สุวัฒน์ชัย สวัสดิผล (2522) แบ่งบทบาทพิพิธภัณฑ์ชุมชนออกเป็น 4 มิติ ดังนี้

1. มิติการพัฒนาชุมชน ในกระบวนการจัดทำพิพิธภัณฑ์ชุมชนมีลักษณะของภาคีความร่วมมือระหว่างภายในชุมชนและภายนอกชุมชนเกิดปฏิสัมพันธ์ต่อกันที่จะสร้างความร่วมมือ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การลงมติการจัดแสดงสิ่งของ เกิดการยอมรับและฟื้นฟูศักยภาพของผู้สูงอายุในชุมชนโดยผ่านการเล่าเรื่อง ตำนาน สิ่งของเครื่องใช้ที่เคยสัมผัสและรับรู้มาในอดีต

2. มิติการเรียนรู้ พิพิธภัณฑ์ชุมชนเป็นสถานที่รวบรวมเรื่องราวต่างๆของชุมชนของตนไว้และมีการเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา มีการเล่าเรื่องราวจากวัตถุ สิ่งของโบราณ โดยเป็นแหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน เพื่อให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น เกี่ยวกับการ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตั้งถิ่นฐานของชุมชน ฉะนั้น การเรียนรู้จะเกิดกับคนภายในชุมชนและคนภายนอกผ่านการเล่าเรื่อง การเห็นวัตถุ สิ่งของโบราณ การสัมผัสกับรสชาติอาหารที่เป็นภูมิปัญญาของชุมชน เป็นต้น ชุมชนเปิดความเป็นตัวตนโดยให้เป็นพื้นที่สาธารณะที่ทุกคนไม่จำกัดเพศ เชื้อชาติ ศาสนา มาแสวงหาความรู้ได้จากพิพิธภัณฑ์ชุมชนด้วยวิธีการต่างๆ ที่แต่ละคนสามารถที่จะเรียนรู้ตามความต้องการ

3. มิติทุนทางสังคม พิพิธภัณฑ์ชุมชนเป็นพื้นที่ที่ทุกคนสามารถเข้ามาร่วมมือการจัดทำพิพิธภัณฑ์ชุมชนทำให้เกิดปรากฏการณ์ที่แสดงออกในเรื่องของความมีน้ำใจ ความเอื้ออาทร การช่วยเหลือเกื้อกูล ความรักต่อชุมชน ความเป็นเครือญาติ เป็นต้น ที่เกิดขึ้นในการจัดทำพิพิธภัณฑ์ชุมชน ซึ่งเป็นการทำให้ทุนทางสังคมที่ลดบทบาทลงไปให้กลับคืนมาอีกครั้งหนึ่ง

4. มิติทางด้านเศรษฐกิจ พิพิธภัณฑ์ชุมชนสามารถที่จะเชื่อมโยงกับรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวได้ ในปัจจุบันกระแสการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนเป็นที่นิยมพื้นที่ทางวัฒนธรรมอย่างเช่น พิพิธภัณฑ์ชุมชนจึงได้เกิดการเชื่อมโยงความสัมพันธ์การสร้างรายได้เพื่อช่วยเสริมสร้างความรัก หวงแหนทรัพยากรวัฒนธรรมและทรัพยากรสิ่งแวดล้อมของชุมชนไว้ แม้จะมีเรื่องของธุรกิจเข้ามาสู่ชุมชนแต่ทำให้เกิดการกระจายรายได้ในชุมชนและอัตลักษณ์ของชุมชนของตนออกมานำเสนอขายต่อผู้ที่มาเที่ยวชม เช่น อาหารท้องถิ่น การประดิษฐ์ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ ส่งผลต่อการนำภูมิปัญญาที่สูญหายกลับมาใหม่อีกครั้งและเกิดการจ้างงานในชุมชนลดการอพยพย้ายถิ่นฐาน

Ambrose (1994) นักวิชาการพิพิธภัณฑ์ให้ความเห็นว่า พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นนั้นมีหน้าที่หลักในการสงวนรักษาอนุรักษ์ จัดแสดงและให้การศึกษามรดกทางวัฒนธรรมอยู่แล้ว จึงน่าจะมีบทบาทสำคัญในการนำมาซึ่ง ความภาคภูมิใจ ความมั่นใจและสามารถสร้างกำลังให้แก่คนในท้องถิ่นสามารถพัฒนาไปได้อย่างค่อยเป็นค่อยไปตามศักยภาพของตน พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นจึงควรมีบทบาทต่อสังคมและวัฒนธรรมของท้องถิ่นต่างๆ ดังนี้คือ

1. มีบทบาทในการสร้างจิตสำนึกและความภาคภูมิใจในการรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่น

2. เป็นองค์กรที่สงวนรักษา อนุรักษ์ มรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น

3. มีบทบาทในการเป็นศูนย์รวมทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4. มีบทบาทในการให้บริการการศึกษาแก่คนในท้องถิ่นและคนต่างถิ่น

5. มีบทบาทในการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตให้แก่คนในท้องถิ่น

อภิญญา บัวสรวง (2539) กล่าวว่า ในเรื่องของบทบาทที่เกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ที่เกี่ยวกับสิ่งต่างๆก็จะแบ่งออกได้เป็น 3 อย่าง คือบทบาทด้านสังคมและวัฒนธรรม บทบาททางเศรษฐกิจ แล้วก็บทบาททางการเมือง ซึ่งสิ่งต่างๆเหล่านี้สามารถที่จะแยกย่อยออกได้เป็นหลายๆหัวข้อด้วยกัน พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นนี้จะมีบทบาทโดยตรงต่อคนในท้องถิ่น ต่อสังคมในท้องถิ่น ทั้งในเรื่องการศึกษา เศรษฐกิจ แล้วก็ความมั่นคงของความเป็นชาติ บทบาททางด้านสังคมและวัฒนธรรมของท้องถิ่น อย่างเช่น บทบาททางการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อการศึกษาในท้องถิ่นของเราก็เพราะว่า ถึงแม้ว่าจะมีวิชาท้องถิ่นของเราบรรจุอยู่ในหลักสูตร แต่ว่าสิ่งละอันพันละน้อยที่เกี่ยวกับท้องถิ่น เรามีความเข้าใจกันน้อย สิ่งเหล่านี้จึงสามารถศึกษาได้จากพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น เป็นต้น บทบาททางด้านสังคมและวัฒนธรรมของท้องถิ่นนั้นๆมีความสำคัญมาก เพราะเนื่องจากว่ามันสามารถที่จะสร้างจิตสำนึกแล้วก็เอกลักษณ์ของท้องถิ่นได้ คนท้องถิ่นต้องเห็นประโยชน์ตรงนี้ก่อน พิพิธภัณฑ์ก็จะเป็นองค์กรหนึ่งที่จะมาช่วยเป็นศูนย์รวมทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นได้ บทบาทอันต่อมา คือบทบาททางเศรษฐกิจ บทบาทในการส่งเสริมการท่องเที่ยว จุดขายสำหรับพิพิธภัณฑ์ก็คือ วัฒนธรรมของท้องถิ่นนั้นๆ พิพิธภัณฑ์จะเป็นตัวเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่น เป็นแหล่งดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยี่ยมชม ก็จะก็เป็นการส่งเสริมธุรกิจประเภทต่างๆที่สอดคล้องกัน เช่น ธุรกิจร้านค้า ร้านอาหาร โรงแรม ร้านขายของที่ระลึก คนในพื้นที่อาจจะมีงานทำมากขึ้น มีโอกาสที่จะขยายอาชีพใหม่ เช่น การทำของที่ระลึก การแสดงต่างๆ เป็นการขยายงานให้กับเยาวชน แล้วก็คนเฒ่าคนแก่ก็ไม่ต้องถูกทิ้งไว้ในท้องถิ่น บทบาทสุดท้ายก็คือบทบาททางด้านการเมือง เราอาจจะมองในมุมนี้ว่า ท้องถิ่นต่างๆ ในการที่เรามีกลุ่มชนหลายกลุ่มและเราไม่เข้าใจเขา อาจจะเกิดปัญหาต่างๆขึ้นมาได้ ไม่ว่าจะเป็น สังคม วัฒนธรรม หรือการเมือง แต่ถ้าสมมติว่าในมุมกลับกัน ถ้าเรารู้จักท้องถิ่นดี ท้องถิ่นมีความภาคภูมิใจในความเป็นท้องถิ่นของตนเองแล้ว มันสร้างความมีศักดิ์ศรีให้กับคน เพราะฉะนั้น การมีศักดิ์ศรีให้กับคน มันทำให้คนเกิดอาการอยากรวมกลุ่มกันขึ้น รักถิ่นไม่อยากไปไหน สิ่งเหล่านี้ก็จะเป็นผลพลอยได้ต่อประเทศชาติที่จะสร้างความเป็นปึกแผ่นให้กับประเทศต่อไป

ชลพงศ์ อารย์ดี (2546) กล่าวว่า พิพิธภัณฑ์มีคุณค่าและบทบาทในการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่นในชุมชน ด้านภูมิศาสตร์ ธรณีวิทยา บุคคลสำคัญ โบราณคดีและประวัติศาสตร์ ศิลปะพื้นบ้าน วิถีชีวิต ประเพณี และศิลปหัตถกรรมที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยทำหน้าที่สร้างจิตสำนึก และความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สายันต์ ไพรชาญจิตร์ (2548) กล่าวว่าการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ชุมชนท้องถิ่น ในทางการพัฒนาชุมชนนั้น เป็นทั้งเครื่องมือและวิธีการในกระบวนการพัฒนา ซึ่งก็คือ เป็นกิจกรรมที่เสริมสร้างศักยภาพและฟื้นฟูพลังของชุมชนท้องถิ่นให้สามารถจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมในชุมชนของตนเอง ส่งเสริมให้ผู้คนในท้องถิ่น ชาวบ้าน สมาชิกของชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการ ตั้งแต่ การศึกษาวิจัย การสำรวจค้นหาทำแผนที่และทะเบียนทรัพยากรทางโบราณคดี และทรัพยากรวัฒนธรรมอื่นๆ การประเมินคุณค่าและศักยภาพของทรัพยากรทางโบราณคดีและทรัพยากรวัฒนธรรมอื่นๆ ที่พบ การวางแผนจัดการ การอนุรักษ์/บริรักษ์ การสงวนและการบูรณปฏิสังขรณ์ การจัดแสดงพิพิธภัณฑ์/นิทรรศการ การเผยแพร่ การฟื้นฟู และการจัดการเชิงธุรกิจชุมชน ก่อให้เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างคนในชุมชนซึ่งรวบทั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆกับนักวิชาการและนักพัฒนาจากภายนอก และระหว่างสมาชิกในชุมชนที่มีความรู้และประสบการณ์เรื่องโบราณสถาน โบราณวัตถุ ประวัติศาสตร์วัฒนธรรมของชุมชนที่แตกต่างกัน ก่อให้เกิดความเสียสละ ความเอื้ออารีเกื้อกูลแก่กันและกันในหมู่สมาชิกของชุมชน ก่อให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน ทำให้ชาวบ้านมีความภาคภูมิใจในชุมชน รักถิ่นฐานบ้านเกิด เป็นพื้นที่แสดงความเป็นตัวตนของคนในชุมชนให้คนทั้งภายในและภายนอกชุมชนได้เห็นและยอมรับ ทำให้คนในชุมชนรู้สึกว่ามีศักดิ์ศรี และประการสำคัญที่สุดก็คือ พิพิธภัณฑ์ชุมชน เป็นเครื่องมือสำคัญในกระบวนการสร้างความรู้และฟื้นฟูภูมิปัญญาที่นำไปสู่การพัฒนาชุมชนให้สามารถพึ่งตนเองทุกๆมิติได้อีกทางหนึ่ง

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร (2553) การจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นขึ้นนั้น เพื่อเป็นแหล่งเก็บรวบรวมข้อมูล ประวัติความเป็นมา วิถีชีวิต ภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่นสร้างความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์วัฒนธรรมของตนเอง และตระหนักถึงคุณค่าที่จะรักษาไว้ให้คงอยู่ เป็นแหล่งให้การศึกษาเรียนรู้ตลอดชีวิต และคลังปัญญาของคนในสังคมเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในแต่ละพื้นที่ และสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน และสร้างเศรษฐกิจชุมชนตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ

สรุปได้ว่า บทบาทพิพิธภัณฑ์ชุมชนนั้นเป็นเครื่องมือและวิธีการในกระบวนการที่เข้ามาส่งเสริมในการพัฒนาชุมชน ให้ชุมชนนั้นสามารถพัฒนาชุมชนด้วยตัวชุมชนเอง เป็นการพัฒนาในทุกๆมิติ ซึ่งบทบาทในการพัฒนาชุมชนที่สำคัญและเห็นได้อย่างชัดเจนนั้นมี 3 บทบาท ได้แก่ บทบาทด้านสังคม บทบาทด้านวัฒนธรรม และบทบาทด้านเศรษฐกิจ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1. บทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนในการพัฒนาชุมชนด้านสังคม

พิพิธภัณฑ์ชุมชนนั้นมีบทบาทในการให้บริการทางการเรียนรู้ที่อยู่นอกกรอบของการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนปกติ เป็นแหล่งสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดด้วยตนเอง โดยมุ่งบริการให้คนกลุ่มต่างๆ ของประชากร ทั้งที่เป็นผู้ใหญ่และเด็ก และเป็นสถานที่ที่รวมกลุ่มของคนในชุมชน ในการพบปะสังสรรค์ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือการจัดกิจกรรมต่างๆภายในชุมชน เป็นกระบวนการของระบบความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้น ทำให้คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมทั้งกำลังและความคิดในการจัดสร้างพิพิธภัณฑ์ของชุมชนตนเอง โดยแสดงออกถึงความสัมพันธ์ที่แสดงถึงความเสียสละ ความเอื้ออาทร การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ความสามัคคี ความไว้วางใจ เป็นต้น

2. บทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนในการพัฒนาชุมชนด้านวัฒนธรรม

พิพิธภัณฑ์ชุมชนเป็นแหล่งอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมของชุมชน เป็นแหล่งเก็บรวบรวมโบราณวัตถุ สิ่งของเครื่องใช้ วัตถุทางวัฒนธรรม รวมทั้งความรู้ภูมิปัญญา เรื่องราวประวัติความเป็นมาของวัฒนธรรมชุมชนท้องถิ่น ซึ่งจะทำให้คนในชุมชนเกิดความสำนึกร่วม สำนึกรักในวัฒนธรรมของท้องถิ่นตนเอง เป็นพื้นที่แสดงความเป็นตัวตนของคนในชุมชนให้คนทั้งภายในและภายนอกชุมชนได้เห็นและยอมรับ เป็นการสร้างความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์วัฒนธรรมของตนเอง

3. บทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนในการพัฒนาชุมชนด้านเศรษฐกิจ

พิพิธภัณฑ์ชุมชนมีบทบาทที่จะส่งเสริมการสร้างรายได้ให้กับชุมชนโดยการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ให้คนภายนอกเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชน และพัฒนาเศรษฐกิจในท้องถิ่นด้วยการสนับสนุนสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ของชุมชนให้เกิดมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ พัฒนารูปแบบของผลิตภัณฑ์ชุมชนให้รูปแบบที่หลากหลายมากขึ้น มีการขยายอาชีพใหม่ เช่น การทำของที่ระลึก จัดการแสดงทางวัฒนธรรม การทำที่พักแบบโฮมสเตย์ เป็นต้น

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง การเกี่ยวข้องทางจิตใจ และอารมณ์ของบุคคลอื่น ในสถานการณ์กลุ่ม ซึ่งผลของเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจให้กระทำการให้บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้น กับทั้งทำให้เกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่ม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ดังกล่าวด้วย และการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาครอบครัว กลุ่มละแวกบ้าน ชุมชน หมู่บ้าน ตลอดจนสังคมนั้น ได้พัฒนาการชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ในครอบครัวและในสังคมให้เจริญก้าวหน้าและผาสุกเรื่อยมา

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527) กล่าวว่าการมีส่วนร่วมเกิดจากแนวความคิดสำคัญ 3 ประการ คือ

1. ความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกัน ซึ่งเกิดจากความสนใจและความห่วงกังวลส่วนบุคคล ซึ่งบังเกิดพ้องต้องกัน กลายเป็นความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกันของส่วนร่วม

2. ความเดือดร้อนและความไม่พึงพอใจร่วมกัน ที่มีต่อสถานการณ์ที่เป็นอยู่นั้นผลักดันให้พุ่งไปสู่การรวมกลุ่ม วางแผน และลงมือกระทำร่วมกัน

3. ตกลงใจร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงกลุ่มหรือชุมชนไปในทิศทางที่พึงปรารถนาการตัดสินใจร่วมกันนี้จะต้องรุนแรงมากพอที่จะเกิดความคิดริเริ่มกระทำการที่สนองตอบความเห็นชอบของคนส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้น
อย่างไรก็ตาม การมีส่วนร่วมยังอาจเกิดจากแนวความคิดอื่นๆ เช่น

1. ความศรัทธา ที่มีต่อบุคคลที่เคารพนับถือหรือมีเกียรติยศตำแหน่ง ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น

2. ความเกรงใจ ที่มีต่อบุคคลที่เคารพนับถือหรือมีเกียรติยศตำแหน่ง ทำให้ประชาชนเกิดความเกรงใจที่จะมีส่วนร่วมด้วยทั้งๆที่ยังไม่มีความศรัทธาหรือความเต็มใจอย่างเต็มเปี่ยมที่จะกระทำ

3. อำนาจบังคับ ที่เกิดจากบุคคลที่มีอำนาจเหนือกว่า ทำให้ประชาชนถูกบีบบังคับให้มีส่วนร่วมในการกระทำต่างๆ

ไพรัตน์ เดชะรินทร์ (2527) กล่าวถึงขั้นตอนของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และนโยบายที่กำหนดไว้คือ

1. ร่วมทำการศึกษาค้นคว้าปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นตลอดจนความต้องการ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. ร่วมคิดหา และสร้างรูปงานและวิธีการพัฒนา เพื่อไขและลดปัญหาหรือสนองตอบความต้องการ

3. ร่วมวางนโยบาย หรือแผนงาน หรือโครงการ หรือกิจกรรม เพื่อจัดการแก้ไขและสนองตอบความต้องการ

4. ร่วมตัดสินใจการใช้ทรัพยากร ที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

5. ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

6. ร่วมกันลงทุนในกิจกรรมโครงการตามขีดความสามารถของตนเองและของหน่วยงาน

7. ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรม ให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

8. ร่วมควบคุม ติดตาม ประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาโครงการ และกิจกรรมที่ได้ทำไว้

กมลทิพย์ แจ่มกระจ่าง (2540) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่มนุษย์สามารถที่จะกระทำการเปลี่ยนแปลงและควบคุมสภาพแวดล้อมของคน เพื่อสะท้อนความสนใจของตน หรือเพื่อให้การสนับสนุนด้านกำลังงานหรือทรัพยากรต่อสถาบัน/ ระบบ ที่ครอบคลุมการดำเนินชีวิตของพวกเขา ประกอบด้วย 4 มิติด้วยกันคือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าอะไรควรทำ และทำอย่างไร การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา การลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลความหมายมากกว่าการมีส่วนรับผิดชอบ เป็นการสร้างโอกาสให้สมาชิกทุกคนของชุมชน สามารถเข้ามามีส่วนช่วยเหลือกระบวนการดำเนินกิจกรรมในการพัฒนา รวมทั้งส่วนได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกัน

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมหมายถึง กระบวนการที่ประชาชนในชุมชนมีโอกาสได้เข้าร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหา และประเด็นที่สำคัญ ที่เกี่ยวข้องร่วมกันคิดหาแนวทาง ร่วมการแก้ไขปัญหา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ทุกสิ่งทุกอย่างจะประสบความสำเร็จได้ ก็มาจากการมีส่วนร่วมของทุกๆคนในชุมชนนั้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แนวคิดเรื่องทุนทางสังคม

ประเวศ วะสี (2541, 26-30) ได้อธิบายว่า “ทุนทางสังคม” เป็นคำที่นำมาใช้ในแง่มุมและลีลาที่ต่างกันสิ่งที่สำคัญ ต้องทำความเข้าใจ เรื่องของทุนก่อน คือทุนไม่ได้มีแต่ทุนที่เป็นเงินเท่านั้น แต่มีทุนอื่นๆ อีกเช่น ทุนทางสังคม ทุนทางวัฒนธรรมทุนทางสิ่งแวดล้อม ซึ่ง “ทุนทางสังคม” หมายถึง ความเป็นกลุ่มก้อนทางสังคม การมีการศึกษาดี การมีวัฒนธรรม การมีความซื่อสัตย์สุจริต การมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม การมีประสิทธิภาพในการทำงาน การมีการเมืองและระบบราชการที่ดี ทั้งนี้ทุนทางสังคมเป็นฐานที่ทำให้เศรษฐกิจดี ประเทศใดที่มีทุนทางสังคมมาก เศรษฐกิจย่อมดี ญี่ปุ่นและสิงค์โปร์ เป็นตัวอย่างของประเทศที่มีลักษณะใกล้เคียงกับคำดังกล่าวข้างต้น จึงมีเศรษฐกิจดีกว่าประเทศด้อยทุนทางสังคม

อานันท์ กาญจนพันธุ์ (2541) กล่าวถึงทุนทางสังคมว่าเป็นวิธีคิด และระบบความรู้ในการจัดการวิถีชีวิตของความเป็นชุมชน ไม่ว่าจะเป็นความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับธรรมชาติ หรือมนุษย์กับสิ่งเหนือธรรมชาติ ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องอาศัยวิธีคิดเชิงซ้อนและเกี่ยวข้องกับเรื่องระบบความรู้ภูมิปัญญา อีกทั้งต้องอาศัยกฎเกณฑ์มากำกับการใช้ความรู้นั้น ซึ่งอาจเป็นในรูปของจารีต กฎหมาย หรือกฎเกณฑ์ทางสังคม พร้อมกันนั้นก็ต้องมีองค์กรที่เข้ามาทำหน้าที่จัดการเรื่องนั้นๆ

ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม (2542) อธิบายว่า ทุนทางสังคมเป็นนามธรรม หมายถึงความเข้มแข็งของชุมชน ท้องถิ่น ความสามัคคี รวมพลัง การมีองค์กรมีหน่วยที่จะจัดการ จัดระบบต่างๆ ในชุมชน มีศิลปวัฒนธรรม มีจุดรวมใจ มีศีลธรรม มีความสมัครสมานรักใคร่กลมเกลียวกัน สิ่งต่างๆเหล่านี้เรียกว่า เป็นทุนทางสังคม ซึ่งจะเป็นพื้นฐานในท้องถิ่นและชุมชนให้มีการพัฒนาที่เข้มแข็งจริงจังและยั่งยืน

อัมมาร สยามวาลา (2542) กล่าวถึงทุนทางสังคมว่า “เป็นการใช้ทรัพยากรของชุมชนในการแก้ปัญหา ทรัพยากรที่สำคัญ คือ สติปัญญา และความเอื้ออาทรต่อกัน สิ่งเหล่านี้คือทุนทางสังคม” โดยนัยนี้ ทุนทางสังคมก็นับเป็นมิติในรูปแบบของทรัพยากรชุมชน อันประกอบด้วยเรื่องค่านิยม ความเอื้ออาทรต่อกัน รวมทั้งเรื่องสติปัญญาที่มีอยู่ในชุมชนที่สมควรนำออกมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสังคม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เอนก นาคะบุตร (2545) กล่าวถึงทุนทางสังคมในลักษณะของความเข้มแข็งของชุมชนว่า มิใช่เป็นเรื่องที่เพิ่งเกิดขึ้นในประเทศไทย แต่หากเป็นคุณค่าเดิมที่สังคมไทยมีอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นความมีน้ำใจต่อกัน การแบ่งปันซึ่งกันและกัน ความเอื้ออาทรต่อกัน การก่อเกื้อกันทางสังคม การรวมกลุ่มกันเป็นองค์กรหรือการจัดตั้งเป็นเครือข่ายต่างๆ เช่น กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มเกษตรผสมผสาน เครือข่ายโรงสีชุมชน เป็นต้น ทุนทางสังคมนี้คือพลังสำคัญที่จะขับเคลื่อนชุมชนต่างๆ ให้มีความสามารถในการเพิ่มมูลค่าและทุนทางสังคมให้กับชุมชนตนเองมากขึ้น มีความเท่าทันต่อปัญหา และมีความสามารถในการจัดการกับปัญหาได้มากขึ้น และท้ายที่สุดสามารถพึ่งพาตนเองได้จริงในระยะยาว

และอเนก นาคะบุตร ยังได้กล่าวถึง ทุนทางสังคมว่ามี 5 รูปแบบ ดังนี้

1. ทุนในรูปแบบแรก คือ จิตวิญญาณ ระบบคุณค่าสำนึกท้องถิ่น ความภาคภูมิใจที่มีต่อถิ่นฐานบ้านเกิด รวมเรียกว่า Spirit Capital ซึ่งสังคมไทยมีมาตลอดในความรู้สึกของคนที่รักบ้านรักเมือง และพร้อมที่จะเสียสละ ช่วยกันทำบ้านเมืองที่เขารักเขาผูกพัน เป็นทั้งที่เกิดเป็นทั้งที่อยู่ของบรรพบุรุษ และเป็นทั้งความหวังของลูกหลานที่จะดูแลสืบต่อ Spirit เหล่านี้

2. ทุนรูปแบบที่สอง คือ ทุนทางภูมิปัญญา กล่าวคือ ในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ แม้ว่าประเทศจะสูญเสียเงินทองและมีหนี้สิน ประชาชนตกงานแต่ก็พบว่า สิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นต่างๆ ที่สามารถนำเอากลับมาใช้ใหม่ และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงได้ชี้ทิศทางที่จะกลับมาใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งได้ปรับตัวเป็นมรกดตกทอดมากับแผ่นดิน โดยหันกลับสู่ ระบบเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งในด้านการใช้ชีวิต การประกอบอาชีพ การจัดการทรัพยากร การจัดความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคน คนกับธรรมชาติ ชุมชนกับชุมชน

เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงให้พระราชดำรัสเมื่อปี 2540 ที่ให้ประเทศและประชาชนกลับมาใช้ระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียง สิ่งนี้ไม่ได้เป็นเรื่องใหม่ของคนไทย โดยเฉพาะในภาคชนบทและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพราะแม้ว่าประเทศพยายามที่จะเร่งพัฒนาเศรษฐกิจให้เติบโตนั้น กล่าวได้ว่า มีเฉพาะโครงสร้างส่วนบนของประเทศเท่านั้นที่มีการปรับตัวขนานใหญ่เพื่อเข้าสู่ระบบการแข่งขันในเศรษฐกิจสมัยใหม่ และระบบการผลิตเพื่อการส่งออก

ส่วนในภาคชนบท ซึ่งเป็นโครงสร้างส่วนล่างเท่านั้น ยังคงอยู่ห่างจากแกนกลางของการพัฒนาเศรษฐกิจดังกล่าวอยู่พอสมควรในหลายพื้นที่ เราจึงยังมีตัวอย่างความสำเร็จของเกษตรกร

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ของการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ของการจัดการป่าชายเลน หัตถกรรม สินค้าและธุรกิจชุมชน การดูแลรักษาสุขภาพ การใช้สมุนไพร ผ่านระบบทางสังคม สถาบันทางศาสนา พิธีกรรม ระบบคุณค่าที่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ให้คนด้อยโอกาส เหล่านี้ล้วนเป็น ภูมิปัญญา ที่มีอยู่ในสังคมไทย

3. ทุนในรูปแบบที่สาม คือ ทรัพยากรมนุษย์/ทรัพยากรบุคคล เป็นทุนที่มีอยู่ในตัวมนุษย์ ความรักเพื่อน ความรักศักดิ์ศรีของคนไทย เราพบว่าผู้นำทั้งในชนบทและเมือง ทั้งที่เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ ผู้นำอาวุโส ผู้นำทางการเกษตร เยาวชน เหล่านี้เป็นสินทรัพย์ที่ไม่มีวันหมดสิ้น ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความสามารถระดับหนึ่งและมีความพร้อมที่จะปรับตัวเข้าสู่ความร่วมมือระหว่างองค์กร เครือข่ายกับเครือข่าย

4. ทุนในรูปแบบที่สี่ ที่ท้องถิ่นไทย และภาคประชาสังคม นำกลับมาใช้อย่างเต็มที่และสามารถพยุงตัวอยู่ได้ในสถานการณ์ที่ปั่นป่วน ก็คือ ทุนทางทรัพยากรธรรมชาติ แม้จะมีความเสื่อมโทรมและวิกฤตในตัวทรัพยากรธรรมชาติอยู่ไม่น้อย ดังจะพบว่ามีสภาพป่าและพื้นป่าเสื่อมโทรมและลดน้อยลง ภาวะแห้งแล้ง และน้ำท่วมปรากฏอยู่ในทุกจังหวัด

อย่างไรก็ดีขณะนี้ทรัพยากรจำนวนหนึ่งได้ถูกนำกลับมาเป็นปัจจัยสำคัญในการฟื้นฟู การอนุรักษ์ และยังใช้ประโยชน์ทุนทางทรัพยากรธรรมชาติให้เป็นทุนทางสังคมในการสร้างฐานอาชีพ ฐานเศรษฐกิจ ฐานการมีชีวิตอยู่รอดของชุมชน โดยเฉพาะในชุมชนชนบทในช่วงหลังวิกฤตเศรษฐกิจ

5. ทุนในรูปแบบที่ห้า การจัดการกองทุนสาธารณะของชุมชน ที่เรียกว่า Social fund อยู่ตลอดมา ไม่ว่าจะเป็น กองทุนฌาปนกิจ ธนาคารข้าว กลุ่มออมทรัพย์ ธนาคารควาย เป็นต้น การจัดการทุนทางเศรษฐกิจที่เป็นปัจจัยการผลิต และปัจจัยการดำรงชีวิตนี้มีอยู่ในทุกชุมชน ในทุกศาสนา กองทุนซะกาด ของพี่น้องมุสลิม ก็ชี้ให้เห็นถึงการระดมทุนเพื่อการดูแลผู้ยากลำบากที่คนมุสลิมได้มีการแบ่งปันโดยใช้หลักคำสอนทางศาสนา

วรวุฒิ โรมรัตนพันธ์ (2548) ทุนทางสังคมเป็นทุนประเภทหนึ่ง มีมาจากความร่วมมือร่วมใจของคน ทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างคน หรือสถาบันขึ้น โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวตั้งอยู่บนพื้นฐานของความไว้วางใจกัน ความเอื้ออาทรต่อกัน ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ทุนทางสังคมจึงเป็น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เสมือนสมบัติสาธารณะที่สมาชิกทุกคนในชุมชนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ตลอดเวลา และที่สำคัญ ทุนทางสังคมเป็นสิ่งที่ยิ่งใช้จะยิ่งมีเพิ่มมากขึ้น

กระบวนการทุนทางสังคม ประกอบด้วย 3 ส่วน (วรวุฒิ โรมรัตนพันธ์, 2548) อันได้แก่

1. ส่วนที่เป็นระบบคิด จะเป็นส่วนที่มีความเป็นนามธรรมสูง ระบบคิดดังกล่าว จะมีทั้งส่วนที่มีมาแต่ดั้งเดิม อันได้แก่ ความเชื่อ ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ภูมิปัญญา ที่ปัจเจกชน กลุ่ม องค์กร สถาบัน หรือชุมชนได้สืบทอดมาจากบรรพชนในอดีต นอกจากนั้น ระบบคิดอีกส่วนหนึ่งอาจจะมาจากสิ่งที่ได้เรียนรู้ในปัจจุบัน ซึ่งก็รวมทั้งความเชื่อ ศรัทธา ค่านิยม หรือธรรมเนียมปฏิบัติแบบใหม่ สำหรับสาระหลักที่อยู่ในระบบคิดดังกล่าว ได้แก่ ระบบคิดที่เกิดจากค่านิยมที่มีการเอื้ออาทรต่อกัน มีการต่างตอบแทนกัน มีความไว้วางใจระหว่างกัน และมีความสามัคคีกัน เป็นต้น

2. ส่วนที่เป็นวิธีปฏิบัติ จะเป็นส่วนที่มีความสัมพันธ์กับส่วนที่เป็นระบบคิด นั่นหมายความว่า เมื่อปัจเจก กลุ่ม องค์กร สถาบัน หรือชุมชนมีระบบคิดเกี่ยวกับค่านิยมในการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ระบบคิดดังกล่าวก็จะส่งผลให้สมาชิกมีการปฏิบัติต่อกันด้วยความเอื้ออาทรและมีความร่วมมือกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นต้น

3. ส่วนที่เป็นผลลัพธ์ จะเป็นส่วนที่เกิดจากผลของการที่สมาชิกมีระบบคิดและวิธีการปฏิบัติอย่างไร ซึ่งผลลัพธ์ดังกล่าวอาจจะอยู่ในรูปของทรัพยากรที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม หรือเป็นทุนในรูปแบบต่างๆที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม อาทิ ทุนที่เป็นตัวเงิน ทุนมนุษย์ ทุนทรัพยากรธรรมชาติ ทุนภูมิปัญญา โดยที่ทรัพยากรหรือทุนต่างๆเหล่านี้ เป็นของชุมชนหรือเป็นของสาธารณะที่สมาชิกชุมชนสามารถเข้าถึงและมาใช้ประโยชน์ได้

สรุปได้ว่าทุนทางสังคม หมายถึงสถาบันทางสังคม และรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคมที่มีอยู่ในแต่ละชุมชนชนบท เป็นวิธีคิดและระบบความรู้ในการจัดการวิถีของความเป็นชุมชน สร้างความเข้มแข็งของชุมชนในท้องถิ่น ความสามัคคีมีพลัง มีใจกลมเกลียวกัน รวมทั้งมีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอีกด้วย ทุนทางสังคมเป็นคุณค่าเดิมทีมีอยู่แล้วในสังคมไทย ทุนทางสังคมสามารถก่อให้เกิดพลังที่จะขับเคลื่อนชุมชนได้ คือพลังแห่งปัญญาหรือความรู้ ซึ่งเป็นพลังที่จะช่วยให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ ทุนทางสังคมจะเป็นฐานกำลังที่ทำให้ท้องถิ่นและชุมชนมีการพัฒนาที่เข้มแข็งต่อเนื่องและยั่งยืน ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญและมีคุณค่ามากต่อกลุ่มคน องค์กร และชุมชน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แนวคิดเรื่องวัฒนธรรมชุมชน

กาญจนา แก้วเทพ (2530) ได้ให้ความหมายของคำว่า “วัฒนธรรมชุมชน” ว่าหมายถึง วิถีทางและแบบฉบับในการดำเนินชีวิตของชุมชนที่ได้สั่งสมมา รวมทั้งความคิดต่างๆที่คนได้กระทำ สร้างถ่ายทอดสะสมและรักษาไว้จากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง ซึ่งอยู่ในรูปแบบของความรู้ การปฏิบัติ และความเชื่อ ตลอดจนวัตถุสิ่งของอันเกิดจากการคิด และการกระทำของมนุษย์ เมื่อพิจารณาในแง่นี้ วัฒนธรรมก็คือความรู้สึกนึกคิดและการปฏิบัติของมนุษย์เองนอกจากชีวิตของเขาเองเป็นชีวิตส่วนรวมของมนุษย์ ในการอยู่ร่วมกับชุมชน มนุษย์สร้างวัฒนธรรมขึ้นมาจากชีวิตของเขา

สุรเชษฐ เวชชพิทักษ์ (2532) ได้กล่าวว่าการคำนึงถึงวัฒนธรรมของชุมชนไม่ใช่การหวนคืนสู่วันวานครั้งที่ยังหวานอยู่ในอดีต แต่เป็นการกลับไปสู่รากเหง้าของตนเองเพื่อที่จะก้าวไปข้างหน้าอย่างมั่นใจว่าจะไม่สูญเสียเอกลักษณ์หรือความเป็นตัวของตัวเองไปบนเส้นทางการพัฒนา นอกจากนั้นคุณค่าของวัฒนธรรมพื้นบ้านไม่ใช่อยู่ที่เพราะเป็นการปฏิบัติต่อเนื่องกันมาเท่านั้น แต่อยู่ที่คุณค่าทางด้านจิตใจ ความรู้สึก ที่เราเรียกว่าพลังศีลธรรมวัฒนธรรมพื้นบ้านมีคุณค่าทางศีลธรรม มีค่าทางจิตวิญญาณสำหรับคนไทย สิ่งนี้จะนำไปสู่การรวมกลุ่ม ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศโดยรวมด้วย

และพบว่าวัฒนธรรมของชุมชนก่อตัวขึ้นมาจากการต่อสู้เพื่อให้ทุกคนมีอยู่มีกิน ก่อให้เกิดวัฒนธรรมทางการผลิตโดยเฉพาะการผลิตแบบกสิกรรม ซึ่งก่อให้เกิดการคิดค้นพึ่งพาธรรมชาติจึงเกิดกระบวนการแก้ไขจัดระบบความสัมพันธ์กับธรรมชาติ ประกอบกับความต้องการที่เกี่ยวกับธรรมชาติที่อยู่รอบตัว ความเป็นมาและเป็นไปของจักรวาล โลกและชีวิต พัฒนาขึ้นเป็นวัฒนธรรมทางความเชื่อ เกิดระบบคุณค่าเกิดการรับศาสนาเข้าไปในชุมชนพร้อมกับพิธีกรรมต่างๆ การที่ต้องอาศัยร่วมกับชุมชนจำเป็นต้องมีการแก้ปัญหาร่วมกัน มีการจัดระบบความสัมพันธ์ ซึ่งจะทำให้ทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ก่อให้เกิดวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกัน เกิดจารีตประเพณี ระบบกฎเกณฑ์ กระบวนการแก้ปัญหาร่วมกัน และพิธีการต่างๆ ซึ่งเป็นแนวทางให้มวลชนสมาชิกทั้งหลาย รุ่นปัจจุบันและรุ่นต่อไปได้ยึดถือปฏิบัติ ดังนั้นโครงสร้างทางวัฒนธรรมของชุมชน มีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. ระบบการผลิต หรือระบบการทำมาหากิน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. ระบบการอยู่ร่วมสัมพันธ์กัน ประกอบด้วยครอบครัว เครือญาติ ชุมชนและความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน

3. ระบบความเชื่อ ประกอบด้วยศาสนา คุณค่า และพิธีกรรม

อมรา พงศาพิชญ์ (2533) ได้กล่าวถึงวัฒนธรรม ศาสนาและชาติพันธุ์ โดยชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน วัฒนธรรม ศาสนาและชาติพันธุ์ มีความสำคัญต่อการเป็นสังคมชาติและการสร้างเอกลักษณ์ของชาติ สังคมไทยเป็นสังคมที่เอื้อต่อการปรับเปลี่ยนทางวัฒนธรรม

กล่าวโดยสรุปวัฒนธรรมชุมชนเป็นสิ่งที่เป็นแบบแผนการดำเนินชีวิต อันสะท้อนจากการดำเนินชีวิต, ภาษา, ความเชื่อ, ประเพณีและการแต่งกายของคนในชุมชนตั้งแต่อดีตที่สั่งสมมาจนถึงปัจจุบัน เป็นสิ่งที่มีคุณค่ามากของชุมชน วัฒนธรรมชุมชนนี้สามารถเป็นแกนกลางของคนในชุมชนที่ให้คนในชุมชนสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสามัคคี และยังก่อให้เกิดผลประโยชน์ทางด้านสังคมและเศรษฐกิจได้อีกด้วย

แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจชุมชน

เศรษฐกิจชุมชนหรือเศรษฐกิจพื้นฐาน หมายถึง เศรษฐกิจที่คำนึงถึงการทำนุบำรุงพื้นฐานของตัวให้เข้มแข็ง ทั้งทางสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจพื้นฐานของสังคมก็คือชุมชน

เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง พอเพียงสำหรับทุกคน มีธรรมชาติมีความรักพอเพียงมีปัญญาพอเพียง เมื่อทุกอย่างพอเพียงก็เกิดความสมดุล จะเรียกว่าเศรษฐกิจสมดุลก็ได้ เมื่อสมดุลก็เป็นปกติสบายไม่เจ็บไข้ไม่วิกฤต เศรษฐกิจพื้นฐานกับเศรษฐกิจชุมชนล้วนมุ่งไปสู่เศรษฐกิจพอเพียง (ประเวศ วะสี, 2541)

จะเห็นได้ว่าเศรษฐกิจชุมชนทุกสาขาของชุมชนและหมู่บ้านนั้นต้องดำเนินอยู่บนพื้นฐานการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม คุ้มค่าและยั่งยืนเป็นการผลิตที่เลี้ยงชีวิตครอบครัวและชุมชนได้อย่างเพียงพอส่วนเกินแห่งผลผลิตจะเป็นเศรษฐกิจแห่งการแลกเปลี่ยนซื้อขายหรือแปรรูปตามกำลังและวัฒนธรรมของชุมชน ซึ่งลักษณะ 5 ประการของเศรษฐกิจชุมชน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1. เป็นเศรษฐกิจสำหรับคนทั้งมวล ไม่ใช่เศรษฐกิจที่สร้างความร่ำรวยให้คนส่วนน้อย แต่ทิ้งคนส่วนใหญ่ให้ยากจน ช่องว่างทางเศรษฐกิจนำไปสู่ปัญหาทางสังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม อันนำไปสู่ความไม่มั่นคงเศรษฐกิจสำหรับคนทั้งมวลเป็นการสร้างทุน และเป็นพื้นฐานของการพัฒนาทุกชนิด

2. มีพื้นฐานอยู่ที่ความเข้มแข็งของชุมชน คือความเป็นกลุ่มก้อนหรือความเป็นชุมชนทำให้มีศักยภาพสูงมากเพราะเป็นกลุ่มก้อนที่มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีความรัก มีการกระทำร่วมกัน และมีการเรียนรู้ร่วมกัน

3. มีความเป็นบูรณาการ คือไม่ใช่เรื่องเศรษฐกิจโดดๆแต่เชื่อมโยงกับสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมพร้อมกันไป

4. อยู่บนพื้นฐานความเข้มแข็งของตนเอง เช่น การเกษตร หัตถกรรมไทย อุตสาหกรรมเกษตร สมุนไพร อาหารไทย การท่องเที่ยวเหล่านี้ล้วนอยู่บนพื้นฐานของวัฒนธรรมไทย วัฒนธรรมไทยเป็นจุดแข็งของไทยที่คนอื่นไม่มี

5. การจัดการและนวัตกรรมต่างๆ เพื่อเติมความก้าวหน้าให้แก่เรื่องพื้นฐาน ทำให้มีพลวัตอย่างไม่หยุดนิ่ง

มงคล ด่านธานินทร์ (2541) ได้กล่าวว่าเศรษฐกิจชุมชน เป็นส่วนหนึ่งของเศรษฐกิจชาติก็เหมือนกับเรื่องทางการเมือง การศึกษา และพัฒนาสังคม ที่เกี่ยวข้องต้องมีความเข้าใจ และความมุ่งมั่นร่วมกัน ว่าการกระทำของเรานั้น ก็เพื่อความรุ่งเรืองและความอยู่รอดปลอดภัยของสังคมไทยและประชาชาติไทยทั้งมวล การพัฒนาเศรษฐกิจระดับล่าง คือชุมชนชนบทจะต้องมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาเศรษฐกิจระดับบน คือประเทศ และเศรษฐกิจชุมชนไม่ใช่เรื่องใหม่สุดขั้วแต่ประการใด แท้จริงคือการทำงานเพื่อการดำรงชีพในแนวสัมมาชีพ เพื่อการอยู่ร่วมกันกับเพื่อนมนุษย์อื่นในหมู่บ้านนั่นเอง ดังนั้นชาวบ้านที่สนใจจะรวมกลุ่มในการ

1. ปลูกพืช เลี้ยงปศุสัตว์และสัตว์น้ำ รวมอยู่ในพื้นที่ผืนเดียวกัน

2. กิจกรรมการผลิตที่เกี่ยวเนื่องการเกษตร เช่นการแปรรูปข้าว ผลไม้เป็นน้ำผลไม้ และไวน์ผลไม้ การแปรรูปสมุนไพร เป็นต้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3. กิจกรรมการผลิตนอกการเกษตร เช่น การร่วมกันทำอิฐบล๊อค การตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูป เป็นต้น

4. กิจกรรมบริการ เช่น การบูรณะโบราณสถานในพื้นที่ร่วมกับผู้นำ และเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยว สำหรับหารายได้เข้าหมู่บ้าน เป็นต้น

ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนนั้นมีประเด็นหลักที่ควรสนใจอย่างน้อยสามประการกล่าวคือ

1. ปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชน
2. กระบวนการเศรษฐกิจชุมชน
3. กำไรส่วนเกินจากเศรษฐกิจชุมชน

โดยสรุปแล้วเศรษฐกิจชุมชน เป็นเรื่องของการประกอบอาชีพ การทำมาหากิน การจับจ่ายใช้สอย และการซื้อขายข้าวของ เครื่องใช้ต่างๆ โดยที่การจะพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้ดีนั้น จะต้องให้คนในชุมชนมีส่วนร่วม ทั้งร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์ บนรากฐานของความสามารถที่คนในชุมชนมีอยู่ จากการใช้ทุนของชุมชน ทั้งที่เป็นทุนทางสินค้า ทุนทางเศรษฐกิจและทุนทางสังคม โดยไม่ได้มุ่งแต่การพัฒนารายได้อย่างเดียว แต่จะต้องพัฒนาขีดความสามารถของคนครอบครัว และชุมชน จากการสร้างกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง

ข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่ตำบลคูบัวและชาวไท-ยวน

พื้นที่ตำบลคูบัวในพุทธศตวรรษที่ 11-16 เคยเป็นเมืองโบราณสมัยทวารวดีมาก่อน มีพื้นที่ประมาณ 2310 ไร่เศษ มีแผนผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มุมมนขนาดกว้าง 800 เมตร ยาว 2,000 เมตร โดยประมาณ มีคูน้ำและกำแพงดินล้อมรอบทั้ง 4 ด้าน ลักษณะของคูน้ำคันดินในอดีตประกอบด้วยคูน้ำอยู่ตรงกลางระหว่างคันดินสองชั้น ตัวคูน้ำมีขนาดกว้างประมาณ 50 เซนติเมตร และคันดินมีขนาดความกว้าง 53 เซนติเมตร และความสูงประมาณ 3 เมตร ขนาดของพื้นที่และลักษณะการวางผังเมืองคล้ายคลึงกับเมืองนครชัยศรี หรือนครปฐมโบราณ ซึ่งเป็นเมืองสมัยทวารวดีที่มีขนาดใหญ่ที่สุด (อุดม สมพร, 2540)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ปี พ.ศ. 2500 กรมศิลปากรได้รับแจ้งว่าพบวัดร้างแห่งหนึ่งมีทรัพย์สมบัติโบราณอยู่มากมาย จึงส่งเจ้าหน้าที่เข้าไปสำรวจตรวจสอบ พบว่ามีลักษณะเป็นเนินดินขนาดใหญ่ ซึ่งต่อมาจึงปรากฏว่าเป็นเมืองโบราณในสมัยทวารวดี เรียกว่า “เมืองโบราณคดี” หรือ “เมืองคูบัว” นั่นเอง และสันนิษฐานว่าเป็นเมืองท่าโบราณที่ตั้งอยู่ใกล้ชายทะเลซึ่งมีการคมนาคมและติดต่อค้าขายกับชาวต่างถิ่นจากแดนไกล เช่น ชาวอินเดีย เป็นต้น หลักฐานบางฉบับเรียกชื่อเมืองสุวรรณภูมิ ก่อนที่จะมาเป็นคูบัว ในระหว่างปีพ.ศ. 2500 ถึง 2504 กรมศิลปากรได้เริ่มลงมือสำรวจและทำแผนผังเพื่อทำการขุดแต่งโบราณสถาน ซึ่งพบหลักฐานว่า เมืองคูบัวน่าจะมีพัฒนาการมาตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 11 จนถึงพุทธศตวรรษที่ 16 (สมัย สุทธิธรรม, 2542)

การขุดแต่งเมืองคูบัวทำให้พบแหล่งโบราณสถานถึง 44 แห่ง ทั้งนอกกำแพงเมืองและในบริเวณกำแพงเมือง สำหรับโบราณวัตถุที่พบในแหล่งโบราณสถานต่างๆทั้ง 44 แห่งนี้มีทั้งที่ทำขึ้นเนื่องในศาสนาและของใช้ในชีวิตประจำวัน โบราณวัตถุที่เกี่ยวเนื่องกับศาสนา ส่วนใหญ่เป็นประติมากรรมประดับอาคารโบราณสถานที่ทำด้วยดินเผาและปูนปั้น พบพระพุทธรูปที่ทำด้วยดินเผาและปูนปั้นอีกเป็นจำนวนมาก ส่วนโบราณวัตถุที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ประกอบด้วยเครื่องปั้นดินเผาที่ทำเป็นภาชนะและเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ เช่น หม้อ ไห แว ตะคัน เบี้ย เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบเครื่องใช้ เครื่องประดับ และอาวุธ ทำจากโลหะ หิน แก้ว อีกด้วย รูปแบบของเครื่องปั้นดินเผา เครื่องโลหะ รวมทั้งลูกปัดที่ทำด้วยหินและแก้วเหล่านี้มีรูปแบบสืบทอดมาจากสมัยก่อนประวัติศาสตร์ แต่มีเทคนิคและวิธีการทำที่ซับซ้อนขึ้นแสดงถึงการพัฒนาการด้านเทคโนโลยี (กรมศิลปากร, 2541)

ตำบลคูบัวในปัจจุบัน อยู่ห่างจากศาลากลางจังหวัดราชบุรีไปทางทิศใต้ประมาณ 5 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 25 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 15,625 ไร่ และมีอาณาเขตติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลต่างๆ ดังนี้ (องค์การบริหารส่วนตำบลคูบัว, 2553)

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลดอนตะโก ตำบลบ้านไร่ อำเภอเมืองราชบุรี
ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลบ่อกระดาน อำเภอปากท่อ
ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลบ้านไร่ อำเภอเมือง ตำบลเกาะศาลพระ อำเภอวัดเพลง
ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลอ่างทอง และตำบลดอนตะโก อำเภอเมืองราชบุรี

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตำบลคูบัว มีพื้นที่เขตการปกครองจำนวน 15 หมู่บ้าน มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 2,732 ครัวเรือน มีประชากรทั้งสิ้น 10,085 คน แยกเป็นชาย 4,815 คน หญิง 5,270 คน มีความหนาแน่นเฉลี่ย 404 คน : ตารางกิโลเมตร ประชากรในตำบลคูบัวส่วนใหญ่เป็นคนเชื้อสายไท-ยวน และจะมีบางส่วนเป็นกลุ่มชาติพันธุ์อื่นที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานในตำบลคูบัว ยกตัวอย่างเช่น กลุ่มชาติพันธุ์ไทยจีน เป็นต้น ในตำบลคูบัวประกอบไปด้วย 15 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านตากแดด หมู่ที่ 2 บ้านระหนอง (บ้านห้วย) หมู่ที่ 3 บ้านหนองขันธ์ (บ้านปู่ฟ้า) หมู่ที่ 4 บ้านใต้ หมู่ที่ 5 บ้านตะโก หมู่ที่ 6 บ้านโพธิ์งาม หมู่ที่ 7 บ้านใหม่ หมู่ที่ 8 บ้านหนองยายแก้ว หมู่ที่ 9 บ้านฟากห้วย (บ้านโพธิ์ไฟไหม้) หมู่ที่ 10 บ้านท่าช้าง หมู่ที่ 11 บ้านโพธิ์ หมู่ที่ 12 บ้านหัวนา หมู่ที่ 13 บ้านต้นแหน หมู่ที่ 14 บ้านหนามพุงดอ (บ้านหนามทุ่งดอ) และหมู่ที่ 15 บ้านไร่ม่วง

การเดินทางโดยยานพาหนะไปยังตำบลคูบัวสามารถใช้เส้นทางสายหลักได้ 3 เส้นทาง ซึ่งเป็นถนนลาดยาง ได้แก่

1. ถนนจากตัวเมืองราชบุรี โดยเริ่มต้นที่สุดสายถนนราษฎรยินดี ตรงมายังตำบลคูบัวจนไปสิ้นสุดที่สี่แยกห้วยชินสีห์ รวมเป็นระยะทาง 10 กิโลเมตร

2. ถนนจากศาลากลาง และเลี้ยวซ้ายตรงลงมาทางบ้านดอนแจง ตำบลดอนตะโกจะมาถึงตำบลคูบัวทางหมู่ที่ 9 ระยะทางประมาณ 6 กิโลเมตร

3. ถนนสายท่าสนุ่น-คูบัว เชื่อมต่อมาจากถนนสายราชบุรี-วัดเพลง บริเวณหมู่บ้านท่าสนุ่น ตำบลบ้านไร่ ตรงมาถึงหมู่ที่ 4 ตำบลคูบัว ระยะทางประมาณ 2.7 กิโลเมตร

การเดินทางโดยรถโดยสาร มีรถโดยสารประจำทางเป็นรถสองแถวใหญ่ให้บริการ 2 สาย ได้แก่ สายที่ 1 ราชบุรี-คูบัว ท่ารถโดยสารอยู่ตรงถนนราษฎรยินดี ซอย 2 ในตัวอำเภอเมือง เส้นทางเดินรถเริ่มต้นที่ถนนสายราษฎรยินดี ตรงมายังถนนท้าวอู่ทองและเข้าสู่ตำบลคูบัว จนไปสิ้นสุดที่บ้านหนามพุงดอ สายที่ 2 ราชบุรี-ทางแยกบ้านต้นกระโดน ท่ารถโดยสารอยู่ตรงข้ามถนนราษฎรยินดี ซอย 2 เส้นทางเดินรถเริ่มต้นที่ถนนสายราษฎรยินดี แล้วใช้เส้นทางบ้านดอนแจง ตำบลดอนตะโก จะมาถึงตำบลคูบัวทางหมู่ที่ 9 ผ่านหน้าวัดโขลงสุวรรณคีรีไปสุดสายที่ทางแยกบ้านต้นกระโดน นอกจากนี้ยังสามารถเดินทางมาโดยรถไฟได้ โดยใช้เส้นทางรถไฟสายใต้ ผ่านสถานีรถไฟราชบุรีและมาลงที่สถานีรถไฟบ้านคูบัว

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตำบลคูบัวมีลักษณะภูมิประเทศเป็นพื้นที่ราบลุ่มมีลำห้วยธรรมชาติไหลผ่านจากทิศตะวันตกไปยังทิศตะวันออกจำนวน 2 สาย มีน้ำตลอดปีรวมทั้งมีคลองชลประทาน 2 สายใหญ่ พื้นที่จึงเหมาะกับการเพาะปลูกทำนาหรือประกอบอาชีพทางการเกษตรและปศุสัตว์ ในส่วนของลักษณะภูมิอากาศ ในฤดูร้อนอากาศค่อนข้างร้อนและแห้งแล้ง ฤดูหนาวอากาศหนาว และฤดูฝนมีปริมาณน้ำฝนตกปานกลางถึงมาก

อาชีพของประชากรในตำบลคูบัวในภาพรวมปัจจุบัน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ 1) อาชีพเกษตรกรรมได้แก่ การทำนา การทำสวนผักและผลไม้ 2) อาชีพเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ สุกร โค ไก่ เป็ด และปลา 3) อาชีพหัตถกรรมในครัวเรือน ได้แก่ การทอผ้าจก การทำของชำร่วย 4) อาชีพค้าขาย ได้แก่ ร้านค้าขายของชำ ร้านขายอาหาร ค้าขายผักและผลไม้ 5) อาชีพรับจ้าง ได้แก่ ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม และรับจ้างทั่วไป 6) อาชีพอื่นๆ เช่น รับราชการ เป็นต้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

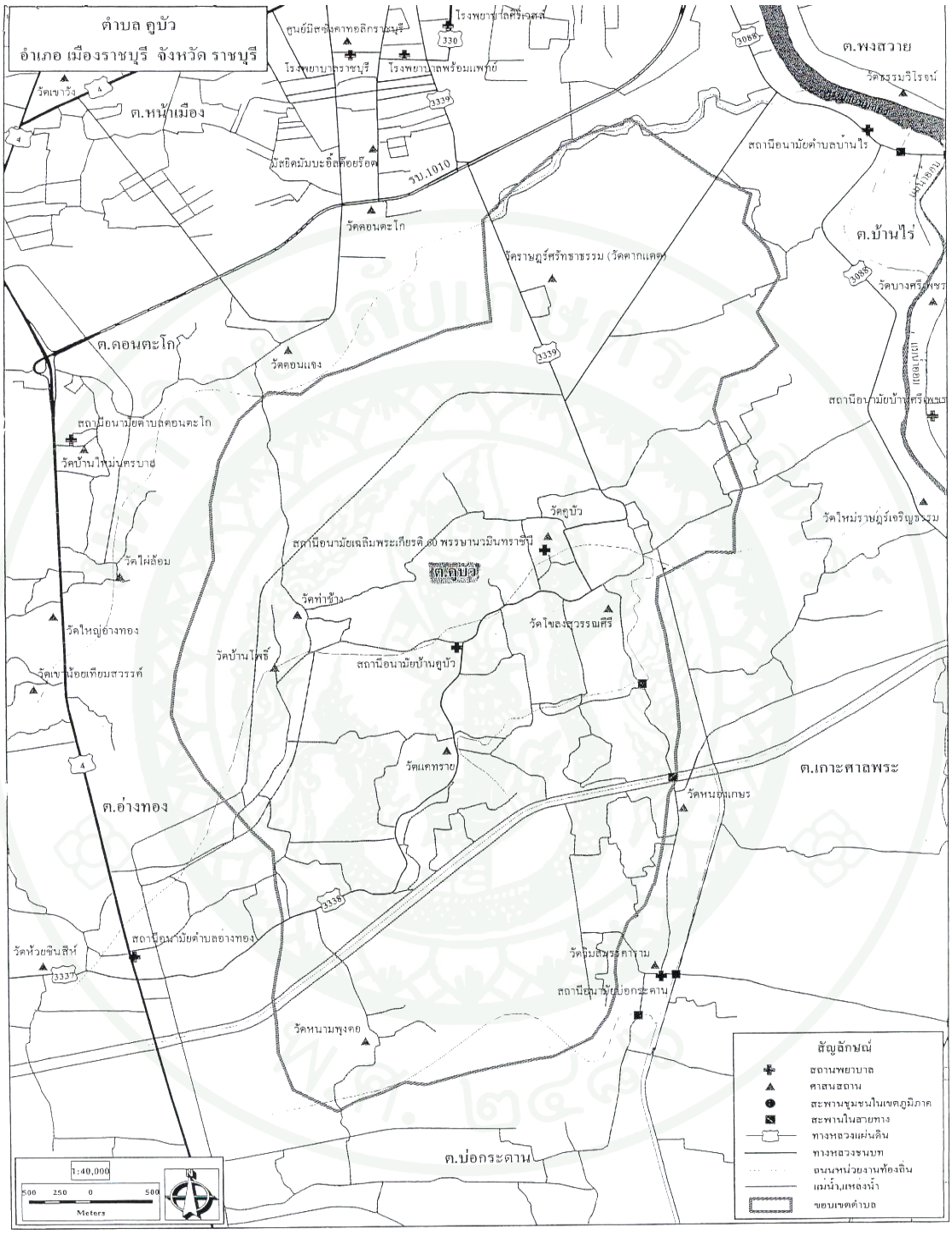

ภาพที่ 1 แผนที่ตำบลคูบัว

ที่มา: องค์การบริหารส่วนตำบลคูบัว

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ประวัติชาวไท-ยวนในจังหวัดราชบุรี

ในปีพ.ศ. 2345 พระเจ้าประดุง กษัตริย์พม่ายกกองทัพมาตีเมืองเชียงใหม่ มีฮินแซะหวุ่นเป็นแม่ทัพล้อมเมืองเชียงใหม่ไว้ทั้งสี่ด้าน พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกทรงทราบข่าวศึกจึงมีพระบรมราชโองการให้กรมพระราชวังบวรมหาสุรสิงหนาถเสด็จขึ้นไปบัญชาการศึก มีเจ้าฟ้ากรมหลวงเทพหริรักษ์กับพระยายมราช คุมกองทัพหลวงและกรมขุนสุนทรภูเบศร์กับพระองค์เจ้าลำดวน พระองค์เจ้าอินทปัต คุมกองทัพวังหน้าขึ้นไปช่วยพระยากาวิละเจ้าเมืองเชียงใหม่กองทัพของวังหน้าเข้าตีค่ายพม่าได้ก่อนพม่าที่ล้อมเมืองเชียงใหม่แตกพ่ายหนีไปซ่องสุมกำลังพลอยู่ในเมืองเชียงแสน ส่วนกองทัพของวังหลวงที่เจ้าฟ้ากรมหลวงเทพหริรักษ์และพระยายมราชคุมไปนั้นทำการรบไม่เข้มแข็ง กรมพระราชวังบวรมหาสุรสิงหนาถทรงปรับโทษให้ขึ้นไปตีพม่าที่ซ่องสุม ณ เมืองเชียงแสน พ้นไปจากเขตล้านนาไทยให้จงได้

ในปี พ.ศ. 2346 กองทัพของเจ้าฟ้ากรมหลวงเทพหริรักษ์และพระยายมราชยกขึ้นไปล้อมเมืองเชียงแสน ขณะเดียวกันกองทัพจากเมืองลำปาง เมืองน่าน เมืองเชียงใหม่ และกองทัพเมืองเวียงจันทน์ก็ยกเข้าไปตีเมืองเชียงแสนด้วยเช่นกันรวมเป็นห้ากองทัพ กองทัพทั้งห้าล้อมเมืองเชียงแสนอยู่จนถึงเดือนห้า ปีชวด พ.ศ. 2347 ราษฎรไทยในเมืองเชียงแสนขาดเสบียงอาหาร ผู้คนอดอยากต้องฆ่าช้าง ม้า วัว ควาย กินเกือบจะหมดสิ้น ราษฎรไทยจึงเป็นกบฏพากันเปิดประตูเมืองรับกองทัพไทย ทหารไทยฆ่าฟันพม่าแตกหนีออกจากเมืองเชียงแสนไปจนหมดสิ้น นาขวาที่ได้รับตั้งแต่จากพม่าให้นั่งเมืองเชียงแสนก็พาครอบครัวหนี ทหารไทยได้รื้อกำแพงเมืองเผาบ้านเรือนเพื่อมิให้เป็นที่อยู่และซ่องสุมกำลังของพวกพม่าได้ต่อไป จากนั้นก็ได้อพยพครัวเรือนของไท-ยวนเชียงแสน จัดแบ่งครัวเรือนออกเป็นห้าส่วน โดยแบ่งให้ไปกับกองทัพเมืองเชียงใหม่ เมืองน่าน เมืองลำปาง เมืองเวียงจันทน์ และกองทัพเมืองหลวง กองทัพละหนึ่งส่วน ดังนั้นชาวโยนกเชียงแสนจึงต้องเดินทางอพยพครอบครัวไปอยู่ตามเมืองดังกล่าวข้างต้น ส่วนกองทัพเมืองหลวงก็นำเอาชาวโยนกเชียงแสนส่วนหนึ่งเดินทางลงมาที่กรุงเทพฯ มีบางส่วนขอตั้งหลักแหล่งที่เมืองสระบุรี ส่วนที่เหลือทรงโปรดเกล้าให้ไปตั้งถิ่นฐาน ณ เมืองราชบุรี

ในรัชสมัยรัชกาลที่1 ทรงโปรดให้คนกลุ่มนี้ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่เมืองราชบุรี บริเวณริมฝั่งขวาของแม่น้ำแม่กลอง ห่างจากตัวเมืองราชบุรีปัจจุบันไปทางทิศตะวันออกประมาณ 2 กิโลเมตร เรียกว่าบ้านไร่นที หรือภาษายวนพื้นบ้านเรียกว่าเมืองละพี ปัจจุบันคือบริเวณวัดศรีชมพูถึงวัดเทพอาวาส ต่อมาชาวไท-ยวนบางส่วนได้แต่งงานกับสมาชิกของชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ดั้งเดิม จึงผสมผสานและโยกย้ายไปอยู่บริเวณใกล้เคียง ได้แก่ แถบอำเภอเมืองอาศัยอยู่ที่ตำบลคูบัว ตำบล

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ดอนตะโก ตำบลอ่างทอง ตำบลดอนแร่ ตำบลห้วยไผ่ ตำบลเจดีย์หัก และตำบลหินกอง อำเภอโพธารามอยู่ที่ตำบลหนองโพ-บางกระโด และตำบลดอนกระเบื้อง อำเภอบ้านโป่ง อยู่ที่ตำบลหนองปลาหมอ ตำบลหนองอ้อ ตำบลหัวโป่ง ตำบลเขาขลุง และตำบลหนองกบ อำเภอปากท่อ อยู่ที่ตำบลอ่างหิน ตำบลบ่อกระดาน ตำบลนาคอก ตำบลบ้านหนองบัว ตำบลทุ่งหลวง และตำบลเขาหลักไก่ อำเภอบางแพ อยู่ที่ตำบลวัดแก้วและตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมบึง อยู่ที่ตำบลรางบัว ตำบลหนองนกกะเรียน ตำบลชัฏใหญ่ ตำบลชัฏหนองหมี ตำบลทุ่งกว้าง และตำบลรางอาว อำเภอสวนผึ้ง อยู่ที่ตำบลท่าเคย ตำบลนาขุนแสน ตำบลทุ่งแหลม และตำบลหนองขาม เป็นต้น

ในช่วงแรกมีประชากรเชื้อสายไท-ยวน ในจังหวัดราชบุรีประมาณ 80,000 กว่าคน ศิลปะประเพณี วัฒนธรรมบางอย่างของคนไท-ยวน ในจังหวัดราชบุรีที่สืบเชื้อสายมาจากบรรพชนจากอดีตถึงปัจจุบันยังได้มีการสืบทอดกันมาอย่างต่อเนื่อง บางครั้งก็รุ่งเรือง บางทีก็เสื่อมถอย ตามการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมตามกระแสของโลก แต่ถึงอย่างไรก็ตาม ภูมิปัญญาทอผ้าจกก็ได้รับการอนุรักษ์หวงแหนไว้ให้ลูกหลานจนถึงปัจจุบัน (วนิดา ตรีสวัสดิ์, 2546: 57-69)

วัฒนธรรมชาวไท-ยวนราชบุรี (อุดม สมพร, 2540)

ครอบครัวและครัวเรือน

ลักษณะครัวเรือนของชาวไท-ยวน ส่วนใหญ่เป็นครัวเรือนขยายแบบอิสระ ที่อยู่อาศัยภายหลังแต่งงาน เจ้าบ่าวเจ้าสาวจะไปอยู่กับพ่อแม่ของฝ่ายสามีหรือภรรยาก็ได้ ครอบครัวจึงมีลักษณะเป็นครอบครัวขยายที่ประกอบด้วยคนอย่างน้อย 3 ชั่วคน คือ พ่อแม่ของคู่สมรส คู่สมรส และลูกของคู่สมรส ซึ่งปรับตัวได้ดีในสถานการณ์เศรษฐกิจและสังคมบางอย่าง การมีคนจำนวนมากในครอบครัวทำให้มีแรงงานในการผลิตอาหาร การรวมที่ดินให้เป็นผืนใหญ่มีประสิทธิภาพในการรักษาที่ดินไว้ไว้ได้ดีกว่าการแบ่งย่อยออกไป และยังสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครัวเรือน คนแก่ได้รับการดูแลเอาใจใส่

การสร้างบ้าน

วัฒนธรรมคนยวนเสาไห้กล่าวถึงการปลูกบ้านว่า “...เมื่อพม่ายังปกครองล้านนาเป็นเวลา 200 กว่าปี พม่ารู้ว่าคนยวนถือเรื่องโลงศพ ที่คนยวนเรียกว่า “ล้อง” มีลักษณะปากผายออก บนโลงมีฝาครอบเรียกว่าแมว ทำคล้ายหลังคาบ้าน พม่าบังคับให้คนยวนสร้างบ้านคล้ายหีบศพคือส่วนบน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ของบ้านจะกว้างและแคบลงมาเบื้องล่างคล้ายอักษรตัววี (V) ในภาษาอังกฤษ หลังคาบ้านคล้ายแมวครอบหีบศพมีไม้ไขว้บนหัวจั่วเรียกว่าเรือนกาแล คนยวนที่เสาไห้รุ่นแรกๆคงสร้างบ้านแบบเดิมนี้" ลักษณะบ้านของชาวไท-ยวนที่ตำบลรางบัว ลมย์ ดาวดึงส์ เล่าให้ฟังว่า "เมื่อก่อนก็เน้นทรงไทยแต่ตอนนี้ไม่เหลือ เฉพาะหลังที่เป็นทรงไทย เป็นชั้นเดียวอย่างนี้ บ้านคนยวนแต่ก่อนไม่ต้องมีรั้ว เหมือนเดี๋ยวนี้เป็นบ้านยกพื้น" แดง จำปาทอง เพิ่มเติมว่า "ส่วนมากบ้านคนยวนจะมุงจากแต่เก่ามาก บ้านที่เขามีเงินก็เป็นหลังคาสังกะสี" บ้านเรือนชาวไท-ยวนปัจจุบันจะเป็นแบบรูปทรงสมัยใหม่ใช้คอนกรีตมากขึ้นเพราะไม้หายาก บ้านเรือนมีรูปทรงเหมือนแบบบ้านคนไทยภาคกลาง ข้างบนเป็นไม้ ข้างล่างเป็นพื้นดินบ้างเป็นปูนบ้าง มีใต้ถุนสูง ใช้เก็บสิ่งของต่างๆ หรือนั่งพักผ่อน มีแคร่สำหรับนั่งเล่นนอนเล่น บางบ้านใช้ใต้ถุนเป็นที่ขังสัตว์เลี้ยงด้วย รอบบ้านปลูกไม้ผล เช่น มะม่วง มะพร้าว เป็นต้น

ความเชื่อและพิธีกรรม-การเกิด

เมื่อมีเด็กเกิดในบ้านหมอตำแยจะนำเด็กใส่กระด้งใช้ผ้าสีขาวผูกสะดือ หากใช้ผ้าสีดำเชื่อว่าจะทำให้เป็นคนใจดำ แล้วนำเด็กในกระด้งมาล่อนที่หัวบันไดเพื่อเรียกขวัญ กระด้งจะมีแหหรือตาข่ายครอบไว้ ด้วยความเชื่อมาแต่โบราณว่า เด็กออกใหม่ๆจะมีเลือด ปอบมันชอบ เวลาแม่ของเด็กอยู่ไฟก็จะมีตาข่ายครอบไว้เหมือนกัน เด็กจะอยู่ในกระด้ง 3-7 วัน เด็กบางคนก็ไว้จุก บางคนก็ไว้เปียเพื่อไม่ให้เป็นโรค เมื่อเด็กอายุครบหนึ่งเดือนก็จะโกนผมไฟ ส่วนมาก ปู่ ย่า ตา ยาย จะเป็นคนช่วยดูแลสั่งสอนลูกหลาน พ่อแม่ต้องไปช่วยกันทำมาหากิน พอพี่โตเลี้ยงน้องได้ก็ให้เลี้ยงเพราะแม่ต้องออกไปทุ่งนาไปไร่ไปสวน พอถึงเวลาน้องจะกินนมก็อุ้มพากันไปหาแม่

ความเชื่อและพิธีกรรม-การบวช

ชาวไท-ยวนมีการบวชตามประเพณีเช่นกัน การเตรียมงานเกี่ยวกับการบวชจะต้องทำกันเอง มีญาติพี่น้องและเพื่อนบ้านมาช่วยกันเพื่อจะได้บุญร่วมกัน เช่น การย้อมผ้าขาวเป็นผ้าสีที่พระใช้ การทำอาหารเลี้ยงกัน การตำข้าวเพื่อใช้ในงานบวช การทำเครื่องบวชของนาค เช่น การทอผ้าไหมให้นาค เตรียมกำไลขา ผ้าคลุมหัว เป็นต้น นาคจะนุ่งผ้าม่วงเป็นผ้าไหมสีม่วง ผ้าแพร แต่ปัจจุบันเปลี่ยนมานุ่งผ้าขาว กางเกงขาวแต่ตรงปลายขาเป็นผ้าจก ผ้าคลุมหัวจะตัดเป็นผ้าสี่เหลี่ยมมีลูกปัดห้อยลงมาสวยงาม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ความเชื่อและพิธีกรรม-การแต่งงาน

ชาวไท-ยวนมีการแต่งงานกันเองภายในกลุ่มและการแต่งงานกับคนนอกกลุ่ม ให้ความเป็นมิตรกับคนทุกกลุ่ม ถ้าแต่งงานคู่สมรสฝ่ายหญิงจะไปอยู่กับฝ่ายชายหรือฝ่ายชายจะไปอยู่กับฝ่ายหญิงก็ได้

ความเชื่อและพิธีกรรม-การตาย

พิธีศพของชาวไท-ยวนใช้การฝังหรือเผาก็ได้ ส่วนใหญ่นิยมเผาไม่ฝัง การเผาจะนำศพไปเผาในป่า เพื่อนบ้านช่วยกันรื้อฝาบ้านมาทำโลง มีการสวดตากธรรมดา หากตายโหงเขาจะไม่เผา จะฝังไว้ ถ้ารู้ว่าบ้านไหนมีคนตาย ชาวไท-ยวนจะหยุดงานของตนเพื่อมาช่วยกันจัดงานศพจนกว่าจะเผาศพ เก็บศพเสร็จ การเก็บศพอาจเก็บไว้ 3,5 หรือ 7 วันแล้วแต่งบประมาณของญาติ ถ้าญาตินำศพไว้ที่บ้านเพื่อนบ้านจะไปอยู่เป็นเพื่อนศพ พระมาทำพิธีตอนเย็นแล้วกลับ ตอนกลางคืนมีการร้องเพลงสวดผีเป็นภาษายวน คืนแรกๆมีผู้ชายมาสวด มานั่งกินเหล้า สวดนานประมาณครึ่งคืน แต่จะสวดกี่วันขึ้นอยู่กับญาติที่จะเก็บศพไว้ มีการเก็บกระดูกและใส่โกศไว้ที่บ้านเหมือนของคนไทย และมีการทำบุญ 100 วัน

ความเชื่อและพิธีกรรม-เรื่องผี

ผีสิงและการไล่ผี การที่คนแก่ๆไม่สบายคนสมัยก่อนเชื่อว่าผีเข้าไปสิงในร่าง จึงหาหมอผีมาไล่ บางทีนั่งอยู่ดีๆก็ร้องไห้ออกมาเพราะผีเข้า ต้องให้หมอมาไล่ผีออกไป ถ้าผีไม่ยอมออกก็จะไปเอาต้นคามาตี ผีกลัวผีก็ออกไป แล้วกลับเป็นคนดีๆขึ้นมา คนที่เป็นหมอผีก็คือคนธรรมดาที่ได้เรียนการไล่ผีเป็นวิชาติดตัวมา เช่น ใช้คาถาไล่ผี ใช้ใบหนาดมารองที่นอนไว้สำหรับคนเจ็บคนไข้ เป็นต้น

การถือผี นับถือทางแม่ สืบเชื้อสายฝ่ายมารดาสืบทอดกันมาตั้งแต่ปู่ย่าตายาย ถ้าย้ายไปตรงไหนผีก็จะย้ายไปด้วย จะมีการบอกกล่าวผีว่าจะไปอยู่ตรงนี้นะเชิญให้ไปด้วยกัน หากไม่ได้บอกผีบ้านผีเรือนจะอาละวาดโครมครามๆให้รู้ว่าโกรธที่ย้ายมาไม่บอกกล่าว ถ้าย้ายไปไหนก็ต้องบอกแล้วปลูกศาลให้เขาใหม่ มากันแต่ละสายต้องไปไหว้ผีทางแม่ กำลังผีอยู่ตรงไหนก็ต้องพากันไปไหว้ที่นั่น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การเลี้ยงผี ชาวไท-ยวนจะเลี้ยงผีตอนแต่งงาน สิ่งที่ใช้เลี้ยงผีคือมะพร้าวอ่อน 2 ลูก กล้วย 2 หวี ข้าวเหนียวแดง หรือข้าวต้มมัด หรือขนมต้มขาวต้มแดง หรือขนมเทียน หัวหมูหรือไก่ นำไปไหว้บ้านหลังที่ผีอยู่ ผีอยู่ตรงไหนก็ไปเรียกตรงนั้น ถ้าทำผิดประเพณี เช่น ผิดผีถูกเนื้อต้องตัวกัน หนีตามกัน เป็นต้น ต้องเลี้ยงผีเป็น 2 เท่า ผู้ทำหน้าที่เลี้ยงผีเรียกว่ากำลังผี คนที่จะเป็นกำลังผีต้องเป็นญาติกัน หากสมัครใจจะเป็นกำลังผีต้องเป็นจนตลอดชีวิต เมื่อตายไปก็จะสืบทอดให้ลูกต่อๆกันไปในตระกูลนั้น ลูกผู้หญิงก็ได้ชายก็ได้ แต่คนที่จะสืบต่อเป็นกำลังผีต้องเป็นญาติของฝ่ายหญิงเท่านั้น เวลาสืบต่อกันก็จะจุดธูปบอกผีทางฝ่ายตน

ศาสนา

ชาวไท-ยวนนับถือศาสนาพุทธ แต่ก็ยังมีความเชื่อถือเรื่องผีร่วมด้วย

ภาษา

หากพิจารณาตามหลักภาษาศาสตร์ เอ็ดเวิร์ด เรมอน ใช้เกณฑ์การปฏิภาคของเสียงบางประการแบ่งภาษาไทตะวันตกเฉียงใต้ และเกณฑ์ของแชมเบอร์แลน จัดภาษาไท-ยวนอยู่ในกลุ่ม “ป” กลุ่มเดียวกับภาษาไทขิ่น ที่มีการแยกเสียงวรรณยุกต์ A 12-34 เหมือนกัน มีการศึกษาเปรียบเทียบระบบเสียงภาษาไท-ยวน 4 จังหวัดในภาคกลางคือ บ้านดอนเตาอิฐ ตำบลสระสี่มุม อำเภอกำแพงแสน นครปฐม กับภาษาไท-ยวนที่จังหวัดราชบุรี สระบุรี และลพบุรี พบว่าระบบเสียงภาษาไท-ยวนทั้ง 4 จังหวัดมีหน่วยเสียงพยัญชนะ 20 หน่วยเสียง หน่วยเสียงสระ 21 หน่วยเสียง แต่หน่วยเสียง /O/ พบที่ลพบุรีแห่งเดียว และหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียง ซึ่งมีรายละเอียดของเสียงวรรณยุกต์แตกต่างกันไม่มากนัก

การแต่งกาย

ชาวไท-ยวนจะทอผ้าไว้ใช้เอง สมัยก่อนทอเป็นโสร่งให้ผู้ชายนุ่ง ต่อมานำผ้าด้ายดิบซึ่งเป็นผ้าสีขาวที่ใช้ลูกมะเกลือมาผสมย้อมให้เป็นสีดำเพื่อนำไปตัดเป็นกางเกงจับหูเป็นเครื่องแต่งกายของผู้ชายไท-ยวน คนสมัยก่อนไม่นุ่งกางเกงใน จะใช้ผ้าโสร่งทบอีกที และไม่ค่อยใส่เสื้อกัน หากจะใส่เสื้อก็ตัดเป็นเสื้อม่อฮ่อมแบบเสื้อของชาวเหนือ ทำเป็นผ้าริ้วๆมีห่วงคล้องกระดุม ไม่ได้เจาะรังกระดุม ผู้หญิงใส่เสื้อแขนกระบอก นุ่งผ้าถุงแดงๆที่เรียกว่าผ้าตาหมู่ ผ้าซิ่นซิ่ว บางคนอาจนุ่งโสร่งหรือโจงกระเบนก็ได้ หากไปงานเช่น งานบุญ งานสงกรานต์ เป็นต้น ก็นุ่งผ้าไหม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การหาอาหาร การทำมาหากิน

ชาวไท-ยวนมีแบบแผนในการหาอาหารด้วยการเก็บของป่า ทำการเกษตร มีการช่วยเหลือร่วมแรงร่วมใจกัน

การละเล่น

ชาวไท-ยวนที่รางบัวใช้การละเล่นเช่นเดียวกับคนไทยภาคกลาง

ชาวไท-ยวนในปัจจุบันกับวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไป

การพัฒนาสังคมเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ทำให้วัฒนธรรมของชุมชนต้องเปลี่ยนแปลงตามความเจริญที่หลั่งไหลสู่ท้องถิ่น เช่น การปรับแต่งวัฒนธรรมดั้งเดิมให้เหมาะกับยุคสมัย การผสมผสานวัฒนธรรมเดิมกับสังคมใหม่ให้เป็นวัฒนธรรมสากล วัฒนธรรมไท-ยวนก็ต้องปรับตัวเช่นกันเพื่อให้ส่วนรวมยอมรับและผสมผสานกับวัฒนธรรมอื่น ในระยะแรกชาวไท-ยวนราชบุรียังคงรักษาวิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรมของตนไว้ได้ ต่อมาได้ผสมผสานวัฒนธรรมของตนกับวัฒนธรรมของชุมชนภาคกลางซึ่งเป็นชุมชนดั้งเดิมของราชบุรี ปัจจุบันเกือบไม่มีเอกลักษณ์แสดงความเป็นไท-ยวนในอดีตให้เห็นนอกจากภาษาพูดและศิลปะการทอผ้าจกที่ยังคงหลงเหลืออยู่

การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชาวไท-ยวนให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกทำให้สมาชิกในชุมชนยกเลิกวิถีชาวบ้านบางประการ เช่นการตำข้าว ปัจจุบันไม่ต้องตำข้าวกันเองแล้วแต่จะส่งเข้าโรงสีข้าวแทน ความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับการเกิด สมัยก่อนชาวไท-ยวนคลอดลูกที่บ้าน หมอตำแยช่วยทำคลอดนำเด็กมาใส่กระด้งเรียกขวัญ แต่ปัจจุบัน ชาวไท-ยวนจะไปคลอดลูกที่โรงพยาบาลและใช้วิทยาการสมัยใหม่ในการดูแลแม่และเด็กแทนการอยู่ไฟ ทำให้รูปแบบพิธีกรรมแบบดั้งเดิมได้สูญหายไป แต่ก็คงมีการดำเนินชีวิตบางอย่างที่ยังคงรูปแบบเดิมไว้หรืออาจนำวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมมาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ความเชื่อและพิธีกรรม

ชาวไท-ยวนยังคงสืบทอดความเชื่อและพิธีกรรมในวิถีชีวิตของตน แต่การดำเนินพิธีกรรมเหล่านั้นได้ปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัย กล่าวคือ

- การบวช

จุดประสงค์ในการบวชและระยะเวลาในการบวชเปลี่ยนไป ทำให้การเตรียมตัวบวชและการเตรียมเครื่องบวชไม่จำเป็นต้องทำเองทั้งหมด เพราะความทันสมัยเข้ามาช่วยผ่อนแรงให้จัดพิธีกรรมต่างๆได้ง่ายสะดวก รวดเร็วขึ้น

- การแต่งงาน

พิธีแต่งงานยังคงมีการไหว้ผี แต่ในสมัยนี้เด็กหนุ่มสาวจะไม่ค่อยถือตัวกันเหมือนสมัยก่อนที่จะถูกเนื้อต้องตัวกันไม่ได้ พอเวลาแต่งงานพ่อแม่ก็จะจัดการให้ทำพิธีไหว้ผี

- การตาย

การช่วยงานศพ ปัจจุบันชาวไท-ยวนยังคงบอกกล่าวกันอยู่แต่เพื่อนบ้านจะไปช่วยงานได้มากน้อยเพียงใด นานแค่ไหน ขึ้นอยู่กับเหตุผลและความจำเป็นของแต่ละคน

- ความเชื่อเกี่ยวกับผี

จากการสำรวจ และศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวกับความเชื่อของไท-ยวนพบว่า ทุกครัวเรือนของชาวไท-ยวนยังคงเชื่อและนับถือผีบรรพชน

ภาษา

ชาวไท-ยวนแต่โบราณ พูดภาษาคำเมืองกันทุกคน หนังสือที่ใช้ก็คืออักษรไท-ยวน แต่ในปัจจุบันลูกหลานไท-ยวนที่อยู่ในชุมชนเมืองหรือที่ติดกับตัวเมืองไม่พูดคำเมืองกันแล้ว จะมีก็แต่ผู้เฒ่ารุ่นปู่ย่าเท่านั้นที่ยังคงพูดคำเมือง ชุมชนที่มีเชื้อสายไท-ยวนดั้งเดิมแต่ไม่พูดคำเมือง เช่น หมู่บ้านบ้านไร่นที หมู่บ้านวัดเทพอาวาส หมู่บ้านดอนตะโก หมู่บ้านเจดีย์หักย์ ฯลฯ ส่วนชุมชนที่อยู่

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ห่างไกลจากตัวเมือง เช่น ตำบลคูบัว ตำบลดอนแร่ ตำบลห้วยไผ่ ตำบลรางบัว ตำบลท่าเคย ตำบลนาคอก ตำบลอ่างหิน ตำบลหนองปลาหมอฯลฯ ก็ยังคงพูดคำเมืองกันเป็นส่วนมาก

การแต่งกาย

ในปัจจุบันชาวไท-ยวนได้รับอิทธิพลของการผสมผสานวัฒนธรรมระหว่างชุมชนเมืองกับชุมชนชนบทมากขึ้น จึงได้ปรับเปลี่ยนการแต่งกายจากดั้งเดิมมาสู่ความเป็นทันสมัยมากขึ้น การแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนอาจจะถูกใช้ในงานพิธีหรืองานบุญต่างๆ เท่านั้น

การประกอบอาชีพ

แต่เดิม ไท-ยวนราชบุรี มีความถนัดในการทำไร่ไถนาเป็นหลัก พื้นที่ใดเหมาะที่จะเป็นแหล่งเพาะปลูกข้าวก็จะพากันไปตั้งบ้านเรือนรวมเป็นหมู่บ้าน เมื่อถึงฤดูทำนาจะแยกย้ายกันไปทำไร่ไถนาในที่ของตนที่อยู่ห่างจากหมู่บ้าน เครื่องมืออุปกรณ์ที่ทำนาในสมัยดั้งเดิมใช้วัวเทียมไถนา แต่ปัจจุบันเปลี่ยนมาใช้รถไถนา การใช้พาหนะขนข้าวหรือเสาบ้านใช้วัวเทียมเกวียน แต่สมัยใหม่ก็เปลี่ยนไปใช้รถอีแต๋น

จากการเปลี่ยนแปลงของสังคมดั้งเดิมสู่สังคมสมัยใหม่ วิถีชีวิตจากเกษตรกรรมสู่ระบบอุตสาหกรรม ชาวนาขายผลิตผลได้ราคาต่ำไม่พอเลี้ยงครอบครัว หนุ่มสาวชาวไท-ยวนราชบุรีทิ้งทุ่งนาหันหน้าเข้าสู่โรงงานอุตสาหกรรมเพื่อขายแรงงาน ผู้เฒ่าทิ้งไถหันมาทำงานฝีมือ ทำกระบวยตักน้ำ กะจ่า กะลามะพร้าว ขลุ่ย แคน เพื่อหารายได้ที่ดีกว่าสำหรับครอบครัว

แม้วิถีชีวิตที่เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ และความเชื่อถือศรัทธาจะเปลี่ยนไปตามกระแสเศรษฐกิจ วัฒนธรรมต่างชาติที่ไหลเข้าสู่วิถีชีวิตของชาวไท-ยวนก็ตาม ศิลปะการทอผ้าจกก็ยังคงอยู่ในสายเลือดของชาวไท-ยวนราชบุรี สืบต่อกันมาจากบรรพชน เป็นสมบัติทางศิลปวัฒนธรรมของชาวไท-ยวนในปัจจุบัน

การทอผ้า

การสืบทอดการทอผ้ายังคงพบเห็นได้ทั้งในครัวเรือน โรงเรียนบางแห่ง และตามศูนย์ศิลปะการทอผ้าจก แต่มีการปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัย นั่นคือ การเรียนการสอนทอผ้า แต่เดิมปู่ย่าตายาย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สอนให้ทำ ไม่มีค่าจ้างสอนก็สอนกันต่อๆมาทั้งคนในและนอกครอบครัว สมัยก่อนคนสนใจเรียนกันน้อย ปัจจุบันมีคนมาเรียนทอผ้ามากขึ้น มีการดัดแปลง การพัฒนาลายต่างๆ ลายโบราณมีอยู่ 4-5 ลาย ที่เป็นลายหลักๆมีประมาณ 10 ลาย ปัจจุบันมีการคิดลายขึ้นมาใหม่และจัดประกวดผ้าทอ เช่น ที่โรงเรียนแคทราย ทำให้เกิดลายใหม่ขึ้นมา เช่น ลายแคทราย เป็นต้น การแกะลายที่ใช้ทอผ้า สมัยก่อนจะแกะลายจากผ้าที่ทอไว้แล้ว ไม่มีการแกะลายบนกระดาษ ซึ่งปัจจุบันดูแบบจากลายบนกระดาษซึ่งดูลายได้ง่ายกว่า บางคนแกะลายจากผ้าไม่เป็นเอามีดสะกิดดูการทอเพื่อทำตาม ผ้าก็ขาดทำให้เสียหายได้ ผ้าบางผืนมีอายุนับร้อยปี เป็นมรดกที่มีคุณค่าและไม่อาจทอขึ้นใหม่ได้ เมื่อเสียหายและซ่อมแซมไม่ได้ วัสดุที่ใช้ในการทอผ้าในสมัยก่อนต้องเตรียมเอง ใช้เวลานาน และมีหลายขั้นตอน ปัจจุบันมีการผลิตด้ายจากโรงงานทำให้มีความสะดวกรวดเร็วมากขึ้น และในสมัยก่อนการทอผ้านั้นเป็นการทอผ้าไว้ใช้เอง เป็นผ้าพื้นๆไม่มีลาย ไม่มีดอก ปัจจุบันเป็นการทอผ้าเพื่อการขาย ทอเป็นอาชีพ ลายที่จะทอขึ้นอยู่กับคนที่สั่งทำ สั่งลายและสี การทอผ้าของชาวไท-ยวนที่รางบัวเพิ่งมาฟื้นฟูในปัจจุบันเพราะว่าเมื่อมีโรงงานผลิตผ้าออกมาขาย ชาวบ้านก็เลิกทอเพราะใช้เวลานาน แต่จะซื้อผ้าจากโรงงานมาใช้แทนซึ่งสะดวก รวดเร็ว และราคาถูก การทอผ้าเริ่มฟื้นฟูขึ้นใหม่ราว ปี พ.ศ. 2524

ข้อมูลเกี่ยวกับจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว จังหวัดราชบุรี

จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว ตั้งอยู่ที่ เลขที่ 101 หมู่ 6 ตำบลคูบัว อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี 70000

ภาพที่ 2 อาคารพิพิธภัณฑ์จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาพที่ 3 แผนที่จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว
ที่มา: อุดม สมพร

ประวัติการก่อตั้งจิปาถะภัณฑสถานบ้านคูบัว (อุดม สมพร, 2553)

จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวเป็นผลงานของกระบวนการดำเนินการฟื้นฟูและอนุรักษ์ศิลปะผ้าจกไท-ยวน ราชบุรี อย่างต่อเนื่อง การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นชุมชนคูบัวมีดังต่อไปนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ลำดับที่ 1 การฟื้นฟูศิลปะผ้าจกมรดกทางสายเลือดแห่งภูมิปัญญา

ในขณะนั้น ปีพ.ศ. 2529 ดร.อุดม สมพร (ผู้เป็นสายเลือดไท-ยวน จากเมืองเชียงแสนรุ่นที่ 5 ที่บรรพชนได้เคลื่อนย้ายมาจากเมืองเชียงแสนมาตั้งถิ่นฐานที่คูบัว) ซึ่งดำรงตำแหน่งนายกสมาคมศิษย์เก่าโรงเรียนวัดแคทราย ตำบลคูบัว และคณะกรรมการสมาคมประชาชนในตำบลคูบัวได้ฟื้นฟูศิลปะผ้าจกไท-ยวนคูบัวเพื่อให้ลูกหลานได้ฟื้นฟูศิลปะผ้าจกไท-ยวนคูบัว เพื่อให้ลูกหลานได้ชื่นชมและเห็นคุณค่าศิลปะผ้าจกมรดกของบรรพชน จึงได้จัดนิทรรศการผ้าจกโบราณ จัดการแข่งขันทอผ้าจก จัดประกวดผ้าจกโบราณ เมื่อ 12 เมษายน 2529 ณ บริเวณวัดแคทราย ตำบลคูบัว อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ในการนี้ สมเด็จพระเทพรัตนสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระกรุณาเสด็จพระราชดำเนินเป็นองค์ประธานเปิดนิทรรศการและพระราชทานรางวัลแก่ผู้ชนะการแข่งขันและการประกวดผ้าจกโบราณ ผลจากการจัดนิทรรศการทำให้ลูกหลานชาวไท-ยวนและประชาชนทั่วไปเห็นความงดงามของผ้าจก อยากรู้อยากเห็น อยากฝึกหัดทอผ้าจกมากยิ่งขึ้น

ลำดับที่ 2 การจัดตั้งศูนย์สืบทอดศิลปะผ้าจกราชบุรี

นับถอยหลังจากพ.ศ. 2529 ไปประมาณ 60 กว่าปี ผู้หญิงไท-ยวนคูบัวยังคงนุ่งซิ่นตีนจกเป็นวิถีชีวิตประจำวัน แต่ต่อมาลดความนิยมการนุ่งซิ่นตีนจก จึงไม่มีการทอผ้าจกมากนักและเกือบสูญหายไป ถึงแม้จะมีบางครอบครัวทออยู่บ้างแต่ก็สอนให้แก่ลูกหลานตนเองเท่านั้น จึงไม่แพร่หลายแก่ลูกหลานไท-ยวนโดยทั่วไป เมื่อเป็นเช่นนี้ไม่นานนักภูมิปัญญาการทอผ้าจกก็จะสูญหายไปในที่สุด ฉะนั้น ดร.อุดม สมพร พร้อมด้วยคณะกรรมการจึงได้ดำเนินโครงการต่อจากลำดับที่ 1 โดยตั้งโครงการขึ้นชื่อโครงการจัดตั้งศูนย์สืบทอดศิลปะผ้าจกราชบุรี เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวโรกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 5 รอบ 5 ธันวาคม 2530

ศูนย์สืบทอดศิลปะผ้าจกราชบุรี ตั้งอยู่บริเวณวัดแคทราย ตำบลคูบัว อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี สมเด็จพระเทพรัตนสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระกรุณาเสด็จพระราชดำเนินเป็นองค์ประธานในพิธีเปิดศูนย์ฯ เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ.2534 มี ดร.อุดม สมพร ทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการศูนย์ฯ บริหารจัดการเปิดสอนทอผ้าจกให้แก่ลูกหลาน และกลุ่มแม่บ้านเป็นจำนวนมาก ทำให้มีผลผลิตผ้าจกมากขึ้น จึงจำเป็นต้องหาช่องทางจำหน่ายผ้าจกของผู้ทอให้จงได้เพื่อให้ผู้ทอมีกำลังใจอนุรักษ์การทอผ้าจกให้ยั่งยืนสืบไป

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ลำดับที่ 3 การจัดตั้งศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้านราชบุรี

จากการที่มีสถานที่ฝึกการทอผ้าที่ศูนย์สืบทอดศิลปะผ้าจกราชบุรีตามผลงานลำดับที่ 2 ทำให้เยาวชนลูกหลานและแม่บ้านในตำบลคูบัวทอผ้าจกมากขึ้นเกือบทุกหลังคาเรือน ทำให้มีผ้าจกมากขึ้นตามลำดับ เพื่อเป็นการหาช่องทางจำหน่ายผ้าจกให้แก่ผู้ทอ ดร.อุดม สมพร ผู้อำนวยการศูนย์สืบทอดศิลปะผ้าจกราชบุรีได้ปรึกษากับ ม.ร.ว. กำลูนเทพ เทวกุล ผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรีในขณะนั้น เพื่อหาสถานที่จัดจำหน่ายผ้าจกขึ้นในชุมชนไท-ยวนราชบุรี ผู้ว่าราชการจังหวัดจึงสนับสนุนโครงการจัดตั้งศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้านขึ้นในชุมชนไท-ยวน ตามที่ดร.อุดม สมพร เสนอขึ้นในปี พ.ศ. 2536 โดยจัดตั้งทั้งหมด 3 แห่ง คือ บริเวณวัดรางบัว ตำบลรางบัว อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี บริเวณวัดนาหนอง ตำบลดอนแร่ อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี และบริเวณหน้าวัดคูบัว ตำบลคูบัว อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี นอกจากจัดตั้งศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้านขึ้นในชุมชนเพื่อเป็นแหล่งรวมซื้อ- ขายและฝึกหัดทอผ้าจกแก่เยาวชนในชุมชนแล้ว ดร.อุดม สมพร ยังได้จัดทำหลักสูตรทอผ้าจกให้แก่กรมอาชีวศึกษา สำหรับเปิดสอนในวิทยาลัยเทคนิคราชบุรี กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ตลอดจนร่วมกับผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรีผลักดันให้สถานศึกษาทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่อยู่ในชุมชนไท-ยวนราชบุรี เปิดสอนทอผ้าจกเพื่อเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาศิลปะทอผ้าไว้ในท้องถิ่นอีกจำนวน 12 สถานศึกษา

การจัดตั้งศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้านในชุมชนไท-ยวนดังกล่าว เป็นผลให้ผู้ทอสามารถนำผลิตภัณฑ์ของตนมาจำหน่ายให้ศูนย์ฯและผู้บริโภคสามารถซื้อหาผ้าจกที่ศูนย์ฯได้โดยสะดวก ทำให้มีการทอผ้าจก และจำหน่ายผ้าจกได้อย่างยั่งยืน สำหรับศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้านราชบุรีได้ทำพิธีเปิดอย่างเป็นทางการเมื่อ 25 มีนาคม พ.ศ.2538 โดยได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าโสมสวลีพระวรราชาทินัดดามาตุทรงเสด็จเป็นองค์ประธานในพิธีเปิดศูนย์ฯ

ลำดับที่ 4 การจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรไท-ยวนราชบุรี จำกัด

เพื่อนำระบบธุรกิจสหกรณ์มาบริหารจัดการการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ยั่งยืน ดร.อุดม สมพร ในฐานะประธานชมรมไท-ยวนราชบุรี ผู้อำนวยการศูนย์สืบทอดศิลปะผ้าจกราชบุรีและที่ปรึกษาศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้านจังหวัดราชบุรี พร้อมด้วยกลุ่มทอผ้าจกมีความคิดร่วมกันตามหลักคิดว่า “ตราบใดที่สามารถแปลงคุณค่าทางศิลปะไปเป็นมูลค่าทางเศรษฐกิจเพื่อเลี้ยงชีพของผู้อนุรักษ์ศิลปะได้อย่างพอเพียง ตราบนั้นศิลปะภูมิปัญญาย่อมคงอยู่แบบยั่งยืนสืบไป” ฉะนั้น ดร. อุดม สมพร พร้อมทั้งกลุ่มชาวบ้านจึงได้แปรรูปกลุ่มสมาชิกศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้านคูบัวเป็นองค์กรธุรกิจ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สหกรณ์ และจดทะเบียนสหกรณ์การเกษตรไท-ยวนราชบุรี จำกัด เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน พ.ศ. 2545 การนำธุรกิจจำหน่ายผ้าจกเข้าสู่กระบวนการของสหกรณ์ทำให้กลุ่มสมาชิกคาดหวังได้ว่าตนเองจะได้รับผลดีจากการจำหน่ายผ้าจกให้กับสหกรณ์ มีรายได้เลี้ยงชีพอย่างพอเพียงอย่างมีความสุข มีหลักประกัน มีการส่งเสริมและการตรวจสอบความถูกต้องของธุรกิจจากภาครัฐอันเป็นประโยชน์อย่างยั่งยืนแก่สมาชิก เมื่อผู้ทอมีหลักประกันในการประกอบอาชีพแล้ว ดร.อุดม สมพร ในฐานะผู้พลิกฟื้นการอนุรักษ์ผ้าจกไท-ยวนราชบุรี จึงดำเนินโครงการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยนำเอาระบบพิพิธภัณฑ์ชุมชนมาบริหารจัดการ

ลำดับที่ 5 การจัดตั้งพิพิธภัณฑ์จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว

เมื่อการอนุรักษ์ภูมิปัญญาผ้าจกให้อยู่กับชุมชนคูบัวด้วยระบบสหกรณ์มีความยั่งยืนแล้ว ดร.อุดม สมพร ซึ่งมีแนวความคิดที่จะบริหารจัดการอนุรักษ์ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นด้วยระบบพิพิธภัณฑ์มาตั้งแต่ปีพ.ศ.2524 จึงดำเนินโครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ชุมชนต่อจากการจัดตั้งสหกรณ์

ในปี พ.ศ. 2542 ดร.อุดม สมพร เสนอโครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ชุมชนต่อองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี เพื่อขอรับการสนับสนุน ต่อมาองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้อนุมัติงบประมาณสนับสนุนและได้รับอนุญาตจากเจ้าอาวาสวัดโขลงสุวรรณคีรี พระครูสิทธิวชิราธร พร้อมด้วยคณะกรรมการวัดให้ใช้พื้นที่ของวัดเป็นสถานที่ตั้งปลูกสร้างอาคารพิพิธภัณฑ์จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯมหาราช เนื่องในวโรกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 5 ธันวาคม 2550

องค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรีได้อนุมัติโครงการ ก่อสร้างตัวอาคารเมื่อพ.ศ. 2545 ด้วยงบประมาณ 15 ล้านกว่าบาท นอกจากนี้ยังมีผู้บริจาคเงินเพื่อการตกแต่งอาคารและ จัดหาวัตถุโบราณ เช่น ผ้าจกโบราณ เครื่องใช้ในวิถีชีวิตของชุมชน ตลอดจนการจัดแสดงทางวิชาการ มีมูลค่าประมาณ 28 ล้านกว่าบาท เมื่อรวมทั้งงบประมาณแผ่นดินและเงินบริจาค วัตถุโบราณมีมูลค่าประมาณ 40 ล้านกว่าบาท

การก่อสร้างตัวอาคารและการจัดแสดงภายในแล้วเสร็จ สามารถเปิดให้นักเรียน นักศึกษาและประชาชนทั่วไปเข้าศึกษาเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2548 เป็นต้นมา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ลักษณะของตัวอาคารพิพิธภัณฑ์ เป็นอาคารทรงไทยสถาปัตยกรรมล้านนาประยุกต์ ขนาดกว้าง 18 เมตร ยาว 24 เมตร มี 2 ชั้น ชั้นล่างจัดแสดงศิลปวัตถุโบราณสมัยทราวดีที่เหลือจากการขุดค้น การบูรณะจากทางราชการและนักลักลอบขุด อีกส่วนหนึ่งของชั้นล่างจัดแสดงวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมของชาวไท-ยวน เชื้อสายเมืองเชียงแสนที่อพยพมาอยู่ที่คูบัวประมาณ 200 กว่าปีล่วงมาแล้ว เล่าเรื่องโดยการใช้หุ่นจำลองมาเป็นสื่อ อาทิ วิถีการกิน อยู่ หลับนอน การเกิด และการทำนา ตลอดจนเครื่องมือเครื่องใช้ในครัวเรือน เช่น เครื่องมือช่าง ยานพาหนะที่ใช้ประกอบในวิถีชีวิต ส่วนชั้นบนมีส่วนแสดงถึงภูมิปัญญาทอผ้าด้วยวิธีจก ห้องเก็บผ้าจกโบราณ ศิลปะเมืองเชียงแสนที่มีอายุตั้งแต่ 180 ปีลงมา นอกจากนี้ ยังมีห้องจัดแสดงเรื่องราวที่มาของชาติพันธุ์ต่างๆ ในจังหวัดราชบุรี ให้ผู้ที่ต้องการศึกษาเรียนรู้ได้เข้าชม อาทิ ไท-ยวน กระเหรี่ยง มอญ ไท-จีน ไททรงดำ ลาวเวียง ไทพื้นถิ่น ฯลฯ

วัตถุประสงค์ของจิปาถะภัณฑ์

1. เพื่อจัดตั้งเป็นพิพิธภัณฑ์ระดับชุมชนในการอนุรักษ์ศิลปะโบราณวัตถุสมัยทวารวดีบางส่วนที่ขุดพบในตำบลคูบัว อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

2. เพื่อเป็นพิพิธภัณฑ์อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปหัตถกรรมเกี่ยวกับผ้าจกของชาวไท-ยวนที่อพยพจากเชียงแสนมาตั้งหลักอยู่ในจังหวัดราชบุรี

3. เพื่อเป็นพิพิธภัณฑ์อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับผ้าของกลุ่มชนอื่นๆ ในภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย

4. เพื่อเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าทางศิลปวัฒนธรรม และวิถีชีวิตของชุมชนไท-ยวนราชบุรี

การบริหารจัดการ

จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวเป็นพิพิธภัณฑ์ชุมชนที่กำเนิดขึ้นมาด้วยความตระหนักถึงแผ่นดินเกิดของผู้นำองค์กรการกุศลชุมชนในตำบลคูบัวหลายองค์กรการกุศลชุมชนในตำบลคูบัวหลายองค์กร อาทิ ดร.อุดม สมพร ในฐานะผู้อำนวยการศูนย์สืบทอดศิลปผ้าจกจากราชบุรี ประธานมูลนิธิพัฒนาประชากรตำบลคูบัวประธานชมรมไท-ยวนราชบุรี และประธานสหกรณ์การเกษตรไท-ยวนราชบุรี จำกัด พ.อ.(พิเศษ) อานัติ ขำแก้ว นายกสมาคมศิษย์เก่าโรงเรียนวัดแคทราย อาจารย์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พิศิษฏ์ ขำแก้ว กรรมการวัดโขลงสุวรรณคีรีบางท่าน เช่น อาจารย์สุวิน เมาระพงษ์ ว่าที่ร้อยตรีเพิ่มสุข เมาระพงษ์ ร้อยตรีเสาร์ ตันหลง อาจารย์สมัคร นวลนุช นายนวล ห่วงทอง ฯลฯ และองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี

มีการบริหารจัดการโดย คณะกรรมการบริหารจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวที่มาจากชุมชนคูบัวรวม 80 คน คณะกรรมการแบ่งเป็นคณะผู้สูงอายุรวมตัวก่อการดี (คสด.) จำนวน 55 คน และคณะเยาวชนในชุมชนจำนวน 25 คน มี ดร.อุดม สมพร เป็นประธานคณะกรรมการบริหารและผู้อำนวยการจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว

สำหรับการดูแลรักษาและค่าใช้จ่าย องค์การบริหารส่วนตำบลคูบัวเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในส่วนกระแสไฟประจำเดือน โดยค่าใช้จ่ายอื่นๆที่เหลือ เช่น ค่าตอบแทนเวรยาม ค่าอุปกรณ์ทำความสะอาด ค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่ ค่าซ่อมบำรุง ฯลฯ ใช้จากเงินบริจาคจากผู้เข้าชมตามกำลังศรัทธา ทางจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวไม่ได้เก็บเงินค่าเข้าชมเพราะจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวใช้เงินงบประมาณแผ่นดินที่มาจากภาษีอากรของราษฎรที่จ่ายให้แก่รัฐบาลและเงินบริจาคของผู้มีจิตศรัทธา คณะกรรมการจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวจึงมีมติไม่ให้เก็บค่าเข้าชม ถ้าหากเก็บค่าเข้าชมจะทำให้ราษฎรเสียภาษีซับซ้อน และผู้บริจาคก็มิได้มีเจตนาบริจาคให้เพื่อคณะผู้ก่อตั้งจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว นำไปหาผลประโยชน์เป็นการเฉพาะกลุ่ม เฉพาะพวก อย่างไรก็ตามในบางครั้งเงินบริจาคก็ยังไม่เพียงพอสำหรับค่าใช้จ่ายประจำเดือน ดังนั้นคณะกรรมการจึงมีความคิดริเริ่มจัดตั้งมูลนิธิ นโม เมตฺตำ และนำดอกผลมาเป็นค่าใช้จ่ายอีกทางหนึ่งด้วย

การจัดแสดงภายในจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว

ภายในอาคารจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว แบ่งห้องแสดงไว้หลายห้อง ประกอบด้วย

ห้องแสดงศิลปวัตถุโบราณสมัยทวารวดี ที่ยังหลงเหลืออยู่ตามที่นา ซึ่งเก็บรักษาไว้ภายในอาคารจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว

ห้องแสดงวิถีชีวิตของชุมชนไท-ยวน ที่ได้เคลื่อนย้ายจากเมืองเชียงแสนเมื่อปี พ.ศ. 2347 มาตั้งถิ่นฐานอยู่เมืองราชบุรี อาทิเช่น เครื่องมืออุปกรณ์ประกอบอาชีพทำนา การดำรงชีวิต การร่วมคิดอ่านพัฒนาชุมชน การเกิด การกิน ฯลฯ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ห้องแสดงภูมิปัญญาการทอผ้าจกไท-ยวนเชียงแสน การจำลองชีวิตแบบดั้งเดิมของไท-ยวน จนถึงการพัฒนาวิธีการทอผ้าในปัจจุบัน

ห้องแสดงผ้าจกโบราณของชาวไท-ยวนดั่งเดิม อายุประมาณ 200 ปีล่วงมาแล้วถึงปัจจุบัน และผ้าจกผลงานของลูกหลานไท-ยวนปัจจุบัน ที่สืบทอดมาจากบรรพชนจนถึงปัจจุบัน

ห้องแสดงการแต่งกายของชาติพันธุ์ต่าง ในจังหวัดราชบุรี อาทิ ชาวไทย-ยวน ลาวโซ่ง ลาวเวียง มอญ กระเหรี่ยง จีน ไทยทรงดำ ไทยพื้นถิ่น ฯลฯ

ซึ่งจากที่กล่าวมาในข้างต้นนั้นได้แบ่งการจัดส่วนแสดงออกเป็น 10 ส่วน ดังนี้

ส่วนแสดงที่ 1 แสดงภูมิปัญญาสมัยทวารวดี

พื้นที่ตำบลคูบัวในพุทธศตวรรษที่ 11-16 เคยเป็นเมืองโบราณสมัยทวารวดีมาก่อน ซึ่งก่อนหน้านั้นชาวบ้านคูบัวไม่รู้ว่าที่บริเวณดังกล่าวเป็นโบราณสถาน จึงได้พัฒนาพื้นที่เพื่อทำการเกษตร ขุดไถปรับเป็นพื้นที่ทำนา ทำไร่ ส่วนไหนเป็นโคก เป็นดอน ก็ไถเอาเศษอิฐ เศษวัตถุโบราณไปทับถมรวมกันเป็นกอง เมื่อเจอเศียรพระพุทธรูปหรือศิลปวัตถุบางชิ้น ลูกปัด หน้ากากทองคำ ก็นำไปขายที่ร้านทอง ส่วนที่ปรักหักพังขายไม่ได้ ก็นำไปไว้ที่วัดโขลงสุวรรณคีรี ต่อมาเมื่อคณะกรรมการดำเนินการจัดสร้างจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวได้นำโบราณวัตถุที่เป็นเศษเหลือมาจัดแสดงในห้องนี้

ภาพที่ 4 โคกหรือดอนที่เกิดจากการไถเอาเศษอิฐ เศษวัตถุโบราณไปทับถมรวมกันเป็นกอง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาพที่ 5 เศษโบราณวัตถุสมัยทวารวดี

ส่วนแสดงที่ 2 แสดงเครื่องมือทำมาหากิน

เป็นส่วนจัดแสดงที่จัดแสดงไว้ระหว่างทางเดินที่เชื่อมไปอีกห้องหนึ่ง เป็นห้องจัดแสดงอุปกรณ์ เครื่องมือต่างๆ เช่นเครื่องไถนา เครื่องดับจับสัตว์ ซึ่งในปัจจุบันนี้เครื่องมือเหล่านี้ก็ถูกพัฒนาเป็นอุปกรณ์ที่ทันสมัยขึ้นแล้ว นำมาจัดวางไว้ที่ฝาผนังข้างทางเดินทั้งสองข้าง เมื่อเดินผ่านทางเดินบริเวณดังกล่าวออกมาก็จะพบกับส่วนจัดแสดงที่เป็นส่วนเดียวกันมีการจัดแสดงพาหนะต่างๆ รถสามล้อ รถยนต์ รถจักรยานยนต์ รุ่นเก่าที่ในปัจจุบันหาดูได้ยากแล้ว

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาพที่ 6 เครื่องมือต่างๆ เช่น เครื่องดับจับสัตว์

ภาพที่ 7 ยานพาหนะในอดีต

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ส่วนแสดงที่ 3 มุมหลับนอนสอนลูกหลาน

ในห้องนี้แสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตชาวไท-ยวน ซึ่งพ่อแม่ ลูกหลาน จะนอนอยู่ในห้องเดียวกัน ได้ดูแลและอมรมสั่งสอนอย่างใกล้ชิด ซึ่งก่อให้เกิดความสัมพันธ์ทางสายเลือด

การจัดแสดงในส่วนนี้เป็นการจำลองสร้างภาพเรื่องราว โดยนำหุ่นขี้ผึ้งมาเป็นตัวเล่าเรื่องราว สำหรับวิถีชีวิตในห้องนี้จำลองมาจากความเป็นอยู่ของคุณพ่อเนี่ยม คุณแม่ชวา สมพร และเด็กชายเหี่ยว สมพร ผู้เป็นลูก ในขณะนั้นระยะเวลาประมาณพุทธศักราช 2485 -2500 เด็กชายเหี่ยว สมพร ในอดีต คือ นายอุดม สมพร ในปัจจุบัน ผู้มีรูปปรากฏอยู่ข้างฝาบ้านด้านซ้ายมือ

ภาพที่ 8 วิถีชีวิตความเป็นอยู่

ส่วนแสดงที่ 4 แสดงการระดมความคิดของคนในชุมชน

ในส่วนนี้เป็นการจำลองเรื่องราวโดยใช้หุ่นขี้ผึ้งเช่นเดียวกันกับห้องที่ผ่านมา เป็นการจำลองภาพเกี่ยวกับผู้นำของชุมชนในแต่ละภาคส่วน เช่น การระดมสมอง การอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทย และผู้นำทางจิตวิญญาณ การจัดแสดงก็จะใช้หุ่นขี้ผึ้งเป็นตัวแสดงหลักเป็นการจำลองบุคคล

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ต่างๆ ที่มีความสำคัญเป็นผู้นำของชุมชนและที่ฝาผนังห้องก็จะมีรูปบุคคลตัวจริงติดเอาไว้ด้วย ถัดมาเป็นหุ่นขี้ผึ้งพระสงฆ์ ซึ่งเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณเนื่องจากชาวไท-ยวนนับถือศาสนาพุทธ พระสงฆ์จึงเป็นที่เคารพศรัทธาของชาวบ้าน นอกจากนั้นพระสงฆ์ก็ยังเป็นบุคลคลสำคัญที่ช่วยอนุรักษ์ภูมิปัญญาต่างๆเอาไว้ เช่น พระครูวิธานศาสนกิจ ผู้สืบทอดภาษาไท-ยวน เป็นต้น

ภาพที่ 9 การประชุมผู้นำชาวบ้าน

ภาพที่ 10 พระสงฆ์เชื้อสายไท-ยวน ราชบุรี

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ส่วนแสดงที่ 5 แสดงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวไท-ยวน

ในห้องนี้มีครัวของชาวไท-ยวน ซึ่งประกอบด้วย ก้อนเส้า เตาไฟ อุปกรณ์หุงข้าว ทำกับข้าว และอื่นๆอีกมากมาย บรรยากาศของห้องครัวเหมือนสถานที่จริง และข้างครัวโบราณนั้นยังมีการจัดครัวสมัยใหม่เพื่อให้ดูเปรียบเทียบกันด้วย และถัดมาข้างๆกันก็จะมีหุ่นขี้ผึ้งจำลองภาพที่สำหรับอยู่ไฟ ในสมัยโบราณเมื่อผู้หญิงคลอดลูกแล้วจะต้องอยู่ไฟให้ครบเดือน

ภาพที่ 11 อุปกรณ์การประกอบอาหาร

ภาพที่ 12 การตกฟากหรือการเกิดของคนไท-ยวน สมัยโบราณ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ส่วนแสดงที่ 6 แสดงเรื่องทำมาหากินของไท-ยวน

ในส่วนนี้เป็นการจัดแสดงถึงวัฒนธรรมข้าว ซึ่งเป็นการทำมาหากินที่สำคัญของชาวไท-ยวนในสมัยก่อน มีการจัดแสดงเครื่องมือต่างๆ โดยมีป้ายชื่อบอกไว้ด้วยทำให้เราได้ทราบชื่อของเครื่องมือชนิดต่างๆเหล่านั้น มีการจำลองภาพวิถีชีวิต เช่น ตอนตำข้าว

ภาพที่ 13 เครื่องมือประกอบอาชีพ

ภาพที่ 14 อุปกรณ์ที่ใช้สำหรับตำข้าว

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ส่วนแสดงที่ 7 ห้องโถงสำหรับจัดนิทรรศการ

ส่วนนี้เป็นห้องโถงสำหรับแสดงนิทรรศการหมุนเวียนและเป็นห้องจัดสัมมนาของหน่วยราชการ สถานศึกษาในชุมชน หรือใช้จัดประชุมกลุ่มย่อยๆของชาวบ้าน โดยที่ในห้องนี้จะมีตู้จัดแสดงเกี่ยวกับของใช้ต่างๆในชีวิตประจำที่เป็นรุ่นเก่าหาชมได้ยากแล้ว เช่น โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ เป็นต้น ส่วนบริเวณของพื้นในห้องนี้ก็จะทำออกมาตามลายของผ้าจกด้วย

ภาพที่ 15 พื้นที่สำหรับแสดงนิทรรศการหมุนเวียนและเป็นห้องจัดสัมมนา

ส่วนแสดงที่ 8 ภูมิปัญญาทอผ้าจก

ส่วนนี้เป็นส่วนที่จัดแสดงเกี่ยวกับภูมิปัญญาการทอผ้าจกของชาวไท-ยวน ซึ่งการทอผ้าจกนี้ก็เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นชาวไท-ยวน ในห้องก็จะมีการจัดแสดงอุปกรณ์ต่างๆที่ใช้ในการทอผ้าและวิธีการทอผ้า โดยจัดแสดงเป็นหุ่นจำลองที่กำลังทอผ้า

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาพที่ 16 การทอผ้าจกของชาวไท-ยวน

ส่วนแสดงที่ 9 ห้องอนุรักษ์ผ้าโบราณ

ส่วนนี้เป็นห้องแสดงผ้าซิ่นตีนจกโบราณของชาวไท-ยวน และผ้าจกสมัยปัจจุบัน มีการจัดเก็บผ้าจกโบราณไว้ในตู้ที่เป็นลิ้นชักที่สามารถเปิดดูผ้าแต่ละลวดลายทีละผืนได้ และภายในห้องก็ยังมีการจัดแสดงของผ้าจกในแต่ละยุคแต่ละสมัยเปรียบเทียบกันไว้ให้ดูอีกด้วย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาพที่ 17 ตู้แสดงผ้าจกโบราณ

ภาพที่ 18 ห้องแสดงผ้าจกโบราณ

ส่วนแสดงที่ 10 ห้องแสดงชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรี

ส่วนนี้แสดงเครื่องแต่งกาย สถาปัตยกรรม ที่อยู่อาศัย รูปลักษณ์ และเรื่องราวของแต่ละชาติพันธุ์ในราชบุรี เช่น ไท-ยวน ไท-ทรงดำ ไท-มอญ ไท-จีน ไท-กะเหรี่ยง ไท-ลาวเวียง ไท-พื้นถิ่น โดย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จัดทำเป็นหุ่นจำลองการแต่งกายทั้งชายและหญิงในของแต่ละชาติพันธุ์ไว้และฉากด้านหลังก็จะเป็นภาพจำลองลักษณะที่อยู่อาศัยของแต่ละชาติพันธุ์ด้วย นอกจากนั้นยังมีการจัดแสดง ผ้าของชาวติมอร์ตะวันออกไว้ด้วย

ภาพที่ 19 หุ่นจำลองแสดงชาติพันธุ์

ในปัจจุบันนี้ได้มีการเพิ่มห้องจัดแสดงอีกหนึ่งห้องคือห้องทำงานของผู้อำนวยการพิพิธภัณฑ์ ดร.อุดม สมพร ใช้ชื่อห้องว่า “ศนอำนวยการจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว” โดยที่ห้องนี้ก็ยังเป็นห้องที่ท่านใช้ทำงานอยู่เป็นปกติ ในห้องจะจัดแสดงเกี่ยวกับประวัติของ ดร.อุดม สมพร และประวัติการดำเนินงานจัดตั้งจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว จุดเด่นของห้องก็คือมีการจัดแสดงหุ่นจำลองของ ดร.อุดม สมพร นั่งอยู่ที่โต๊ะทำงานด้วย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาพที่ 20 ห้องทำงานของผู้อำนวยการพิพิธภัณฑ์ ดร.อุดม สมพร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชูศรี สุจารักษ์ (2547) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครอง ครู และนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนวัดศรีบัวบาน อำเภอเมืองลำพูน ผลปรากฏว่า ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเรียนรู้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นและได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ในด้านของผู้บริหารและครูได้เสนอแนวคิดให้มีการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น จัดทำหน่วยการเรียนรู้ และในด้านของนักเรียนนั้นมีการเรียนรู้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก

สุชาติ พิบูลแถว (2550) ได้ทำการศึกษากระบวนการฟื้นฟูภูมิปัญญาการทอผ้าจก ชุมชนไท-ยวนราชบุรี ตำบลคูบัว อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ในมิติทางการพัฒนาชุมชน จากการศึกษาพบว่า กระบวนการฟื้นฟูภูมิปัญญาการทอผ้าจก ชุมชนไท-ยวนราชบุรีเป็นกระบวนการต่อสู้เพื่อที่จะรักษาอัตลักษณ์ของตนเองไว้ ซึ่งมีลักษณะพิเศษเฉพาะตัวเป็นสิ่งที่ดีงามของชุมชน ในท่ามกลางความหลากหลายและบริบทของสังคมโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา กระบวนต่อสู้เพื่อที่จะรักษาอัตลักษณ์เดิมของตนไว้นี้ได้นำไปสู่การสร้างระบบความสัมพันธ์ใหม่ของคนใน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ชุมชนด้วยกันและคนในชุมชนกับคนนอกชุมชนในลักษณะของการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เรียนรู้ร่วมกัน บนพื้นฐานของสิทธิความเป็นมนุษย์

ธนภูมิ ชาติดี (2551) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของกลุ่มชนไท-ยวนราชบุรี ต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ผลปรากฏว่า ระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มชนไท-ยวนราชบุรี ต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ได้แก่ อายุ และอาชีพ ส่วน เพศ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นปัจจัยที่ไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วม

วรรษรวี โครตบ้ง (2551) ได้ศึกษาบทบาทแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นจังหวัดเลย ผลปรากฏว่า พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นจังหวัดเลยนั้นเป็นแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม มีบทบาทในด้านการทำนุบำรุง ส่งเสริม อนุรักษ์ สืบสานศิลปวัฒนธรรมระดับท้องถิ่น และระดับชาติ ทั้งยังให้บริการความรู้และสารสนเทศทางวัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดเลยและมีการประสานงานเป็นเครือข่ายทางวัฒนธรรมเพื่อการเรียนรู้ มีการดำเนินงานวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วม มีการจัดการความรู้ร่วมกัน สร้างจิตสำนึกรักวัฒนธรรมท้องถิ่น และวัฒนธรรมไทย ให้คงอยู่สืบไป

สุชาติ พิบูลแถว (2550)ได้ทำการศึกษากระบวนการฟื้นฟูภูมิปัญญาการทอผ้าจกชุมชนไท-ยวน ราชบุรี ตำบลคูบัว อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ในมิติทางการพัฒนาชุมชน กระบวนการฟื้นฟูภูมิปัญญาการทอผ้าจก ชุมชนไท-ยวนราชบุรี เริ่มต้นจากการสร้างกลุ่มเพื่อใช้ในการขับเคลื่อนกระบวนการ โดยอาศัยความสัมพันธ์กันในหมู่ของเพื่อนร่วมสถาบันจนก่อตั้งเป็นสมาคมศิษย์เก่าโรงเรียนวัดแคทราย และทำการเชื่อมโยง วัด และกลุ่ม/องค์กรในท้องถิ่น รวมถึงภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคชุมชนภายนอกเข้ามาหนุนเสริม มีการสร้างกิจกรรมในการกระตุ้นจิตสำนึกให้กับชาวบ้านให้เห็นคุณค่าของผ้าจกในเชิงเศรษฐกิจ และศิลปวัฒนธรรม มีการจัดการความรู้เรื่องผ้าจกโดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ การอนุรักษ์องค์ความรู้ และการกระจายองค์ความรู้สู่ชุมชน มีการผลักดันผ้าจกให้เป็นสินค้าเพื่อสร้างรายได้ให้กับชาวบ้าน โดยมีการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรไท-ยวน ราชบุรี จำกัด เป็นแหล่งจำหน่ายสินค้า และยังมีการฟื้นฟูวัฒนธรรมในด้านอื่นๆที่สูญหายไปขึ้นมาใหม่ซึ่งได้แก่ การละเล่นดนตรีพื้นบ้าน สะล้อ ซอ ซึง การฟ้อนเจิง และการรำกลองสะบัดชัย เป็นต้น

สุวัฒน์ชัย สวัสดิผล (2552) ได้ทำการศึกษาเรื่องทุนทางสังคมกับการจัดการศูนย์การเรียนรู้ กรณีศึกษา พิพิธภัณฑ์ชุมชนมอญบางกระดี่ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร พบว่า ความเป็น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ชุมชนมอญที่มีความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมสามารถดำรงอยู่ได้ภายใต้ระบบเครือญาติที่เกาะเกี่ยวกัน เป็นแรงหนุนเสริมให้เกิดการสร้างปฏิสัมพันธ์ต่อกัน รวมทั้งการมีผู้นำที่กล้าเปลี่ยนแปลง เสียสละ ได้ร่วมมือกับหน่วยงานจากภายนอกทำการแก้ปัญหาให้กับชุมชน และนำไปสู่ชมชนเป็นสุข อาจกล่าวได้ว่า การมีอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของความเป็นมอญ การเป็นครอบครัวขยาย และการมีผู้นำที่มีความสามารถ เสียสละ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของทุนทางสังคมที่ช่วยให้ชุมชนสามารถแก้ไขปัญหาและพึ่งตนเองได้ ภายใต้การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของกระแสโลกาภิวัตน์ ส่วนการเข้ามาของหน่วยงานภายนอก จำเป็นต้องเข้ามาด้วยความเข้าใจในวัฒนธรรมของชุมชนนั้นๆ เป็นอย่างดีเสียก่อน และได้เสนอแนวทางสำหรับการศึกษาวิจัยในอนาคตว่า ควรมีการศึกษาทุนทางสังคมในเครือข่ายพิพิธภัณฑ์ชุมชนเพื่อให้เห็นกระบวนการที่มาขับเคลื่อนกิจกรรมได้สร้างหรือนำทุนทางสังคมมาใช้ในลักษณะที่เป็นพลวัติ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

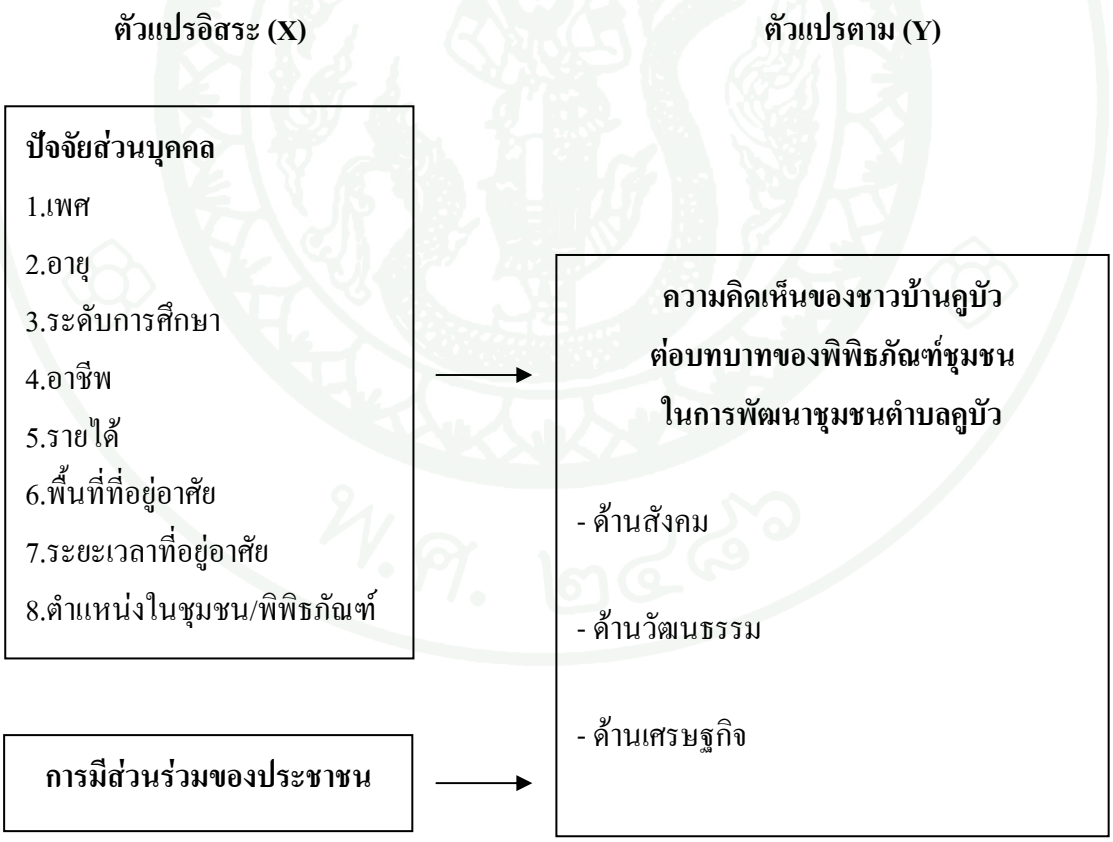

ภาพที่ 21 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลที่ต่างกัน มีผลต่อระดับความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชน จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว ในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี แตกต่างกัน

2. การมีส่วนร่วมของชาวบ้านคูบัวมีความสัมพันธ์กับระดับความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชน จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว ในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การวิจัย เรื่องความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชน จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเสริมด้วยเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการ และอุปกรณ์ที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย ประชากรที่ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การทดสอบเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชากรในตำบลคูบัวจำนวน 2,728 ครัวเรือน ประกอบด้วย 15 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านตากแดด บ้านระหนอง (บ้านห้วย) บ้านหนองขันธ์ (บ้านปู่ฟ้า) บ้านใต้ บ้านตะโก บ้านโพธิ์งาม บ้านใหม่ บ้านหนองยายแก้ว บ้านฟากห้วย (บ้านโพธิ์ไฟไหม้) บ้านท่าช้าง บ้านโพธิ์ บ้านหัวนา บ้านต้นแหน บ้านหนามพุงดอ(หนามทุ่งดอ) บ้านไร่มะม่วง (องค์การบริหารส่วนตำบลคูบัว, 2553)

การสุ่มตัวอย่าง

การสุ่มตัวอย่างของประชากรที่ใช้ในการศึกษาใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multiple Random Sampling) โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมจากจำนวนประชากร ด้วยวิธีการคำนวณโดยใช้สูตรของ Yamane's ดังนี้

$$n = \frac{N}{1+N\,(e)^2}$$

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

โดย n = จำนวนของขนาดตัวอย่าง

N= จำนวนรวมทั้งหมดของประชากรที่ใช้ในการศึกษา

e = ความผิดพลาดในการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้ (ในการศึกษาครั้งนี้กำหนดไว้ .05)

แทนค่า n ของขนาดตัวอย่าง

$$n = \frac{2728}{1+2728\ (.05)^2}$$

$$= 399$$

ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาทั้งสิ้น 400 ครัวเรือน

ขั้นตอนที่ 2 คำนวณหาจำนวนตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) และในแต่ละชั้นภูมิจะทำการสุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยใช้สูตรดังนี้

$$\text{จำนวนตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม/ชั้น} = \frac{\text{จำนวนตัวอย่างทั้งหมด} \times \text{จำนวนประชากรในแต่ละกลุ่ม/ชั้น}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

จากขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างดังกล่าว สามารถคำนวณกลุ่มตัวอย่างของประชากรในตำบลคูบัว โดยจำแนกตามหมู่บ้าน ได้ดังนี้

ตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่างของประชากรในตำบลคูบัว

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากรทั้งหมด (ครัวเรือน)	จำนวนตัวอย่าง
1	บ้านตากแดด	437	64
2	บ้านระหนอง	108	16
3	บ้านหนองขันธ์	152	22
4	บ้านใต้	147	22

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 1 (ต่อ)

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากรทั้งหมด (ครัวเรือน)	จำนวนตัวอย่าง
5	บ้านตะโก	94	14
6	บ้านโพธิ์งาม	200	29
7	บ้านใหม่	159	23
8	บ้านหนองยายแก้ว	104	15
9	บ้านฟากห้วย	324	48
10	บ้านท่าช้าง	158	23
11	บ้านโพธิ์	191	28
12	บ้านหัวนา	116	17
13	บ้านต้นแหน	138	20
14	บ้านหนามพุงดอ	178	26
15	บ้านไร่มะม่วง	222	33
	รวม	2,728	400

ขั้นตอนที่ 3 ทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงหน่วยที่ต้องการ (Purposive samping) เป็นการเลือกตัวอย่างโดยการพิจารณาของผู้สุ่ม ซึ่งผู้สุ่มเห็นว่าเป็นตัวแทนที่ดีของประชากร คือ ผู้นำชุมชน โดยการกระจายทั้ง 15 หมู่บ้านที่ทำการสุ่มตัวอย่าง โดยการนำแบบสอบถามไปสอบถามตามจำนวนที่ได้ทำการสุ่มแบบชั้นภูมิไว้ ดังนี้

1. ผู้ใหญ่บ้านและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

หมู่ที่ 1 ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 1 คน สมาชิก อบต.หมู่ที่ 1 จำนวน 2 คน
หมู่ที่ 2 ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 1 คน สมาชิก อบต. หมู่ที่ 2 จำนวน 2 คน
หมู่ที่ 3 ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 1 คน สมาชิก อบต. หมู่ที่ 3 จำนวน 2 คน
หมู่ที่ 4 ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 1 คน สมาชิก อบต. หมู่ที่ 4 จำนวน 2 คน
หมู่ที่ 5 ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 1 คน สมาชิก อบต. หมู่ที่ 5 จำนวน 2 คน
หมู่ที่ 6 ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 1 คน สมาชิก อบต. หมู่ที่ 6 จำนวน 2 คน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

หมู่ที่ 7 ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 1 คน สมาชิก อบต. หมู่ที่ 7 จำนวน 2 คน
หมู่ที่ 8 ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 1 คน สมาชิก อบต. หมู่ที่ 8 จำนวน 2 คน
หมู่ที่ 9 ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 1 คน สมาชิก อบต. หมู่ที่ 9 จำนวน 2 คน
หมู่ที่ 10 กำนัน จำนวน 1 คน สมาชิก อบต. หมู่ที่ 10 จำนวน 2 คน
หมู่ที่ 11 ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 1 คน สมาชิก อบต. หมู่ที่ 11 จำนวน 2 คน
หมู่ที่ 12 ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 1 คน สมาชิก อบต. หมู่ที่ 12 จำนวน 2 คน
หมู่ที่ 13 ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 1 คน สมาชิก อบต. หมู่ที่ 13 จำนวน 2 คน
หมู่ที่ 14 ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 1 คน สมาชิก อบต. หมู่ที่ 14 จำนวน 2 คน
หมู่ที่ 15 ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 1 คน สมาชิก อบต. หมู่ที่ 15 จำนวน 2 คน

2. คณะกรรมการหมู่บ้าน

หมู่ที่ 1 คณะกรรมการหมู่บ้าน จำนวน 12 คน
หมู่ที่ 2 คณะกรรมการหมู่บ้าน จำนวน 5 คน
หมู่ที่ 3 คณะกรรมการหมู่บ้าน จำนวน 4 คน
หมู่ที่ 4 คณะกรรมการหมู่บ้าน จำนวน 5 คน
หมู่ที่ 5 คณะกรรมการหมู่บ้าน จำนวน 8 คน
หมู่ที่ 6 คณะกรรมการหมู่บ้าน จำนวน 8 คน
หมู่ที่ 7 คณะกรรมการหมู่บ้าน จำนวน 5 คน
หมู่ที่ 8 คณะกรรมการหมู่บ้าน จำนวน 5 คน
หมู่ที่ 9 คณะกรรมการหมู่บ้าน จำนวน 8 คน
หมู่ที่ 10 คณะกรรมการหมู่บ้าน จำนวน 7 คน
หมู่ที่ 11 คณะกรรมการหมู่บ้าน จำนวน 6 คน
หมู่ที่ 12 คณะกรรมการหมู่บ้าน จำนวน 7 คน
หมู่ที่ 13 คณะกรรมการหมู่บ้าน จำนวน 5 คน
หมู่ที่ 14 คณะกรรมการหมู่บ้าน จำนวน 8 คน
หมู่ที่ 15 คณะกรรมการหมู่บ้าน จำนวน 9 คน

ดังนั้นจะได้กลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษา ดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

หมู่ที่ 1 ผู้นำชุมชน จำนวน 15 ครัวเรือน สมาชิกชุมชน จำนวน 49 ครัวเรือน
หมู่ที่ 2 ผู้นำชุมชน จำนวน 8 ครัวเรือน สมาชิกชุมชน จำนวน 8 ครัวเรือน
หมู่ที่ 3 ผู้นำชุมชน จำนวน 7 ครัวเรือน สมาชิกชุมชน จำนวน 14 ครัวเรือน
หมู่ที่ 4 ผู้นำชุมชน จำนวน 8 ครัวเรือน สมาชิกชุมชน จำนวน 14 ครัวเรือน
หมู่ที่ 5 ผู้นำชุมชน จำนวน 11 ครัวเรือน สมาชิกชุมชน จำนวน 3 ครัวเรือน
หมู่ที่ 6 ผู้นำชุมชน จำนวน 11 ครัวเรือน สมาชิกชุมชน จำนวน 18 ครัวเรือน
หมู่ที่ 7 ผู้นำชุมชน จำนวน 8 ครัวเรือน สมาชิกชุมชน จำนวน 15 ครัวเรือน
หมู่ที่ 8 ผู้นำชุมชน จำนวน 8 ครัวเรือน สมาชิกชุมชน จำนวน 7 ครัวเรือน
หมู่ที่ 9 ผู้นำชุมชน จำนวน 11 ครัวเรือน สมาชิกชุมชน จำนวน 37 ครัวเรือน
หมู่ที่ 10 ผู้นำชุมชน จำนวน 10 ครัวเรือน สมาชิกชุมชน จำนวน 13 ครัวเรือน
หมู่ที่ 11 ผู้นำชุมชน จำนวน 9 ครัวเรือน สมาชิกชุมชน จำนวน 19 ครัวเรือน
หมู่ที่ 12 ผู้นำชุมชน จำนวน 10 ครัวเรือน สมาชิกชุมชน จำนวน 7 ครัวเรือน
หมู่ที่ 13 ผู้นำชุมชน จำนวน 8 ครัวเรือน สมาชิกชุมชน จำนวน 12 ครัวเรือน
หมู่ที่ 14 ผู้นำชุมชน จำนวน 11 ครัวเรือน สมาชิกชุมชน จำนวน 15 ครัวเรือน
หมู่ที่ 15 ผู้นำชุมชน จำนวน 12 ครัวเรือน สมาชิกชุมชน จำนวน 21 ครัวเรือน

ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกชุมชนนั้นจะหาโดย วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ซึ่งใช้การสุ่มด้วยการจับสลาก โดยดำเนินการดังนี้

1.รวบรวมทะเบียนรายชื่อเลขที่บ้านในแต่ละหมู่บ้าน

2.ทำการคัดแยกเลขที่บ้านที่ได้ทำการตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่นำไปทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น จำนวน 2 ครัวเรือนต่อ 1 หมู่บ้าน

3.ทำการคัดแยกเลขที่บ้านที่ได้ทำการตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงออก

4.นำหมายเลขที่บ้านที่เหลือมาทำการจับสลากให้ได้ครบตามกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

หมู่ที่ 1 มีจำนวนครัวเรือน 437 ครัวเรือน

กลุ่มตัวอย่างที่ทำการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นที่ได้ทำการคัดเลือกไว้ 2 ครัวเรือน

กลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงที่ได้ทำการคัดเลือกไว้ 15 ครัวเรือน

ดังนั้นจะเหลือครัวเรือนที่จะทำการจับฉลาก 437 - 2 - 15 = 420 ครัวเรือน

นำเลขที่บ้านที่เหลือ 420 ครัวเรือนมาจับฉลากให้ครบตามกลุ่มสมาชิกชุมชนที่ต้องการในหมู่ที่ 1 คือ 49 ครัวเรือน และอีก 14 หมู่บ้านที่เหลือก็ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างด้วยการจับฉลากแบบหมู่ที่ 1 เช่นเดียวกันกับที่กล่าวมา

กลุ่มตัวอย่างสำหรับการสัมภาษณ์

ศึกษาข้อมูลจากกลุ่มประชากรที่เลือกขึ้นมาอย่างเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) ได้แก่

1. ดร.อุดม สมพร
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว,ที่ปรึกษาสมาคมศิษย์เก่าโรงเรียนวัดแคทราย, ประธานชมรมไท-ยวน ราชบุรี

2. ร.ต.ท. สมพงษ์ พิบูลแถว
ตำแหน่ง กรรมการจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว, นายกสมาคมศิษย์เก่าโรงเรียนวัดแคทราย, เหรัญญิกสหกรณ์การเกษตรไท-ยวน ราชบุรี จำกัด

3. พ.ท. อนนท์ ขำแก้ว
ตำแหน่ง เหรัญญิกจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว, ภัณฑารักษ์

4. คุณมณี ภูประดิษฐ์
ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์

5. คุณจินตนาภรณ์ รัตนบำรุง
ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษซึ่งเป็นชาวบ้านในชุมชนคูบัว

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์โดยใช้แนวคำถามประกอบการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi – structured interview)

แบบสอบถาม นั้นผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือโดยอาศัยข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร แนวคิด และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาเป็นแนวทางจัดทำแบบสอบถาม โดยแบ่งรายละเอียดแบบสอบถามออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามทั่วไปเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายรับต่อเดือน สถานที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน ระยะเวลาที่อยู่อาศัย และตำแหน่งในชุมชน/พิพิธภัณฑ์

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามที่มุ่งสำรวจการมีส่วนร่วมของชาวบ้านคูบัวกับกิจกรรมของ พิพิธภัณฑ์ชุมชน จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวข้อคำถามเป็นแบบ Likert's Scale โดยเกณฑ์การให้คะแนนแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับการมีส่วนร่วม	คะแนน
มากที่สุด	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

เมื่อทำการรวบคะแนนที่ได้ทั้งหมดแล้วนำมาหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง สำหรับการแปลงข้อมูลในภาพรวม และรายข้อ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ มีส่วนร่วมน้อย มีส่วนร่วมปานกลางมีส่วนร่วมมากที่สุดโดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละระดับดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เกณฑ์การให้คะแนนเฉลี่ยเป็นรายข้อเป็นดังนี้

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$\text{แทนค่า} = \frac{5 - 1}{3} = 1.33$$

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าวสามารถแปลความหมายของระดับคะแนนได้ ดังนี้

ระดับการมีส่วนร่วม	**ค่าคะแนน**
น้อย	1.00 – 2.33
ปานกลาง	2.34 – 3.66
มาก	3.67 – 5.00

การแปลความหมายของระดับการมีส่วนร่วมของชาวบ้านคูบัว จังหวัดราชบุรี

ระดับการมีส่วนร่วมของชาวบ้านคูบัว จังหวัดราชบุรี ระดับน้อย หมายถึง การที่ชาวบ้านคูบัว จังหวัดราชบุรี มีส่วนร่วมน้อยกับกิจกรรมของจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว

ระดับการมีส่วนร่วมของชาวบ้านคูบัว จังหวัดราชบุรี ระดับปานกลางหมายถึง การที่ชาวบ้านคูบัว จังหวัดราชบุรี มีส่วนร่วมปานกลางกับกิจกรรมของจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว

ระดับการมีส่วนร่วมของชาวบ้านคูบัว จังหวัดราชบุรี ระดับมากหมายถึง การที่ชาวบ้านคูบัว จังหวัดราชบุรี มีส่วนร่วมมากกับกิจกรรมของจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามที่มุ่งสำรวจความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัว เกี่ยวกับบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชน จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชนในด้านต่างๆ โดยแบ่งคำถามออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านสังคม 2) ด้านวัฒนธรรม 3) ด้านเศรษฐกิจ และใช้ข้อคำถามเป็นแบบ Likert's Scale โดยเกณฑ์การให้คะแนนแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ระดับความคิดเห็น	คะแนน
มากที่สุด	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

เมื่อทำการรวบคะแนนที่ได้ทั้งหมดแล้วนำมาหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง สำหรับการแปลงข้อมูลในภาพรวม และรายข้อ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ เห็นด้วยน้อย เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยมาก โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละระดับ ดังนี้
เกณฑ์การให้คะแนนเฉลี่ยเป็นรายข้อเป็นดังนี้

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$\text{แทนค่า} = \frac{5 - 1}{3} = 1.33$$

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าวสามารถแปลความหมายของระดับคะแนนได้ ดังนี้

ระดับความคิดเห็น	ค่าคะแนน
น้อย	1.00 – 2.33
ปานกลาง	2.34 – 3.66
มาก	3.67 – 5.00

การแปลความหมายของระดับความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวในตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี

ระดับความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัว จังหวัดราชบุรี ระดับน้อยหมายถึง การที่ชาวบ้านคูบัว จังหวัดราชบุรี มีความรู้สึกนึกคิดหรือทัศนคติที่ไม่ค่อยดีต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชน จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชนในด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ระดับความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัว จังหวัดราชบุรี ระดับปานกลางหมายถึง การที่ชาวบ้านคูบัว จังหวัดราชบุรี มีความรู้สึกนึกคิดหรือทัศนคติที่ค่อนข้างดีพอสมควรต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชน จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชนในด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจ

ระดับความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัว จังหวัดราชบุรี ระดับมากหมายถึง การที่ชาวบ้านคูบัว จังหวัดราชบุรี มีความรู้สึกนึกคิดหรือทัศนคติที่ดีต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชน จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชนในด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจ

ส่วนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะทั่วไปเป็นคำถามปลายเปิดเพิ่มเติมเกี่ยวกับความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชน จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว ในการพัฒนาชุมชนตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) ผู้ศึกษาได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัย ซึ่งได้มีผู้ศึกษาไว้แล้วเป็นแนวทางเพื่อนำมาสร้างแบบสอบถาม และนำไปปรึกษากับ ดร.อุดม สมพร ผู้อำนวยการจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว และ อ.ผุสดี รอดเจริญ อาจารย์ประจำวิชาพิพิธภัณฑ์ ภาคโบราณคดี เพื่อพิจารณาความถูกต้อง ความเที่ยงตรงของคำถามว่าครอบคลุมตรงตามจุดมุ่งหมายการวิจัยและสามารถวัดในสิ่งที่ต้องการหรือไม่ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขและดำเนินการขั้นตอนต่อไป

2. การทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบทั้งฉบับ ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามไปทดสอบกับประชากรที่มีลักษณะเหมือนกับกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี จำนวน 30 คน โดยได้จากการจับสลากจาก 1 หมู่บ้านจำนวน 2 ครัวเรือน จนครบทั้ง 15 หมู่บ้าน จากนั้นนำแบบสอบถามมาหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของ ครอนบาค (Cronbach) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นดังนี้

2.1 คำถามการมีส่วนร่วมในพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่า เท่ากับ .965

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2.2 คำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ด้านสังคม เท่ากับ .956

2.3 คำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ด้านวัฒนธรรม เท่ากับ .947

2.4 คำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ด้านเศรษฐกิจ เท่ากับ .960

3. การตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพได้ใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangular Method) โดยการตรวจสอบด้านวิธีการเก็บข้อมูล คือการใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่แตกต่างกันในคราวเดียวกัน แล้วมาพิจารณาข้อมูลที่ได้มา การตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการสังเกต การสัมภาษณ์และเอกสาร ซึ่งข้อมูลทั้ง 3 แหล่ง ไม่มีความแตกต่างกันก็สามารถสรุปข้อมูลที่ได้มามีความน่าเชื่อถือมาก (ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดขอนแก่น. 2545: 11-12)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ผู้วิจัยได้ชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูลในแบบสอบถามก่อนเก็บข้อมูลจริง และใช้วิธีนำแบบสอบถามไปขอความร่วมมือจากกลุ่มประชาชนในพื้นที่ตำบลคูบัว โดยเข้าไปแนะนำตัว แจ้งวัตถุประสงค์ และสอบถามคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ถูกต้อง แล้วนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้วไปแจกจ่าย ให้ทำการตอบและส่งคืนให้แก่ผู้วิจัยเพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ต่อไป

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth Interview) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เป็นการสัมภาษณ์ถึงกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการจะศึกษา แนวคำถามในการสัมภาษณ์ประกอบด้วย ประวัติส่วนตัว การมีส่วนร่วมกับจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว การเข้าถึงบทบาทของจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว และความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทของจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน และใช้วิธีการสังเกตการณ์อย่างไม่มีส่วนร่วม (non - participant observation) โดยในช่วงแรกของการเข้าไปเรียนรู้ชุมชน ผู้วิจัยใช้การเดินทางสำรวจสภาพทั่วไปบริเวณรอบ ๆ ชุมชน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สังเกตพฤติกรรมความเป็นอยู่ การดำรงชีพ ภูมิปัญญาด้านต่าง ๆ ของชาวบ้านในชุมชน โดยไม่ได้เข้าไปเกี่ยวข้องในเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะตรวจแบบสอบถามทุกฉบับ เพื่อให้ได้ความสมบูรณ์ครบทุกด้าน

2. นำข้อมูลที่ได้มาประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

3. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ มาทำการสังเคราะห์และจัดให้เป็นระบบ ตีความเชื่อมโยงและหาความสัมพันธ์ของข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเพื่ออธิบายความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชนบ้านคูบัว จังหวัดราชบุรี

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย

1. ค่าร้อยละ ใช้ในการอธิบายเปรียบเทียบข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

2. ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สำหรับการอธิบายข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในพิพิธภัณฑ์ และบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชน จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชนตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี

3. การทดสอบแบบที (t-Test) ใช้ทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระด้านปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งจำแนกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ เพศ โดยกำหนดค่านัยสำคัญที่ระดับ .05

4. การทดสอบแบบ One-Way ANOVA ใช้ทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระซึ่งจำแนกตั้งแต่ 3 กลุ่มเป็นต้นไป ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ พื้นที่ที่อยู่อาศัย ระยะเวลาที่อยู่อาศัย ตำแหน่งในชุมชน/พิพิธภัณฑ์ และทดสอบหาความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffé โดยกำหนดค่านัยสำคัญที่ระดับ .05

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

5. การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์โดยวิธีการแบบเพียร์สัน ใช้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วมของชาวบ้านคูบัว โดยกำหนดค่านัยสำคัญที่ระดับ .01

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทที่ 4

ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี ผู้วิจัยกำหนดการนำเสนอผลการวิจัย ซึ่งแบ่งเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 2 ข้อมูลการมีส่วนร่วมในพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน

ส่วนที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐาน

ส่วนที่ 1 ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

จากข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถามจำนวน 400 ชุด ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มประชากรในตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี ประกอบด้วยรายละเอียดดังแสดงใน ตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

(n = 400)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	195	48.8
หญิง	205	51.2

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 2 (ต่อ)

(n = 400)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อายุ (อายุต่ำสุด 26 ปี สูงสุด 84 ปี อายุเฉลี่ย 46.56 ปี s.d. 12.14)		
น้อยกว่า30 ปี	24	6.0
30-39 ปี	101	25.2
40-49 ปี	120	30.0
50 ปี ขึ้นไป	155	38.8
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	141	35.2
มัธยมศึกษา	138	34.5
ปวช.	34	8.5
ปวส. / อนุปริญญา	47	11.8
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	40	10.0
อาชีพ		
เกษตรกรรม	67	16.8
หัตถกรรม	21	5.2
ค้าขาย	70	17.5
ข้าราชการ	35	8.7
รับจ้างทั่วไป	101	25.2
ลูกจ้าง	76	19.0
นักการเมือง	7	1.8
อื่นๆ	23	5.8
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน(รายได้ ต่ำสุด 3,000 บาท สูงสุด 35,000 บาท รายได้เฉลี่ย 8243.15บาท s.d. = 3815.223)		
ต่ำกว่า 4,500 บาท	13	3.2
4,500-9,000 บาท	301	75.2
มากกว่า 9,000 บาท	86	21.6

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 2 (ต่อ)

(n = 400)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
พื้นที่ที่อยู่อาศัย		
บ้านตากแดด	64	16.0
บ้านระหนอง (บ้านห้วย)	16	4.0
บ้านหนองขันธ์ (บ้านปู่ฟ้า)	22	5.5
บ้านใต้	22	5.5
บ้านตะโก	14	3.5
บ้านโพธิ์งาม	29	7.2
บ้านใหม่	23	5.8
บ้านหนองยายแก้ว	15	3.8
บ้านฟากห้วย (บ้านโพธิ์ไฟไหม้)	48	12.0
บ้านท่าช้าง	23	5.8
บ้านโพธิ์	28	7.0
บ้านหัวนา	17	4.2
บ้านต้นแหน	20	5.0
บ้านหนามพุงดอ(หนามทุ่งดอ)	26	6.5
บ้านไร่มะม่วง	33	8.2
ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในตำบลคูบัว (ระยะเวลาต่ำสุด 5 ปี สูงสุด 84 ปีระยะเวลาเฉลี่ย 42.89 ปี s.d. = 13.917)		
น้อยกว่า30 ปี	49	12.2
30-39 ปี	115	28.8
40-49 ปี	107	26.8
50 ปี ขึ้นไป	129	32.2
ตำแหน่งในชุมชนหรือในพิพิธภัณฑ์		
กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน	15	3.8
คณะกรรมการหมู่บ้าน	102	25.5
คณะกรรมการในจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว	10	2.5
สมาชิก อบต.	30	7.4
สมาชิกในชุมชน	243	60.8

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากตารางที่ 2 แสดงข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ได้ดังนี้

เพศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 205 คน คิดเป็นร้อยละ 51.3 เป็นเพศชายจำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 48.8

อายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป มีจำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 38.8 รองลงมาได้แก่กลุ่มอายุ 40-49 ปี มีจำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 30.0 กลุ่มที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือกลุ่มอายุ น้อยกว่า 30 ปี มีจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 6.0

ระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา มีจำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 35.2 รองลงมามีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีจำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 34.5 และกลุ่มที่น้อยที่สุดคือกลุ่มระดับการศึกษาปวช. มีจำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 8.5

อาชีพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นกลุ่มอาชีพรับจ้างทั่วไป มีจำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 25.2 รองลงมาคืออาชีพลูกจ้าง มีจำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 19.0 และกลุ่มที่น้อยที่สุดคืออาชีพนักการเมือง มีจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.8

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ 4,500-9,000 บาท มีจำนวน 301 คน คิดเป็นร้อยละ 75.2 รองลงมาคือกลุ่มผู้มีรายได้มากกว่า 9,000 บาท มีจำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 21.5 และกลุ่มที่น้อยที่สุดคือกลุ่มผู้มีรายได้ต่ำกว่า 4,500 บาท มีจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.2

พื้นที่ที่อยู่อาศัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่อาศัยในหมู่บ้านบ้านตากแดด มีจำนวน 641 คน คิดเป็นร้อยละ 6.0 รองลงมากลุ่มที่อยู่อาศัยในหมู่บ้านฟากห้วย (บ้านโพธิ์ไฟไหม้) มีจำนวน 481 คน คิดเป็นร้อยละ 12.0 และกลุ่มที่น้อยที่สุดคือกลุ่มที่อยู่อาศัยในหมู่บ้านบ้านตะโก มีจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 3.5

ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในตำบลคูบัว พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในตำบลคูบัว 50 ปีขึ้นไป มีจำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 32.2 รองลงมาคือกลุ่มที่มีระยะเวลาที่อยู่

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อาศัยในตำบลคูบัว 30-39 ปี มีจำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 28.8 และกลุ่มที่น้อยที่สุดมีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในตำบลคูบัวน้อยกว่า 30 ปี มีจำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ12.2

ตำแหน่งในชุมชนหรือในพิพิธภัณฑ์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีตำแหน่งเป็นสมาชิกชุมชน มีจำนวน 243 คน คิดเป็นร้อยละ 60.8 รองลงมาคือกลุ่มที่มีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน มีจำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 25.5 และกลุ่มที่น้อยที่สุดคือกลุ่มที่มีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว มีจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.5

ส่วนที่ 2 ข้อมูลการมีส่วนร่วมในพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว

ในการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมในพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว แบ่งระดับการมีส่วนร่วมแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ตามลำดับ และแปลระดับคะแนนเฉลี่ยแบ่งออกเป็น 3 ระดับคือ ระดับสูง ระดับปานกลาง และระดับน้อย

โดยผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมในพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว ได้แสดงไว้ตามตารางที่ 3 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของชาวบ้านคูบัวจังหวัดราชบุรี

(n = 400)

ข้อความ	การมีส่วนร่วม					$\overline{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1.ท่านเคยเข้าเยี่ยมชมจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว	32 (8.0)	121 (30.2)	162 (40.5)	63 (15.8)	22 (5.5)	3.20	.98	ปานกลาง
2.ท่านมีส่วนร่วมในการค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาที่จัดแสดงในจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว	13 (3.2)	73 (18.2)	141 (35.2)	109 (27.2)	64 (16.0)	2.66	1.05	ปานกลาง
3.ท่านมีส่วนร่วมในการออกแบบการจัดแสดงในจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว	12 (3.0)	69 (17.2)	95 (23.8)	133 (33.2)	91 (22.8)	2.44	1.11	ปานกลาง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 3 (ต่อ)

(n = 400)

ข้อความ	การมีส่วนร่วม					$\overline{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
4.ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นต่างๆในการจัดสร้างจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว	12 (3.0)	69 (17.2)	99 (24.8)	109 (27.2)	111 (27.8)	2.40	1.15	ปานกลาง
5.ท่านได้เสนอความต้องการของตนเองต่อคณะกรรมการจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว	12 (3.0)	59 (14.8)	100 (25.0)	122 (30.5)	107 (26.8)	2.37	1.12	ปานกลาง
6.ท่านมีส่วนร่วมในการเป็นผู้ประสานงานในด้านต่างๆที่เกี่ยวข้องกับจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว	12 (3.0)	57 (14.2)	95 (23.8)	115 (28.8)	121 (30.2)	2.31	1.14	น้อย
7.ท่านเคยเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว	10 (2.5)	64 (16.0)	115 (28.7)	118 (29.5)	93 (23.2)	2.45	1.09	ปานกลาง
8.ท่านมีส่วนร่วมในการบริจาคสิ่งของให้กับจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวเพื่อใช้ในการจัดแสดง	14 (3.5)	63 (15.8)	117 (29.2)	145 (36.2)	61 (15.2)	2.56	1.04	ปานกลาง
9.ท่านมีส่วนร่วมในการบริจาคเงินให้กับจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวเพื่อใช้ในการดำเนินงาน	8 (2.0)	54 (13.5)	129 (32.2)	147 (36.8)	62 (15.5)	2.50	.98	ปานกลาง
10.ท่านมีส่วนร่วมในการสละแรงงานช่วยเหลือในการดำเนินงานต่างๆของจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว	10 (2.5)	67 (16.8)	98 (24.5)	137 (34.2)	288 (22.0)	2.44	1.08	ปานกลาง
11.ท่านเคยเข้าร่วมประชุมในวาระต่างๆที่จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวเป็นผู้จัดขึ้น	11 (2.8)	65 (16.2)	100 (25.0)	117 (29.2)	107 (26.8)	2.39	1.13	ปานกลาง
12.ท่านมีส่วนร่วมในการขายสินค้าในบริเวณที่จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวจัดไว้เพื่อให้จำหน่ายสินค้า	9 (2.2)	57 (14.2)	92 (23.0)	106 (26.5)	136 (34.0)	2.24	1.13	น้อย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 3 (ต่อ)

(n = 400)

ข้อความ	การมีส่วนร่วม					$\overline{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
13.ท่านได้สังเกตการปฏิบัติงานของจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว	11 (2.8)	70 (17.5)	133 (32.2)	98 (24.5)	88 (22.0)	2.54	1.10	ปานกลาง
14.ท่านได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว	20 (5.0)	70 (17.5)	161 (40.2)	100 (25.0)	49 (12.2)	2.78	1.03	ปานกลาง
15.ท่านได้พูดคุยกับบุคคลที่อยู่ในชุมชนเกี่ยวกับการดำเนินงานของจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว	22 (5.5)	81 (20.2)	148 (37.0)	103 (25.8)	46 (11.5)	2.82	1.06	ปานกลาง
16.ท่านมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ให้ผู้อื่นรู้จักจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว	19 (4.8)	84 (21.0)	144 (36.0)	105 (26.2)	48 (12.0)	2.80	1.05	ปานกลาง
17.ท่านมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว	15 (3.8)	72 (18.0)	129 (32.2)	114 (28.5)	70 (17.5)	2.62	1.08	ปานกลาง
18.ท่านมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไท-ยวน	36 (9.0)	100 (25.0)	174 (43.5)	69 (17.2)	21 (5.2)	3.15	.99	ปานกลาง
19.ท่านมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์แหล่งโบราณสถานในสมัยทวารวดี	33 (8.2)	103 (25.8)	169 (42.2)	72 (18.0)	23 (5.8)	3.13	.99	ปานกลาง
20.ท่านมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมสืบสานวัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่น	32 (8.0)	86 (21.5)	168 (42.0)	91 (22.8)	23 (5.8)	3.03	.99	ปานกลาง
21.ท่านชักชวนให้บุคคลในครอบครัวและบุคคลอื่นในชุมชนมาช่วยกันสืบสานวัฒนธรรมไท-ยวน	37 (9.2)	103 (25.8)	168 (42.0)	66 (16.5)	26 (6.5)	3.15	1.02	ปานกลาง
22.ท่านชักชวนให้บุคคลในครอบครัวและบุคคลอื่นมาเยี่ยมชมจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว	36 (9.0)	112 (28.0)	158 (39.5)	72 (18.0)	22 (5.5)	3.17	1.01	ปานกลาง
23.ท่านได้รับผลประโยชน์จากการจัดตั้งจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในชุมชน	16 (4.0)	70 (17.5)	135 (33.8)	113 (28.2)	66 (16.5)	2.64	1.07	ปานกลาง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 3 (ต่อ)

(n = 400)

ข้อความ	การมีส่วนร่วม					$\overline{X}$	S.D	ระดับการมีส่วนร่วม
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
24.ท่านได้รับผลประโยชน์จากการขายสินค้าต่างๆได้ในปริมาณที่มากขึ้น	13 (3.2)	56 (14.0)	113 (28.2)	134 (33.5)	84 (21.0	2.45	1.07	ปานกลาง
25.ท่านได้รับผลประโยชน์จากการดำเนินกิจกรรมต่างๆที่จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวเป็นผู้จัดขึ้น	9 (2.2)	62 (15.5)	119 (29.8)	132 (33.0)	78 (19.5)	2.48	1.04	ปานกลาง
รวม						**2.67**	**.84**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.67 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมมากที่สุด ในข้อ 1.ท่านเคยเข้าเยี่ยมชมจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.20) รองลงมาได้แก่ ข้อ 22.ท่านชักชวนให้บุคคลในครอบครัวและบุคคลอื่นมาเยี่ยมชมจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.17) และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ในข้อ 12.ท่านมีส่วนร่วมในการขายสินค้าในบริเวณที่จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวจัดไว้เพื่อให้จำหน่ายสินค้า อยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย = 2.24)

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชนตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี

ในการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี ได้ทำการวิเคราะห์เป็นรายด้าน โดยแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจ

ในการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี แต่ละด้านแบ่งระดับความคิดเห็นแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ตามลำดับ และแปลระดับคะแนนเฉลี่ยแบ่งออกเป็น 3 ระดับคือ ระดับสูง ระดับปานกลาง และระดับต่ำ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

โดยผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี ได้แสดงไว้ตามตารางที่ 4,5 และ 6 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี ด้านสังคม

(n = 400)

ข้อความ	ความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชน					$\overline{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
บทบาทด้านสังคม								
1.จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวได้ปลุกจิตสำนึกให้ท่านรักท้องถิ่น	79 (19.8)	145 (36.2)	153 (38.2)	19 (4.8)	4 (1.0)	3.69	.88	ปานกลาง
2.จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวได้ปลุกจิตสำนึกให้ลูกหลานของท่านรักท้องถิ่น	91 (22.8)	137 (34.2)	139 (34.8)	31 (7.8)	2 (.5)	3.71	.92	ปานกลาง
3.จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวได้ปลุกจิตสำนึกให้คนภายนอกเห็นความสำคัญของท้องถิ่น	82 (20.5)	107 (26.8)	155 (38.8)	54 (13.5)	2 (.5)	3.53	.98	ปานกลาง
4.จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวเป็นแหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียน	83 (20.8)	156 (39.0)	136 (34.0)	23 (5.8)	2 (.5)	3.74	.87	มาก
5.จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวมีการกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความสนใจของการศึกษานอกโรงเรียน	71 (17.8)	164 (41.0)	149 (37.2)	15 (3.8)	1 (.2)	3.72	.80	ปานกลาง
6.จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวมีการกระตุ้นให้ประชาชนเห็นถึงความสำคัญของการศึกษานอกโรงเรียน	70 (17.5)	164 (41.0)	144 (36.0)	20 (5.0)	2 (.5)	3.70	.83	ปานกลาง
7.จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวมีการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้แก่ประชาชน	44 (11.0)	117 (29.2)	168 (42.0)	55 (13.8)	16 (4.0)	3.30	.98	ปานกลาง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 4 (ต่อ)

(n = 400)

ข้อความ	ความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชน					$\overline{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
8.จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวได้นำทรัพยากรบุคลากรในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์	52 (13.0)	125 (31.2)	172 (43.0)	40 (10.0)	11 (2.8)	3.42	.93	ปานกลาง
9.จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวมีการส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุในชุมชน	46 (11.5)	117 (29.2)	176 (44.0)	48 (12.0)	13 (3.2)	3.34	.94	ปานกลาง
10.จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวได้นำทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์	53 (13.2)	139 (34.8)	154 (38.5)	39 (9.8)	15 (3.8)	3.44	.97	ปานกลาง
11.จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวมีการจัดโครงการฝึกอบรมต่างๆเพื่อการพัฒนาชุมชน	37 (9.2)	111 (27.8)	160 (40.0)	70 (17.5)	22 (5.5)	3.18	1.01	ปานกลาง
12.จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวเป็นศูนย์รวมของชาวบ้านในชุมชนเพื่อการจัดกิจกรรมต่างๆ	37 (9.2)	120 (30.0)	158 (39.5)	68 (17.0)	17 (4.2)	3.23	.98	ปานกลาง
13.จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวได้จัดการประชุมชาวบ้านให้มีส่วนร่วมในการทำพิพิธภัณฑ์	34 (8.5)	103 (25.8)	179 (44.8)	61 (15.2)	23 (5.8)	3.16	.98	ปานกลาง
14.จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวได้จัดทำสิ่งพิมพ์เพื่อเผยแพร่ความรู้ให้แก่ประชาชน	50 (12.5)	107 (26.8)	146 (36.5)	74 (18.5)	23 (5.8)	3.22	1.07	ปานกลาง
15.จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวได้จัดนิทรรศการทางวิชาการเพื่อให้ความรู้แก่คนในชุมชน	39 (9.8)	107 (26.8)	169 (42.2)	76 (19.0)	9 (2.2)	3.23	.94	ปานกลาง
16.จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวให้บริการด้านอาคารสถานที่หรืออุปกรณ์ในการจัดอบรมความรู้แก่ประชาชน	40 (10.0)	108 (27.0)	164 (41.0)	67 (16.8)	21 (5.2)	3.20	1.01	ปานกลาง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 4 (ต่อ)

(n = 400)

ข้อความ	ความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชน					$\overline{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
17.จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวจัดบริเวณโดยรอบพิพิธภัณฑ์ให้เป็นสถานที่ที่เหมาะสมในการพักผ่อนหย่อนใจของชุมชน	38 (9.5)	114 (28.5)	171 (42.8)	66 (28.5)	11 (9.5)	3.26	.94	ปานกลาง
ภาพรวม						**3.40**	**.75**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 4 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชนตำบลคูบัวด้านสังคม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชนตำบลคูบัวด้านสังคมในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.39) โดยกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวมีบทบาทใน ข้อ 4.จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวเป็นแหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียน สูงที่สุด ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.74) รองลงมาได้แก่ข้อ 5.จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวมีการกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความสนใจของการศึกษานอกโรงเรียน อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.72) และมีบทบาทน้อยที่สุดในข้อ 13.จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวได้จัดการประชุมชาวบ้านให้มีส่วนร่วมในการทำพิพิธภัณฑ์ อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.16)

ตารางที่ 5 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชนตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี ด้านวัฒนธรรม

(n = 400)

ข้อความ	ความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชน					$\overline{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
บทบาทด้านวัฒนธรรม								
1.จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวเป็นสถานที่อนุรักษ์วัฒนธรรมไท-ยวน	95 (23.8)	127 (31.8)	150 (37.5)	26 (6.5)	2 (.5)	3.72	.92	มาก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 5 (ต่อ)

(n = 400)

ข้อความ	ความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชน					$\overline{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
2.จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวเป็นสถานที่อนุรักษ์โบราณวัตถุสมัยทวารวดี	92 (23.0)	127 (31.8)	151 (37.8)	27 (6.8)	3 (.8)	3.70	.92	มาก
3.จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวมีการเผยแพร่วัฒนธรรมไท-ยวนให้คนในชุมชนและบุคคลภายนอกได้รู้จัก	88 (22.0)	136 (34.0)	136 (34.0)	36 (9.0)	4 (1.0)	3.67	.95	มาก
4.จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวเป็นสถานที่สอนให้เยาวชนรู้จักวิถีชีวิตดั้งเดิมของคนไท-ยวน	72 (18.0)	120 (30.0)	147 (36.8)	52 (13.0)	9 (2.2)	3.48	1.01	ปานกลาง
5.จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวจัดกิจกรรมเนื่องในโอกาสวันสำคัญต่างๆ	45 (11.2)	112 (28.0)	163 (40.8)	74 (18.5)	6 (1.5)	3.29	.95	ปานกลาง
6.จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวจัดกิจกรรมนันทนาการขึ้นตามความเหมาะสมหรือโอกาสเอื้ออำนวย	35 (8.8)	122 (30.5)	158 (39.5)	78 (19.5)	7 (1.8)	3.25	.93	ปานกลาง
7.จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวมีการร่วมมือกับมูลนิธิพัฒนาประชากรตำบลคูบัวและชมรมไท-ยวน ในการจัดกิจกรรมฟื้นฟูวัฒนธรรมด้านต่างๆของไท-ยวน	49 (12.2)	111 (27.8)	157 (39.2)	75 (18.8)	8 (2.0)	3.30	.98	ปานกลาง
8.จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวมีการสนับสนุนการประกวดผ้าทอโบราณ	54 (13.5)	113 (28.2)	171 (42.8)	54 (13.5)	8 (2.0)	3.38	.95	ปานกลาง
9.จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวมีการส่งเสริมการสอนวิชาการทอผ้าจกแก่โรงเรียนต่างๆในชุมชน	44 (11.0)	132 (33.0)	174 (43.5)	39 (9.8)	11 (2.8)	3.40	.91	ปานกลาง
10.จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวมีการจัดโครงการฝึกอบรมการละเล่นดนตรีพื้นบ้านให้แก่เยาวชนและผู้ใหญ่ที่สนใจ	55 (13.8)	131 (32.8)	158 (39.5)	43 (10.8)	13 (3.2)	3.43	.97	ปานกลาง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 5 (ต่อ)

(n = 400)

ข้อความ	ความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชน					$\overline{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
11.จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวได้นำผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมการละเล่นดนตรีพื้นบ้านไปออกแสดงงานต่างๆเพื่อเป็นการเผยแพร่	74 (18.5)	121 (30.2)	156 (39.0)	34 (8.5)	15 (3.8)	3.51	1.01	ปานกลาง
12.จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวได้ส่งเสริมการพูดคำเมืองซึ่งเป็นอัตลักษณ์ของชาวไท-ยวน	54 (13.5)	107 (26.8)	149 (37.2)	72 (18.0)	18 (4.5)	3.24	1.04	ปานกลาง
ภาพรวม						**3.45**	**.77**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 5 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชนตำบลคูบัวด้านวัฒนธรรม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชนตำบลคูบัวด้านวัฒนธรรมในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.45) โดยกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวมีบทบาทใน ข้อ 1.จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวเป็นสถานที่อนุรักษ์วัฒนธรรมไท-ยวน สูงที่สุด ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.72) รองลงมาได้แก่ข้อ 2.จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวเป็นสถานที่อนุรักษ์โบราณวัตถุสมัยทวารวดี อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.70) และมีบทบาทน้อยที่สุดในข้อ 12.จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวได้ส่งเสริมการพูดคำเมืองซึ่งเป็นอัตลักษณ์ของชาวไท-ยวน อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.24)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 6 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชนตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี ด้านเศรษฐกิจ

(n = 400)

ข้อความ	ความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชน					$\overline{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
บทบาทด้านเศรษฐกิจ								
1.จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวมีการถ่ายทอดวิธีการทำผลิตภัณฑ์จากผ้าซิ่นตีนจกให้แก่ชาวบ้าน	97 (24.2)	123 (30.8)	149 (37.2)	19 (4.8)	12 (3.0)	3.68	.99	มาก
2.จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวมีการออกแบบ และพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าจกให้เกิดผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่	50 (12.5)	131 (32.8)	153 (38.2)	49 (12.2)	17 (4.2)	3.37	.99	ปานกลาง
3.จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวมีการส่งเสริมผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น	89 (22.2)	136 (34.0)	143 (35.8)	21 (5.2)	11 (2.8)	3.68	.97	มาก
4.จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวได้จัดกลุ่มสหกรณ์ผ้าทอเพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้กับชุมชน	61 (15.2)	124 (31.0)	160 (40.0)	36 (9.0)	19 (4.8)	3.43	1.01	มาก
5.จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวมีการจัดวิทยากรมาอบรมให้ความรู้เกี่ยวผ้าทอให้กับประชาชนอย่างสม่ำเสมอ	32 (8.0)	88 (22.0)	191 (47.8)	65 (16.2)	24 (6.0)	3.10	.97	ปานกลาง
6.จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวจัดหาตลาดให้กับสินค้าOTOPอย่างต่อเนื่อง	37 (9.2)	126 (31.5)	163 (40.8)	55 (13.8)	19 (4.8)	3.27	.97	ปานกลาง
7.จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวสนับสนุนการรวมกลุ่มอาชีพของคนในชุมชน	41 (10.2)	120 (30.0)	166 (41.5)	54 (13.5)	19 (4.8)	3.28	.98	ปานกลาง
8.จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวส่งเสริมการเพิ่มพูนรายได้ของคนในชุมชนโดยการขายผ้าทอ	42 (10.5)	126 (31.5)	164 (41.0)	51 (12.8)	17 (4.2)	3.31	.97	ปานกลาง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 6 (ต่อ)

(n = 400)

ข้อความ	ความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชน					$\overline{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
9.จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวสนับสนุนการจัดร้านค้าบริเวณพิพิธภัณฑ์เพื่อจำหน่ายผลผลิตของท้องถิ่น	39 (9.8)	124 (31.0)	177 (44.2)	42 (10.5)	18 (4.5)	3.31	.94	ปานกลาง
10.จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวประสานงานกับหน่วยงานราชการเพื่อสนับสนุนให้ประชาชนมีรายได้	51 (12.8)	119 (29.8)	149 (37.2)	66 (16.5)	15 (3.8)	3.31	1.02	ปานกลาง
11.จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวเป็นสถานที่ประชาสัมพันธ์ให้บุคคลภายนอกได้รู้จักผ้าจกไท-ยวน	80 (20.0)	169 (42.2)	121 (30.2)	25 (6.2)	5 (1.2)	3.74	.89	มาก
12.จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวเป็นแหล่งดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเที่ยวในชุมชนมากขึ้น	90 (22.5)	136 (34.0)	143 (35.8)	23 (5.8)	8 (2.0)	3.69	.95	มาก
13.จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวเป็นแหล่งสร้างรายได้ให้กับคนที่เข้ามาขายของในพื้นที่	32 (8.0)	123 (30.8)	181 (45.2)	47 (11.8)	17 (4.2)	3.26	.92	ปานกลาง
ภาพรวม						**3.41**	**.83**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 6 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชนตำบลคูบัวด้านเศรษฐกิจ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชนตำบลคูบัวด้านเศรษฐกิจในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.41) โดยกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวมีบทบาทใน ข้อ 11.จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวเป็นสถานที่ประชาสัมพันธ์ให้บุคคลภายนอกได้รู้จักผ้าจกไท-ยวน สูงที่สุด ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.74) รองลงมาได้แก่ข้อ 12.จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวเป็นแหล่งดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเที่ยวในชุมชนมากขึ้น อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.69) และมีบทบาทน้อยที่สุดในข้อ 5.จิปาถะ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภัณฑ์สถานบ้านคูบัวมีการจัดวิทยากรมาอบรมให้ความรู้เกี่ยวผ้าทอให้กับประชาชนอย่างสม่ำเสมอ อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.10)

ตารางที่ 7 สรุปผลระดับความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี แสดงเป็นรายด้าน

(n = 400)

ความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชน	ระดับความคิดเห็น		
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
บทบาทด้านสังคม	3.40	.75	ปานกลาง
บทบาทด้านวัฒนธรรม	3.45	.77	ปานกลาง
บทบาทด้านเศรษฐกิจ	3.41	.83	ปานกลาง
รวม	**3.42**	**.74**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชนตำบลคูบัว มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม ด้านเศรษฐกิจ ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.42

ส่วนที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ชาวบ้านคูบัวที่มีเพศต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีแตกต่างกัน

ตารางที่ 8 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีจำแนกตามเพศ

(n = 400)

บทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว	เพศ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	t	Sig.
โดยภาพรวม	ชาย	195	3.44	.78	.686	.493
	หญิง	205	3.39	.71		

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 8 (ต่อ)

(n = 400)

บทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว	เพศ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	t	Sig.
ด้านสังคม	ชาย	195	3.48	.78	.1.059	. 290
	หญิง	205	3.36	.71		
ด้านวัฒนธรรม	ชาย	195	3.48	.80	.745	.456
	หญิง	205	3.42	.75		
ด้านเศรษฐกิจ	ชาย	195	3.41	.88	.105	.916
	หญิง	205	3.40	.79		

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตารางที่ 8 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าชาวบ้านคูบัวเพศชาย และ เพศหญิง มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชนตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

สมมติฐานที่ 2 ชาวบ้านคูบัวที่มีอายุต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีแตกต่างกัน

ตารางที่ 9 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี จำแนกตามอายุ

(n = 400)

บทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว	แหล่งความแปรปรวน	df	ss	ms	F	Sig.
โดยภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	3	2.075	.692	1.257	.289
	ภายในกลุ่ม	396	217.802	.550		
	รวม	399	219.876			
บทบาทด้านสังคม	ระหว่างกลุ่ม	3	1.302	.434	.780	.506
	ภายในกลุ่ม	396	220.372	.556		
	รวม	399	221.674			

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 9 (ต่อ)

(n = 400)

บทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว	แหล่งความแปรปรวน	df	ss	ms	F	Sig.
บทบาทด้านวัฒนธรรม	ระหว่างกลุ่ม	3	2.512	.837	1.401	.242
	ภายในกลุ่ม	396	236.634	.598		
	รวม	399	239.146			
บทบาทด้านเศรษฐกิจ	ระหว่างกลุ่ม	3	3.392	1.131	1.633	.181
	ภายในกลุ่ม	396	274.187	.692		
	รวม	399	277.579			

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตารางที่ 9 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าชาวบ้านคูบัวที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

สมมติฐานที่ 3 ชาวบ้านคูบัวที่มีการศึกษาต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี แตกต่างกัน

ตารางที่ 10 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา

(n = 400)

บทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว	แหล่งความแปรปรวน	df	ss	ms	F	Sig.
โดยภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	4	5.793	1.448	2.672	.032*
	ภายในกลุ่ม	395	214.083	.542		
	รวม	399	219.876			

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 10 (ต่อ)

(n = 400)

บทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว	แหล่งความแปรปรวน	df	ss	ms	F	Sig.
บทบาทด้านสังคม	ระหว่างกลุ่ม	4	6.769	1.692	3.110	.015*
	ภายในกลุ่ม	395	214.905	.544		
	รวม	399	221.674			
บทบาทด้านวัฒนธรรม	ระหว่างกลุ่ม	4	5.077	1.269	2.142	.075
	ภายในกลุ่ม	395	234.069	.593		
	รวม	399	239.146			
บทบาทด้านเศรษฐกิจ	ระหว่างกลุ่ม	4	6.583	1.635	2.382	.051
	ภายในกลุ่ม	395	271.041	.686		
	รวม	399	277.579			

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตารางที่ 10 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าชาวบ้านคูบัวที่มีระดับการศึกษาต่างกันทั้ง 5 กลุ่ม มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาแต่ละด้าน ได้ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

บทบาทด้านสังคม

พบว่าชาวบ้านคูบัวที่มีระดับการศึกษาต่างกันทั้ง 5 กลุ่ม มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี ด้านสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

และเมื่อต้องการทราบว่าชาวบ้านคูบัวกลุ่มใดบ้างมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีโดยภาพรวม และแต่ละด้านแตกต่างกัน โดยใช้วิธีการเปรียบเทียบรายคู่ของ Scheffé ได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 11 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี โดยรวม จำแนกตามระดับการศึกษา โดยวิธีการของ Scheffé

(n = 400)

ระดับการศึกษา	n	ค่าเฉลี่ย	ระดับการศึกษา				
			ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	ปวช.	ปวส., อนุปริญญา	ปริญญาตรีหรือสูงกว่า
ประถมศึกษา	141	3.29	_			*	
มัธยมศึกษา	138	3.43		_			
ปวช.	34	3.41			_		
ปวส.,อนุปริญญา	47	3.68				_	
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	40	3.48					_

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตารางที่ 11 พบว่าชาวบ้านคูบัวที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา (ค่าเฉลี่ย = 3.29) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีในภาพรวมแตกต่างกับชาวบ้านคูบัวที่มีระดับการศึกษาปวส.,อนุปริญญา (ค่าเฉลี่ย = 3.68) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยที่ชาวบ้านคูบัวที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีในภาพรวมน้อยกว่าชาวบ้านคูบัวที่มีระดับการศึกษาปวส., อนุปริญญา

ตารางที่ 12 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี ด้านสังคม จำแนกตามอายุ โดยวิธีการของ Scheffé

(n = 400)

ระดับการศึกษา	n	ค่าเฉลี่ย	ระดับการศึกษา				
			ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	ปวช.	ปวส., อนุปริญญา	ปริญญาตรีหรือสูงกว่า
ประถมศึกษา	141	3.27	-			*	
มัธยมศึกษา	138	3.39		-			
ปวช.	34	3.42			-		

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 12 (ต่อ)

(n = 400)

ระดับการศึกษา	n	ค่าเฉลี่ย	ระดับการศึกษา				
			ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	ปวช.	ปวส., อนุปริญญา	ปริญญาตรีหรือสูงกว่า
ปวส.,อนุปริญญา	47	3.68				-	
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	40	3.53					-

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตารางที่ 12 พบว่าชาวบ้านคูบัวที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา (ค่าเฉลี่ย = 3.27) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านสังคมแตกต่างกับ ชาวบ้านคูบัวที่มีระดับการศึกษาปวส., อนุปริญญา (ค่าเฉลี่ย = 3.68) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยที่ชาวบ้านคูบัวที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านสังคมน้อยกว่าชาวบ้านคูบัวที่มีระดับการศึกษาปวส.,อนุปริญญา

สมมติฐานที่ 4 ชาวบ้านคูบัวที่มีอาชีพต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีแตกต่างกัน

ตารางที่ 13 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี จำแนกตามอาชีพ

(n = 400)

บทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว	แหล่งความแปรปรวน	df	ss	ms	F	Sig.
โดยภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	7	16.130	2.304	4.433	.000***
	ภายในกลุ่ม	392	203.747	.520		
	รวม	399	219.876			

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 13 (ต่อ)

(n = 400)

บทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว	แหล่งความแปรปรวน	df	ss	ms	F	Sig.
บทบาทด้านสังคม	ระหว่างกลุ่ม	7	13.963	1.995	3.764	.001**
	ภายในกลุ่ม	392	207.712	.530		
	รวม	399	221.674			
บทบาทด้านวัฒนธรรม	ระหว่างกลุ่ม	7	18.321	2.617	4.646	.000***
	ภายในกลุ่ม	392	220.825	.563		
	รวม	399	239.146			
บทบาทด้านเศรษฐกิจ	ระหว่างกลุ่ม	7	18.012	2.573	3.886	.000***
	ภายในกลุ่ม	392	259.568	.520		
	รวม	399	277.579			

หมายเหตุ: ** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

*** มีนัยสำคัญที่ระดับ .001

จากตารางที่ 13 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าชาวบ้านคูบัวที่มีอาชีพต่างกันทั้ง 8 กลุ่ม มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน ได้ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ตารางที่ 14 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม จำแนกตามอาชีพ โดยวิธีการของ Scheffé

(n = 400)

อาชีพ	n	ค่าเฉลี่ย	อาชีพ							
			เกษตรกรรม	หัตถกรรม	ค้าขาย	ข้าราชการ	รับจ้างทั่วไป	ลูกจ้าง	นักการเมือง	อื่นๆ
เกษตรกรรม	67	3.55	-							
หัตถกรรม	21	3.47		-						
ค้าขาย	70	3.41			-					

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 14 (ต่อ)

(n = 400)

อาชีพ	n	ค่าเฉลี่ย	อาชีพ							
			เกษตรกรรม	หัตถกรรม	ค้าขาย	ข้าราชการ	รับจ้างทั่วไป	ลูกจ้าง	นักการเมือง	อื่นๆ
ข้าราชการ	35	3.80				-	*			
รับจ้างทั่วไป	101	3.12					-			
ลูกจ้าง	76	3.45						-		
นักการเมือง	7	3.80							-	
อื่นๆ	23	3.45								-

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตารางที่ 14 พบว่าชาวบ้านคูบัวที่มีอาชีพข้าราชการ (ค่าเฉลี่ย = 3.80) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีในภาพรวมแตกต่างกับ ชาวบ้านคูบัวที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป (ค่าเฉลี่ย = 3.12) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยที่ชาวบ้านคูบัวที่มีอาชีพข้าราชการ มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีในภาพรวมมากกว่าชาวบ้านคูบัวที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป

ตารางที่ 15 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี ด้านสังคม จำแนกตามอาชีพ โดยวิธีการของ Scheffé

(n = 400)

อาชีพ	n	ค่าเฉลี่ย	อาชีพ							
			เกษตรกรรม	หัตถกรรม	ค้าขาย	ข้าราชการ	รับจ้างทั่วไป	ลูกจ้าง	นักการเมือง	อื่นๆ
เกษตรกรรม	67	3.53	-							
หัตถกรรม	21	3.50		-						
ค้าขาย	70	3.38			-					
ข้าราชการ	35	3.78				-	*			

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 15 (ต่อ)

(n = 400)

อาชีพ	n	ค่าเฉลี่ย	อาชีพ							
			เกษตรกรรม	หัตถกรรม	ค้าขาย	ข้าราชการ	รับจ้างทั่วไป	ลูกจ้าง	นักการเมือง	อื่นๆ
รับจ้างทั่วไป	101	3.14					-			
ลูกจ้าง	76	3.40						-		
นักการเมือง	7	3.69							-	
อื่นๆ	23	3.42								-

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตารางที่ 15 พบว่าชาวบ้านคูบัวที่มีอาชีพข้าราชการ (ค่าเฉลี่ย = 3.78) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านสังคมแตกต่างกับ ชาวบ้านคูบัวที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป (ค่าเฉลี่ย = 3.14) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยที่ชาวบ้านคูบัวที่มีอาชีพข้าราชการ มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านสังคมมากกว่าชาวบ้านคูบัวที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป

ตารางที่ 16 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี ด้านวัฒนธรรม จำแนกตามอาชีพ โดยวิธีการของ Scheffé

(n = 400)

อาชีพ	n	ค่าเฉลี่ย	อาชีพ							
			เกษตรกรรม	หัตถกรรม	ค้าขาย	ข้าราชการ	รับจ้างทั่วไป	ลูกจ้าง	นักการเมือง	อื่นๆ
เกษตรกรรม	67	3.59	-							
หัตถกรรม	21	3.49		-						
ค้าขาย	70	3.45			-					
ข้าราชการ	35	3.88				-	*			
รับจ้างทั่วไป	101	3.15					-			

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 16 (ต่อ)

(n = 400)

อาชีพ	n	ค่าเฉลี่ย	อาชีพ							
			เกษตรกรรม	หัตถกรรม	ค้าขาย	ข้าราชการ	รับจ้างทั่วไป	ลูกจ้าง	นักการเมือง	อื่นๆ
ลูกจ้าง	76	3.46						-		
นักการเมือง	7	3.86							-	
อื่นๆ	23	3.50								-

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตารางที่ 16 พบว่าชาวบ้านคูบัวที่มีอาชีพข้าราชการ (ค่าเฉลี่ย = 3.88) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านวัฒนธรรมแตกต่างกับ ชาวบ้านคูบัวที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป (ค่าเฉลี่ย = 3.15) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยที่ชาวบ้านคูบัวที่มีอาชีพข้าราชการ มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านวัฒนธรรมมากกว่าชาวบ้านคูบัวที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป

ตารางที่ 17 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี ด้านเศรษฐกิจ จำแนกตามอาชีพ โดยวิธีการของ Scheffé

(n = 400)

อาชีพ	n	ค่าเฉลี่ย	อาชีพ							
			เกษตรกรรม	หัตถกรรม	ค้าขาย	ข้าราชการ	รับจ้างทั่วไป	ลูกจ้าง	นักการเมือง	อื่นๆ
เกษตรกรรม	67	3.54	-							
หัตถกรรม	21	3.40		-						
ค้าขาย	70	3.42			-					
ข้าราชการ	35	3.75				-	*			
รับจ้างทั่วไป	101	3.08					-			
ลูกจ้าง	76	3.50						-		

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 17 (ต่อ)

(n = 400)

อาชีพ	n	ค่าเฉลี่ย	อาชีพ							
			เกษตรกรรม	หัตถกรรม	ค้าขาย	ข้าราชการ	รับจ้างทั่วไป	ลูกจ้าง	นักการเมือง	อื่นๆ
นักการเมือง	7	3.88							-	
อื่นๆ	23	3.43								-

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตารางที่ 17 พบว่าชาวบ้านคูบัวที่มีอาชีพข้าราชการ (ค่าเฉลี่ย = 3.75) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านเศรษฐกิจแตกต่างกับ ชาวบ้านคูบัวที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป (ค่าเฉลี่ย = 3.08) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยที่ชาวบ้านคูบัวที่มีอาชีพข้าราชการ มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านเศรษฐกิจมากกว่าชาวบ้านคูบัวที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป

สมมติฐานที่ 5 ชาวบ้านคูบัวที่มีรายได้ต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีแตกต่างกัน

ตารางที่ 18 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี จำแนกตามรายได้

(n = 400)

บทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว	แหล่งความแปรปรวน	df	ss	ms	F	Sig.
โดยภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	2	12.247	6.124	11.709	.000***
	ภายในกลุ่ม	397	207.629	.523		
	รวม	399	219.876			

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 18 (ต่อ)

(n = 400)

บทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว	แหล่งความแปรปรวน	df	ss	ms	F	Sig.
บทบาทด้านสังคม	ระหว่างกลุ่ม	2	11.243	5.621	10.605	.000***
	ภายในกลุ่ม	397	210.432	.530		
	รวม	399	221.674			
บทบาทด้านวัฒนธรรม	ระหว่างกลุ่ม	2	13.262	6.631	11.654	.000***
	ภายในกลุ่ม	397	225.884	.569		
	รวม	399	239.146			
บทบาทด้านเศรษฐกิจ	ระหว่างกลุ่ม	2	12.782	6.391	9.582	.000***
	ภายในกลุ่ม	397	264.797	.520		
	รวม	399	277.579			

หมายเหตุ: *** มีนัยสำคัญที่ระดับ .001

จากตารางที่ 18 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าชาวบ้านคูบัวที่มีรายได้ต่างกันทั้ง 3 กลุ่ม มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และเมื่อพิจารณาแต่ละด้าน ได้ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ตารางที่ 19 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม จำแนกตามรายได้ โดยวิธีการของ Scheffé

(n = 400)

รายได้	n	ค่าเฉลี่ย	รายได้		
			ต่ำกว่า 4,500 บาท	4,500-9,000 บาท	มากกว่า 9,000 บาท
ต่ำกว่า 4,500 บาท	13	2.82	-	*	*
4,500-9,000 บาท	301	3.36		-	*
มากกว่า 9,000 บาท	86	3.70			-

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากตารางที่ 19 พบว่าชาวบ้านคูบัวที่มีรายได้ต่ำกว่า 4,500 บาท (ค่าเฉลี่ย = 2.82) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีในภาพรวมแตกต่างกับ ชาวบ้านคูบัวที่มีรายได้ 4,500-9,000 บาท (ค่าเฉลี่ย = 3.36) และชาวบ้านคูบัวที่มีรายได้มากกว่า 9,000 บาท (ค่าเฉลี่ย = 3.70) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยที่ชาวบ้านคูบัวที่มีรายได้ต่ำกว่า 4,500 บาท มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีในภาพรวมน้อยกว่า ชาวบ้านคูบัวที่มีรายได้ 4,500-9,000 บาท และชาวบ้านคูบัวที่มีรายได้มากกว่า 9,000 บาท

และชาวบ้านคูบัวที่มีรายได้ 4,500-9,000 บาท (ค่าเฉลี่ย = 75.2) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีในภาพรวมแตกต่างกับ ชาวบ้านคูบัวที่มีรายได้มากกว่า 9,000 บาท (ค่าเฉลี่ย = 3.70) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยที่ชาวบ้านคูบัวที่มีรายได้ 4,500-9,000 บาท มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีในภาพรวมน้อยกว่าชาวบ้านคูบัวที่มีรายได้มากกว่า 9,000 บาท

ตารางที่ 20 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี ด้านสังคม จำแนกตามรายได้ โดยวิธีการของ Scheffé

(n = 400)

รายได้	n	ค่าเฉลี่ย	รายได้		
			ต่ำกว่า 4,500 บาท	4,500-9,000 บาท	มากกว่า 9,000 บาท
ต่ำกว่า4,500 บาท	13	2.80	-	*	*
4,500-9,000 บาท	301	3.35		-	*
มากกว่า 9,000 บาท	86	3.66			-

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากตารางที่ 20 พบว่าชาวบ้านคูบัวที่มีรายได้ต่ำกว่า 4,500 บาท (ค่าเฉลี่ย = 2.80) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านสังคมแตกต่างกับ ชาวบ้านคูบัวที่มีรายได้ 4,500-9,000 บาท (ค่าเฉลี่ย = 3.35) และชาวบ้านคูบัวที่มีรายได้มากกว่า 9,000 บาท (ค่าเฉลี่ย = 3.66) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยที่ชาวบ้านคูบัวที่มีรายได้ต่ำกว่า 4,500 บาท มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านสังคมน้อยกว่าชาวบ้านคูบัวที่มีรายได้ 4,500-9,000 บาท และชาวบ้านคูบัวที่มีรายได้มากกว่า 9,000 บาท

และชาวบ้านคูบัวที่มีรายได้ 4,500-9,000 บาท (ค่าเฉลี่ย = 3.35) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านสังคมแตกต่างกับ ชาวบ้านคูบัวที่มีรายได้มากกว่า 9,000 บาท (ค่าเฉลี่ย = 3.66) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยที่ชาวบ้านคูบัวที่มีรายได้ 4,500-9,000 บาท มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านสังคมน้อยกว่าชาวบ้านคูบัวที่มีรายได้มากกว่า 9,000 บาท

ตารางที่ 21 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี ด้านวัฒนธรรม จำแนกตามรายได้ โดยวิธีการของ Scheffé

(n = 400)

รายได้	n	ค่าเฉลี่ย	รายได้		
			ต่ำกว่า 4,500 บาท	4,500-9,000 บาท	มากกว่า 9,000 บาท
ต่ำกว่า4,500 บาท	13	2.88	-	*	*
4,500-9,000 บาท	301	3.39		-	*
มากกว่า 9,000 บาท	86	3.75			-

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากตารางที่ 21 พบว่าชาวบ้านคูบัวที่มีรายได้ต่ำกว่า 4,500 บาท (ค่าเฉลี่ย = 2.88) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านวัฒนธรรมแตกต่างกับ ชาวบ้านคูบัวที่มีรายได้ 4,500-9,000 บาท (ค่าเฉลี่ย = 3.39) และชาวบ้านคูบัวที่มีรายได้มากกว่า 9,000 บาท (ค่าเฉลี่ย = 3.75) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยที่ชาวบ้านคูบัวที่มีรายได้ต่ำกว่า 4,500 บาท มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านวัฒนธรรมน้อยกว่าชาวบ้านคูบัวที่มีรายได้ 4,500-9,000 บาท และชาวบ้านคูบัวที่มีรายได้มากกว่า 9,000 บาท

และชาวบ้านคูบัวที่มีรายได้ 4,500-9,000 บาท (ค่าเฉลี่ย = 3.39) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านวัฒนธรรมแตกต่างกับ ชาวบ้านคูบัวที่มีรายได้มากกว่า 9,000 บาท (ค่าเฉลี่ย = 3.75) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยที่ชาวบ้านคูบัวที่มีรายได้ 4,500-9,000 บาท มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านวัฒนธรรมน้อยกว่าชาวบ้านคูบัวที่มีรายได้มากกว่า 9,000 บาท

ตารางที่ 22 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านเศรษฐกิจ จำแนกตามรายได้ โดยวิธีการของ Scheffé

(n = 400)

รายได้	n	ค่าเฉลี่ย	รายได้		
			ต่ำกว่า 4,500 บาท	4,500-9,000 บาท	มากกว่า 9,000 บาท
ต่ำกว่า4,500 บาท	13	2.78	-	*	*
4,500-9,000 บาท	301	3.35		-	*
มากกว่า 9,000 บาท	86	3.69			-

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากตารางที่ 22 พบว่าชาวบ้านคูบัวที่มีรายได้ต่ำกว่า 4,500 บาท (ค่าเฉลี่ย = 2.78) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านเศรษฐกิจแตกต่างกับ ชาวบ้านคูบัวที่มีรายได้ 4,500-9,000 บาท (ค่าเฉลี่ย = 3.35) และชาวบ้านคูบัวที่มีรายได้มากกว่า 9,000 บาท (ค่าเฉลี่ย = 3.69) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยที่ชาวบ้านคูบัวที่มีรายได้ต่ำกว่า 4,500 บาท มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านเศรษฐกิจน้อยกว่าชาวบ้านคูบัวที่มีรายได้ 4,500-9,000 บาท และชาวบ้านคูบัวที่มีรายได้มากกว่า 9,000 บาท

และชาวบ้านคูบัวที่มีรายได้ 4,500-9,000 บาท (ค่าเฉลี่ย = 3.35) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านเศรษฐกิจแตกต่างกับ ชาวบ้านคูบัวที่มีรายได้มากกว่า 9,000 บาท (ค่าเฉลี่ย = 3.69) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยที่ชาวบ้านคูบัวที่มีรายได้ 4,500-9,000 บาท มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านเศรษฐกิจน้อยกว่าชาวบ้านคูบัวที่มีรายได้มากกว่า 9,000 บาท

สมมติฐานที่ 6 ชาวบ้านคูบัวที่มีที่อยู่อาศัยต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี แตกต่างกัน

ตารางที่ 23 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี จำแนกตามที่อยู่อาศัย

(n = 400)

บทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว	แหล่งความแปรปรวน	df	ss	ms	F	Sig.
โดยภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	14	94.229	6.736	20.651	.000***
	ภายในกลุ่ม	385	125.577	.326		
	รวม	399	219.876			

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 23 (ต่อ)

(n = 400)

บทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว	แหล่งความแปรปรวน	df	ss	ms	F	Sig.
บทบาทด้านสังคม	ระหว่างกลุ่ม	14	89.348	6.382	18.568	.000***
	ภายในกลุ่ม	385	132.326	.344		
	รวม	399	221.674			
บทบาทด้านวัฒนธรรม	ระหว่างกลุ่ม	14	89.056	6.361	16.317	.000***
	ภายในกลุ่ม	385	150.091	.390		
	รวม	399	239.146			
บทบาทด้านเศรษฐกิจ	ระหว่างกลุ่ม	14	119.329	8.523	20.736	.000***
	ภายในกลุ่ม	385	158.251	.411		
	รวม	399	277.579			

หมายเหตุ: *** มีนัยสำคัญที่ระดับ .001

จากตารางที่ 23 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าชาวบ้านคูบัวที่มีที่อยู่อาศัยต่างกันทั้ง 15 กลุ่ม มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และเมื่อพิจารณาแต่ละด้าน ได้ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 24 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว ในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม จำแนกตามที่อยู่อาศัย โดยวิธีการของ Scheffé

(n = 400)

พื้นที่ที่อยู่อาศัย	n	ค่าเฉลี่ย	พื้นที่ที่อยู่อาศัย														
			ตากแดด	ระหนอง	หนองขันธ์	ใต้	ตะโก	โพธิ์งาม	ใหม่	หนองยายแก้ว	ฟากห้วย	ท่าช้าง	โพธิ์	หัวนา	ต้นแหน	หนามพุงดอ	ไร่มะม่วง
ตากแดด	64	3.46	-				*						*	*			
ระหนอง	16	3.35		-			*						*	*			
หนองขันธ์	22	3.60			-								*				
ใต้	22	3.87				-						*	*				
ตะโก	14	4.40					-		*		*	*	*		*	*	*
โพธิ์งาม	29	4.05						-			*	*	*				*
ใหม่	23	3.33							-				*	*			
หนองยายแก้ว	15	3.36								-			*	*			
ฟากห้วย	48	3.22									-			*			
ท่าช้าง	23	2.82										-		*			
โพธิ์	28	2.31											-	*	*	*	*
หัวนา	17	4.44												-	*	*	*
ต้นแหน	20	3.29													-		
หนามพุงดอ	26	3.38														-	
ไร่มะม่วง	33	3.25															-

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากตารางที่ 24 พบว่าชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านตากแดด (ค่าเฉลี่ย = 3.46) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีในภาพรวมแตกต่างกับ ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านตะโก (ค่าเฉลี่ย = 4.40) ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์ (ค่าเฉลี่ย = 2.31) และชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหัวนา (ค่าเฉลี่ย = 4.44)อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยที่ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านตากแดด (ค่าเฉลี่ย = 3.46) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีในภาพรวมมากกว่าชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์ แต่น้อยกว่าชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านตะโก และชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหัวนา

ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านระหนอง (ค่าเฉลี่ย = 3.35) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีในภาพรวมแตกต่างกับ ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านตะโก (ค่าเฉลี่ย = 4.40) ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์ (ค่าเฉลี่ย = 2.31) และชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหัวนา (ค่าเฉลี่ย = 4.44) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยที่ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านระหนอง มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีในภาพรวมมากกว่าชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์ แต่น้อยกว่าชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านตะโก และชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหัวนา

ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหนองขันธ์ (ค่าเฉลี่ย = 3.60) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีในภาพรวมแตกต่างกับ ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์ (ค่าเฉลี่ย = 2.31) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยที่ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหนองขันธ์ มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีในภาพรวมมากกว่าชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านใต้ (ค่าเฉลี่ย = 3.87) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีในภาพรวมแตกต่างกับ ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านท่าช้าง (ค่าเฉลี่ย = 2.82) และชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์ (ค่าเฉลี่ย = 2.31) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยที่ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านใต้ มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีในภาพรวมมากกว่าชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านท่าช้าง และชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์

ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านตะโก (ค่าเฉลี่ย = 4.40) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีในภาพรวมแตกต่างกับ ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านใหม่ (ค่าเฉลี่ย = 3.33) ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านฟากห้วย (ค่าเฉลี่ย = 3.22) ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านท่าช้าง (ค่าเฉลี่ย = 2.82) ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์ (ค่าเฉลี่ย = 2.31) ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านต้นแหน (ค่าเฉลี่ย = 3.29) ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหนามพุงดอ (ค่าเฉลี่ย = 3.38) และชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านไร่มะม่วง (ค่าเฉลี่ย = 3.25) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยที่ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านตะโก มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีในภาพรวมมากกว่าชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านใหม่ ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านฟากห้วย ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านท่าช้าง ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์ ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านต้นแหน ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหนามพุงดอ และชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านไร่มะม่วง

ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์งาม (ค่าเฉลี่ย = 4.05) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีในภาพรวมแตกต่างกับ ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านฟากห้วย (ค่าเฉลี่ย = 3.22) ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านท่าช้าง (ค่าเฉลี่ย = 2.82) ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์ (ค่าเฉลี่ย = 2.31) และชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านไร่มะม่วง (ค่าเฉลี่ย = 3.25) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

โดยที่ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์งาม มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีในภาพรวมมากกว่าชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านฟากห้วย ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านท่าช้าง ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์ และชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านไร่มะม่วง

ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านใหม่ (ค่าเฉลี่ย = 3.33) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีในภาพรวมแตกต่างกับชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์ (ค่าเฉลี่ย = 2.31) และชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหัวนา (ค่าเฉลี่ย = 4.44) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยที่ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านใหม่ มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีในภาพรวมมากกว่าชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์ แต่น้อยกว่าชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหัวนา

ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหนองยายแก้ว (ค่าเฉลี่ย = 3.36) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีในภาพรวมแตกต่างกับชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์ (ค่าเฉลี่ย = 2.31) และชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหัวนา (ค่าเฉลี่ย = 4.44) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยที่ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหนองยายแก้ว มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีในภาพรวมมากกว่าชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์ แต่น้อยกว่าชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหัวนา

ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านฟากห้วย (ค่าเฉลี่ย = 3.22) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีในภาพรวมแตกต่างกับชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์ (ค่าเฉลี่ย = 2.31) และชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหัวนา (ค่าเฉลี่ย = 4.44) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

โดยที่ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านฟากห้วย มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีในภาพรวมมากกว่าชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์ แต่น้อยกว่าชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหัวนา

ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านท่าช้าง (ค่าเฉลี่ย = 2.82) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีในภาพรวมแตกต่างกับชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหัวนา (ค่าเฉลี่ย = 4.44) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยที่ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านท่าช้าง มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีในภาพรวมน้อยกว่าชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหัวนา

ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์ (ค่าเฉลี่ย = 2.31) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีในภาพรวมแตกต่างกับ ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหัวนา (ค่าเฉลี่ย = 4.44) ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านต้นแหน (ค่าเฉลี่ย = 3.29) ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหนามพุงดอ (ค่าเฉลี่ย = 3.38) และชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านไร่มะม่วง (ค่าเฉลี่ย = 3.25) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยที่ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์ มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีในภาพรวมน้อยกว่าชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหัวนา ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านต้นแหน ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหนามพุงดอ และชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านไร่มะม่วง

ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหัวนา (ค่าเฉลี่ย = 4.44) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีในภาพรวมแตกต่างกับ ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านต้นแหน (ค่าเฉลี่ย = 3.29) ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหนามพุงดอ (ค่าเฉลี่ย = 3.38) และชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านไร่มะม่วง (ค่าเฉลี่ย = 3.25) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

โดยที่ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหัวนา มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีในภาพรวมมากกว่าชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านต้นแหน ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหนามพุงดอและชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านไร่มะม่วง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 25 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว ในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี ด้านสังคม จำแนกตามที่อยู่อาศัย โดยวิธีการของ Scheffé

(n = 400)

พื้นที่ที่อยู่อาศัย	n	ค่าเฉลี่ย	พื้นที่ที่อยู่อาศัย														
			ตากแดด	ระหนอง	หนองขันธ์	ใต้	ตะโก	โพธิ์งาม	ใหม่	หนองยายแก้ว	ฟากห้วย	ท่าช้าง	โพธิ์	หัวนา	ต้นแหน	หนามพุงดอ	ไร่มะม่วง
ตากแดด	64	3.44	-										*	*			
ระหนอง	16	3.21		-										*			
หนองขันธ์	22	3.60			-								*				
ใต้	22	3.93				-					*	*	*				
ตะโก	14	4.25					-				*	*	*				*
โพธิ์งาม	29	3.96						-			*	*	*				
ใหม่	23	3.63							-				*				
หนองยายแก้ว	15	3.27								-			*	*			
ฟากห้วย	48	3.13									-		*	*			
ท่าช้าง	23	2.81										-		*			
โพธิ์	28	2.33											-	*	*	*	*
หัวนา	17	4.38												-	*	*	*
ต้นแหน	20	3.34													-		
หนามพุงดอ	26	3.33														-	
ไร่มะม่วง	33	3.25															-

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากตารางที่ 25 พบว่าชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านตากแดด (ค่าเฉลี่ย = 3.44) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านสังคมแตกต่างกับ ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์ (ค่าเฉลี่ย = 2.33) และชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหัวนา (ค่าเฉลี่ย = 4.38) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยที่ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านตากแดด มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านสังคมมากกว่าชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์ แต่น้อยกว่าชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหัวนา

ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านระหนอง (ค่าเฉลี่ย = 3.21) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านสังคมแตกต่างกับ ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหัวนา (ค่าเฉลี่ย = 4.38) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยที่ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านระหนอง มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านสังคมน้อยกว่าชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหัวนา

ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหนองขันธ์ (ค่าเฉลี่ย = 3.60) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านสังคมแตกต่างกับ ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์ (ค่าเฉลี่ย = 2.33) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยที่ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหนองขันธ์ มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านสังคมมากกว่า ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์

ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านใต้ (ค่าเฉลี่ย = 3.93) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านสังคมแตกต่างกับ ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านฟากห้วย (ค่าเฉลี่ย = 3.13) ชาวบ้านคูบัวที่อยู่

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อาศัยที่หมู่บ้านท่าช้าง (ค่าเฉลี่ย = 2.81) และชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์ (ค่าเฉลี่ย = 2.33) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยที่ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านใต้ มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านสังคมมากกว่าชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านฟากห้วย ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านท่าช้าง และชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์

ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านตะโก (ค่าเฉลี่ย = 4.25) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านสังคมแตกต่างกับ ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านฟากห้วย (ค่าเฉลี่ย = 3.13) ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านท่าช้าง (ค่าเฉลี่ย = 2.81) ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์ (ค่าเฉลี่ย = 2.33) และชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านไร่มะม่วง (ค่าเฉลี่ย = 3.25) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยที่ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านตะโก มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านสังคมมากกว่าชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านฟากห้วย ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านท่าช้าง ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์ และชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านไร่มะม่วง

ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์งาม (ค่าเฉลี่ย = 3.96) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านสังคมแตกต่างกับ ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านฟากห้วย (ค่าเฉลี่ย = 3.13) ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านท่าช้าง (ค่าเฉลี่ย = 2.81) และชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์ (ค่าเฉลี่ย = 2.33) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยที่ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์งาม มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านมากกว่าชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านฟากห้วย ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านท่าช้าง และชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านใหม่ (ค่าเฉลี่ย = 3.63) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านสังคมแตกต่างกับชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์ (ค่าเฉลี่ย = 2.33) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยที่ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านใหม่ มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านสังคมมากกว่าชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์

ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหนองยายแก้ว (ค่าเฉลี่ย = 3.27) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านสังคมแตกต่างกับชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์ (ค่าเฉลี่ย = 2.33) และชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหัวนา (ค่าเฉลี่ย = 4.38) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยที่ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหนองยายแก้ว มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านสังคมมากกว่าชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์ แต่น้อยกว่าชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหัวนา

ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านฟากห้วย (ค่าเฉลี่ย = 3.13) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านสังคมแตกต่างกับชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์ (ค่าเฉลี่ย = 2.33) และชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหัวนา (ค่าเฉลี่ย = 4.38) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านฟากห้วย มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านสังคมมากกว่าชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์ แต่น้อยกว่าชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหัวนา

ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านท่าช้าง (ค่าเฉลี่ย = 2.81) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้าน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สังคมแตกต่างกับชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหัวนา (ค่าเฉลี่ย = 4.38) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยที่ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านท่าช้าง มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านสังคมน้อยกว่าชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหัวนา

ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์ (ค่าเฉลี่ย = 2.33) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านสังคมแตกต่างกับ ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหัวนา (ค่าเฉลี่ย = 4.38) ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านต้นแหน (ค่าเฉลี่ย = 3.34) ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหนามพุงดอ (ค่าเฉลี่ย = 3.33) และชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านไร่มะม่วง (ค่าเฉลี่ย = 3.25) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยที่ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์ มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านสังคมน้อยกว่าชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหัวนา ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านต้นแหน ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหนามพุงดอ และชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านไร่มะม่วง

ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหัวนา (ค่าเฉลี่ย = 4.38) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านสังคมแตกต่างกับ ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านต้นแหน (ค่าเฉลี่ย = 3.34) ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหนามพุงดอ (ค่าเฉลี่ย = 3.33) และชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านไร่มะม่วง (ค่าเฉลี่ย = 3.25) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยที่ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหัวนา มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านสังคมมากกว่าชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านต้นแหน ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหนามพุงดอ และชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านไร่มะม่วง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 26 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว ในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี ด้านวัฒนธรรม จำแนกตามที่อยู่อาศัย โดยวิธีการของ Scheffé

(n = 400)

พื้นที่ที่อยู่อาศัย	n	ค่าเฉลี่ย	พื้นที่ที่อยู่อาศัย														
			ตากแดด	ระหนอง	หนองขันธ์	ใต้	ตะโก	โพธิ์งาม	ใหม่	หนองยายแก้ว	ฟากห้วย	ท่าช้าง	โพธิ์	หัวนา	ต้นแหน	หนามพุงดอ	ไร่มะม่วง
ตากแดด	64	3.53	-				*						*	*			
ระหนอง	16	3.50		-									*				
หนองขันธ์	22	3.58			-								*				
ใต้	22	3.89				-						*	*				
ตะโก	14	4.54					-		*		*	*	*		*	*	*
โพธิ์งาม	29	4.03						-			*	*	*				*
ใหม่	23	3.41							-			*	*				
หนองยายแก้ว	15	3.43								-							
ฟากห้วย	48	3.22									-			*			
ท่าช้าง	23	2.87										-		*			
โพธิ์	28	2.49											-	*		*	
หัวนา	17	4.47												-	*	*	*
ต้นแหน	20	3.23													-		
หนามพุงดอ	26	3.38														-	
ไร่มะม่วง	33	3.15															-

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากตารางที่ 26 พบว่าชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านตากแดด (ค่าเฉลี่ย = 3.53) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านวัฒนธรรมแตกต่างกับ ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านตะโก (ค่าเฉลี่ย = 4.54) ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์ (ค่าเฉลี่ย = 2.49) และชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหัวนา (ค่าเฉลี่ย = 4.47) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยที่ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านตากแดด (ค่าเฉลี่ย = 3.53) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านวัฒนธรรมน้อยกว่า ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านตะโก แต่มากกว่าชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์ และน้อยกว่าชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหัวนา

ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านระหนอง (ค่าเฉลี่ย = 3.50) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านวัฒนธรรมแตกต่างกับ ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์ (ค่าเฉลี่ย = 2.49) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยที่ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านระหนอง (ค่าเฉลี่ย = 3.50) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านวัฒนธรรมมากกว่า ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์

ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหนองขันธ์ (ค่าเฉลี่ย = 3.58) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านวัฒนธรรมแตกต่างกับ ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์ (ค่าเฉลี่ย = 2.49) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยที่ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหนองขันธ์ มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านวัฒนธรรมมากกว่า ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์

ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านใต้ (ค่าเฉลี่ย = 3.89) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้าน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วัฒนธรรมแตกต่างกับ ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านท่าช้าง (ค่าเฉลี่ย = 2.87) และชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์ (ค่าเฉลี่ย = 2.49) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยที่ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านใต้ มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านวัฒนธรรมมากกว่าชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านท่าช้าง และชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์

ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านตะโก (ค่าเฉลี่ย = 4.54) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านวัฒนธรรมแตกต่างกับ ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านใหม่ (ค่าเฉลี่ย = 3.41) ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านฟากห้วย (ค่าเฉลี่ย = 3.22) ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านท่าช้าง (ค่าเฉลี่ย = 2.86) ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์ (ค่าเฉลี่ย = 2.49) ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านต้นแหน (ค่าเฉลี่ย = 3.23) ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหนามพุงดอ (ค่าเฉลี่ย = 3.38) และชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านไร่มะม่วง (ค่าเฉลี่ย = 3.15) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยที่ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านตะโก มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านวัฒนธรรมมากกว่า ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านใหม่ ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านฟากห้วย ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านท่าช้าง ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์ ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านต้นแหน ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหนามพุงดอ และชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านไร่มะม่วง

ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์งาม (ค่าเฉลี่ย = 4.03) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านวัฒนธรรมแตกต่างกับ ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านฟากห้วย (ค่าเฉลี่ย = 3.22) ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านท่าช้าง (ค่าเฉลี่ย = 2.86) ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์ (ค่าเฉลี่ย = 2.49) และชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านไร่มะม่วง (ค่าเฉลี่ย = 3.15) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยที่ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์งาม มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านวัฒนธรรม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มากกว่า ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านฟากห้วย ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านท่าช้าง ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์ และชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านไร่มะม่วง

ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านใหม่ (ค่าเฉลี่ย = 3.41) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านวัฒนธรรมแตกต่างกับชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์ (ค่าเฉลี่ย = 2.49) และชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหัวนา (ค่าเฉลี่ย = 4.47) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยที่ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านใหม่ มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านวัฒนธรรมมากกว่าชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์ แต่น้อยกว่าชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหัวนา

ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านฟากห้วย (ค่าเฉลี่ย = 3.22) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านวัฒนธรรมแตกต่างกับชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหัวนา (ค่าเฉลี่ย = 4.47) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยที่ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านฟากห้วย มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านวัฒนธรรมน้อยกว่า ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหัวนา

ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านท่าช้าง (ค่าเฉลี่ย = 2.87) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านวัฒนธรรมแตกต่างกับชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหัวนา (ค่าเฉลี่ย = 4.47) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านท่าช้าง มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านวัฒนธรรมน้อยกว่าชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหัวนา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์ (ค่าเฉลี่ย = 2.49) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านวัฒนธรรมแตกต่างกับ ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหัวนา (ค่าเฉลี่ย = 4.47) และชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหนามพุงดอ (ค่าเฉลี่ย = 3.38) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยที่ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์ มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านวัฒนธรรมน้อยกว่าชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหัวนา และชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหนามพุงดอ

ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหัวนา (ค่าเฉลี่ย = 4.47) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านวัฒนธรรมแตกต่างกับ ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านต้นแหน (ค่าเฉลี่ย = 3.23) ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหนามพุงดอ (ค่าเฉลี่ย = 3.38) และชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านไร่มะม่วง (ค่าเฉลี่ย = 3.15) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยที่ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหัวนา มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านวัฒนธรรมมากกว่า ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านต้นแหน ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหนามพุงดอ และชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านไร่มะม่วง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 27 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว ในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี ด้านเศรษฐกิจ จำแนกตามที่อยู่อาศัย โดยวิธีการของ Scheffé

(n = 400)

พื้นที่ที่อยู่อาศัย	n	ค่าเฉลี่ย	พื้นที่ที่อยู่อาศัย														
			ตากแดด	ระหนอง	หนองขันธ์	ใต้	ตะโก	โพธิ์งาม	ใหม่	หนองยายแก้ว	ฟากห้วย	ท่าช้าง	โพธิ์	หัวนา	ต้นแหน	หนามพุงดอ	ไร่มะม่วง
ตากแดด	64	3.45	-				*	*					*	*			
ระหนอง	16	3.38		-									*	*			
หนองขันธ์	22	3.61			-								*				
ใต้	22	3.78				-						*	*				
ตะโก	14	4.45					-		*		*	*	*		*		*
โพธิ์งาม	29	4.17						-	*		*	*	*				*
ใหม่	23	2.87							-					*			
หนองยายแก้ว	15	3.39								-			*				
ฟากห้วย	48	3.32									-		*	*			
ท่าช้าง	23	2.78										-		*			
โพธิ์	28	2.12											-	*	*	*	*
หัวนา	17	4.50												-			
ต้นแหน	20	3.27													-		
หนามพุงดอ	26	3.45														-	
ไร่มะม่วง	33	3.35															-

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตารางที่ 27 พบว่าชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านตากแดด (ค่าเฉลี่ย = 3.45) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านเศรษฐกิจแตกต่างกับ ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านตะโก (ค่าเฉลี่ย = 4.46) ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์งาม (ค่าเฉลี่ย = 4.17) ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์ (ค่าเฉลี่ย = 2.12) และชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหัวนา (ค่าเฉลี่ย = 4.50) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยที่ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านตากแดด มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านเศรษฐกิจน้อยกว่า ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านตะโก ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์งาม ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์ และชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหัวนา

ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านระหนอง (ค่าเฉลี่ย = 3.38) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านเศรษฐกิจแตกต่างกับ ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์ (ค่าเฉลี่ย = 2.12) และชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหัวนา (ค่าเฉลี่ย = 4.50) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยที่ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านระหนอง มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านเศรษฐกิจมากกว่า ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์ แต่น้อยกว่าชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหัวนา

ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหนองขันธ์ (ค่าเฉลี่ย = 3.61) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านเศรษฐกิจแตกต่างกับ ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์ (ค่าเฉลี่ย = 2.12) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยที่ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหนองขันธ์ มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านเศรษฐกิจมากกว่า ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านใต้ (ค่าเฉลี่ย = 3.78) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านเศรษฐกิจแตกต่างกับ ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านท่าช้าง (ค่าเฉลี่ย = 2.78) และชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์ (ค่าเฉลี่ย = 2.12) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยที่ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านใต้ มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านเศรษฐกิจมากกว่าชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านท่าช้าง และชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์

ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านตะโก (ค่าเฉลี่ย = 4.46) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านเศรษฐกิจแตกต่างกับ ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านใหม่ (ค่าเฉลี่ย = 2.87) ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านฟากห้วย (ค่าเฉลี่ย = 3.32) ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านท่าช้าง (ค่าเฉลี่ย = 2.78) ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านต้นแหน (ค่าเฉลี่ย = 3.27) และชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านไร่มะม่วง (ค่าเฉลี่ย = 3.35) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยที่ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านตะโก มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านเศรษฐกิจมากกว่า ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านใหม่ ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านฟากห้วย ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านท่าช้าง ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านต้นแหน และชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านไร่มะม่วง

ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์งาม (ค่าเฉลี่ย = 4.17) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านเศรษฐกิจแตกต่างกับ ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านใหม่ (ค่าเฉลี่ย = 2.87) ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านฟากห้วย (ค่าเฉลี่ย = 3.32) ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านท่าช้าง (ค่าเฉลี่ย = 2.78) ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์ (ค่าเฉลี่ย = 2.12) และชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านไร่มะม่วง (ค่าเฉลี่ย = 3.35) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยที่ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์งาม มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านเศรษฐกิจ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มากกว่า ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านใหม่ ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านฟากห้วย ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านท่าช้าง ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์ และชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านไร่มะม่วง

ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านใหม่ (ค่าเฉลี่ย = 2.87) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านเศรษฐกิจแตกต่างกับชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหัวนา (ค่าเฉลี่ย = 4.50) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยที่ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านใหม่ มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านเศรษฐกิจน้อยกว่าชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหัวนา

ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหนองยายแก้ว (ค่าเฉลี่ย = 3.39) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านเศรษฐกิจแตกต่างกับชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์ (ค่าเฉลี่ย = 2.12) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยที่ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหนองยายแก้ว มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านเศรษฐกิจมากกว่า ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์

ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านฟากห้วย (ค่าเฉลี่ย = 3.32) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านเศรษฐกิจแตกต่างกับชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์ (ค่าเฉลี่ย = 2.12) และชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหัวนา (ค่าเฉลี่ย = 4.50) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านฟากห้วย มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านเศรษฐกิจมากกว่าชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์ แต่น้อยกว่าชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหัวนา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านท่าช้าง (ค่าเฉลี่ย = 2.78) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านเศรษฐกิจแตกต่างกับชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหัวนา (ค่าเฉลี่ย = 4.50) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยที่ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านท่าช้าง มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านเศรษฐกิจน้อยกว่า ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหัวนา

ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์ (ค่าเฉลี่ย = 2.12) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านเศรษฐกิจแตกต่างกับ ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหัวนา (ค่าเฉลี่ย = 4.50) ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านต้นแหน (ค่าเฉลี่ย = 3.27) ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหนามพุงดอ (ค่าเฉลี่ย = 3.45) และชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านไร่มะม่วง (ค่าเฉลี่ย = 3.35) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยที่ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านโพธิ์ มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านเศรษฐกิจน้อยกว่า ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหัวนา ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านต้นแหน ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหนามพุงดอ และชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านไร่มะม่วง

ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหัวนา (ค่าเฉลี่ย = 4.50) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านเศรษฐกิจแตกต่างกับ ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านต้นแหน (ค่าเฉลี่ย = 3.27) และชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหนามพุงดอ (ค่าเฉลี่ย = 3.45) และชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านไร่มะม่วง (ค่าเฉลี่ย = 3.35) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยที่ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหัวนา มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านเศรษฐกิจมากกว่า ชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านต้นแหน และชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านหนามพุงดอ และชาวบ้านคูบัวที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านไร่มะม่วง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สมมติฐานที่ 7 ชาวบ้านคูบัวที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชนต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีแตกต่างกัน

ตารางที่ 28 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี จำแนกตามระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน

(n = 400)

บทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว	แหล่งความแปรปรวน	df	ss	ms	F	Sig.
โดยภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	3	2.480	.827	1.506	.212
	ภายในกลุ่ม	39 6	217.396	.549		
	รวม	399	219.876			
บทบาทด้านสังคม	ระหว่างกลุ่ม	3	1.348	.449	.807	.490
	ภายในกลุ่ม	396	220.327	.556		
	รวม	399	221.674			
บทบาทด้านวัฒนธรรม	ระหว่างกลุ่ม	3	3.274	1.091	1.832	.141
	ภายในกลุ่ม	396	235.872	.596		
	รวม	399	239.146			
บทบาทด้านเศรษฐกิจ	ระหว่างกลุ่ม	3	4.392	1.464	2.122	.097
	ภายในกลุ่ม	396	273.188	.690		
	รวม	399	277.579			

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตารางที่ 28 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าชาวบ้านคูบัวที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชนทั้ง 3 กลุ่ม มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สมมติฐานที่ 8 ชาวบ้านคูบัวที่มีตำแหน่งต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีแตกต่างกัน

ตารางที่ 29 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี จำแนกตามตำแหน่ง

(n = 400)

บทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว	**แหล่งความแปรปรวน**	**df**	**ss**	**ms**	**F**	**Sig.**
โดยภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	4	22.380	5.595	11.190	.000***
	ภายในกลุ่ม	395	197.497	.500		
	รวม	399	219.876			
บทบาทด้านสังคม	ระหว่างกลุ่ม	4	24.491	6.123	12.265	.000***
	ภายในกลุ่ม	395	197.183	.499		
	รวม	399	221.674			
บทบาทด้านวัฒนธรรม	ระหว่างกลุ่ม	4	24.217	6.054	11.127	.000***
	ภายในกลุ่ม	395	214.929	.544		
	รวม	394	239.146			
บทบาทด้านเศรษฐกิจ	ระหว่างกลุ่ม	5	18.368	4.592	6.998	.000***
	ภายในกลุ่ม	395	259.211	.656		
	รวม	399	277.579			

หมายเหตุ: *** มีนัยสำคัญที่ระดับ .001

จากตารางที่ 29 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าชาวบ้านคูบัวที่มีตำแหน่งต่างกันทั้ง 6 กลุ่ม มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และเมื่อพิจารณาแต่ละด้าน ได้ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 30 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม จำแนกตามตำแหน่ง โดยวิธีการของ Scheffé

(n = 400)

ตำแหน่ง	n	ค่าเฉลี่ย	ตำแหน่ง				
			กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน	คณะกรรมการหมู่บ้าน	คณะกรรมการจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว	สมาชิก อบต.	สมาชิกในชุมชน
กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน	15	4.10	-				*
คณะกรรมการหมู่บ้าน	102	3.51		-			
คณะกรรมการจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว	10	4.12			-		*
สมาชิกอบต.	30	3.77				-	*
สมาชิกในชุมชน	243	3.26					-

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตารางที่ 30 พบว่าชาวบ้านคูบัวที่มีตำแหน่งเป็นสมาชิกในชุมชน (ค่าเฉลี่ย = 3.26) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีในภาพรวมแตกต่างกับ ชาวบ้านคูบัวที่มีตำแหน่งเป็นกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน (ค่าเฉลี่ย = 4.10) ชาวบ้านคูบัวที่มีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว (ค่าเฉลี่ย = 4.12) และชาวบ้านคูบัวที่มีตำแหน่งเป็นสมาชิกอบต. (ค่าเฉลี่ย = 3.77) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยที่ชาวบ้านคูบัวที่มีตำแหน่งเป็นสมาชิกในชุมชน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีในภาพรวมน้อยกว่าชาวบ้านคูบัวที่มีตำแหน่งเป็นกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน ชาวบ้านคูบัวที่มีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว และชาวบ้านคูบัวที่มีตำแหน่งเป็นสมาชิกอบต.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 31 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี ด้านสังคม จำแนกตามตำแหน่ง โดยวิธีการของ Scheffé

(n = 400)

ตำแหน่ง	n	ค่าเฉลี่ย	ตำแหน่ง				
			กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน	คณะกรรมการมู่บ้าน	คณะกรรมการจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว	สมาชิกอบต.	สมาชิกในชุมชน
กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน	15	4.10	-	*			*
คณะกรรมการหมู่บ้าน	102	3.49		-			*
คณะกรรมการจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว	10	4.21			-		*
สมาชิกอบต.	30	3.75				-	*
สมาชิกในชุมชน	243	3.24					-

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตารางที่ 31 พบว่าชาวบ้านคูบัวที่มีตำแหน่งเป็นสมาชิกในชุมชน (ค่าเฉลี่ย = 3.24) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านสังคมแตกต่างกับ ชาวบ้านคูบัวที่มีตำแหน่งเป็นกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน (ค่าเฉลี่ย = 4.10) ชาวบ้านคูบัวที่มีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน (ค่าเฉลี่ย =3.49) ชาวบ้านคูบัวที่มีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว (ค่าเฉลี่ย = 4.21) และชาวบ้านคูบัวที่มีตำแหน่งเป็นสมาชิกอบต. (ค่าเฉลี่ย = 3.77) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยที่ชาวบ้านคูบัวที่มีตำแหน่งเป็นสมาชิกในชุมชน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านสังคมน้อยกว่าชาวบ้านคูบัวที่มีตำแหน่งเป็นกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน ชาวบ้านคูบัวที่มีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน ชาวบ้านคูบัวที่มีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว และชาวบ้านคูบัวที่มีตำแหน่งเป็นสมาชิกอบต.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ชาวบ้านคูบัวที่มีตำแหน่งเป็นกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน (ค่าเฉลี่ย = 4.10) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านสังคมแตกต่างกับ ชาวบ้านคูบัวที่มีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน (ค่าเฉลี่ย =3.49) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยที่ชาวบ้านคูบัวที่มีตำแหน่งเป็นกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านสังคมน้อยกว่าชาวบ้านคูบัวที่มีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน

ตารางที่ 32 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี ด้านวัฒนธรรม จำแนกตามตำแหน่ง โดยวิธีการของ Scheffé

(n = 400)

ตำแหน่ง	n	ค่าเฉลี่ย	ตำแหน่ง				
			กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน	คณะกรรมการหมู่บ้าน	คณะกรรมการจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว	สมาชิก อบต.	สมาชิกในชุมชน
กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน	15	4.18	-				*
คณะกรรมการหมู่บ้าน	102	3.57		-			*
คณะกรรมการจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว	10	4.08			-		*
สมาชิกอบต.	30	3.81				-	*
สมาชิกในชุมชน	243	3.28					-

หมายเหตุ: *มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตารางที่ 32 พบว่าชาวบ้านคูบัวที่มีตำแหน่งเป็นสมาชิกในชุมชน (ค่าเฉลี่ย = 3.28) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านวัฒนธรรมแตกต่างกับ ชาวบ้านคูบัวที่มีตำแหน่งเป็นกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน (ค่าเฉลี่ย = 4.18) ชาวบ้านคูบัวที่มีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน (ค่าเฉลี่ย =3.57)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ชาวบ้านคูบัวที่มีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว (ค่าเฉลี่ย = 4.08) และชาวบ้านคูบัวที่มีตำแหน่งเป็นสมาชิกอบต. (ค่าเฉลี่ย = 3.81) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยที่ชาวบ้านคูบัวที่มีตำแหน่งเป็นสมาชิกในชุมชน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านวัฒนธรรมน้อยกว่าชาวบ้านคูบัวที่มีตำแหน่งเป็นกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน ชาวบ้านคูบัวที่มีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน ชาวบ้านคูบัวที่มีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว และชาวบ้านคูบัวที่มีตำแหน่งเป็นสมาชิกอบต.

ตารางที่ 33 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านเศรษฐกิจ จำแนกตามตำแหน่ง โดยวิธีการของ Scheffé

(n = 400)

ตำแหน่ง	n	ค่าเฉลี่ย	ตำแหน่ง				
			กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน	คณะกรรมการหมู่บ้าน	คณะกรรมการจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว	สมาชิกอบต.	สมาชิกในชุมชน
กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน	15	4.02	-				*
คณะกรรมการหมู่บ้าน	102	3.49		-			
คณะกรรมการจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว	10	4.02			-		
สมาชิกอบต.	30	3.75				-	
สมาชิกในชุมชน	243	3.27					-

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตารางที่ 33 พบว่าชาวบ้านคูบัวที่มีตำแหน่งเป็นกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน (ค่าเฉลี่ย = 4.02) มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านเศรษฐกิจแตกต่างกับ ชาวบ้านคูบัวที่มีตำแหน่งเป็นสมาชิกในชุมชน (ค่าเฉลี่ย = 3.27) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

โดยที่ชาวบ้านคูบัวที่มีตำแหน่งเป็นกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีด้านเศรษฐกิจน้อยกว่าชาวบ้านคูบัวที่มีตำแหน่งเป็นสมาชิกในชุมชน

สมมติฐานที่ 9 การมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี

ตารางที่ 34 แสดงค่าความสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างการมีส่วนร่วมกับความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี

(n = 400)

ความคิดเห็นของประชาชน	การมีส่วนร่วม	
	r	p
ด้านสังคม	.597	.000***
ด้านวัฒนธรรม	.575	.000***
ด้านเศรษฐกิจ	.570	.000***
รวม	**.613**	**.000*** **

หมายเหตุ: *** มีนัยสำคัญที่ระดับ .001

จากตารางที่ 34 พบว่าการมีส่วนร่วมของชาวบ้านคูบัวมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีในภาพรวม (r = .613) ด้านสังคม (r = .597) ด้านวัฒนธรรม (r = .575) ด้านเศรษฐกิจ (r = .570) โดยความสัมพันธ์นั้นเป็นไปในทิศทางเดียวกัน หมายความว่า เมื่อชาวบ้านคูบัวมีส่วนร่วมมาก ความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีจะมากตามไปด้วย และผลการทดสอบมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.001

ผลการศึกษาเชิงคุณภาพ

การศึกษาความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี ในเชิงคุณภาพนี้ได้ทำการศึกษาโดย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตการณ์อย่างไม่มีส่วนร่วม ซึ่งการศึกษาเชิงคุณภาพนี้เป็นเพียงการศึกษาเพื่อเสริมและสนับสนุนผลการวิจัยในเชิงปริมาณให้มีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

การมีส่วนร่วมในพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว

จากการศึกษาพบว่า จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวนั้นได้ให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม โดยการสร้างกลุ่มเครือข่าย โดยเริ่มแรกจากกลุ่มสมาคมศิษย์เก่าโรงเรียนวัดแคทราย เพื่อฟื้นฟูภูมิปัญญาการทอผ้าจกของชาวไท-ยวนราชบุรี โดยเข้าไปประสานงานกับวัดในท้องถิ่นเพื่อให้พระสงฆ์ได้เข้ามามีส่วนร่วม แต่ภายหลังได้ลดบทบาทลงไปอยู่ในเรื่องของการสนับสนุนเงินทุน เช่นการสนับสนุนเงินทุนในการสร้างจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว กลุ่มที่สองคือมูลนิธิพัมนาประชากรตำบลคูบัว มีวัตถุประสงค์มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับสถาบันทางศาสนา และมีบทบาทที่เห็นเด่นชัดคือการเข้ามามีส่วนร่วมจัดตั้งจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว กลุ่มที่สามคือกลุ่มชมรมไท-ยวนราชบุรี มีบทบาทสำคัญในกระบวนการฟื้นฟูภูมิปัญญาผ้าทอและมีส่วนร่วมในการจัดตั้งจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว กลุ่มที่สี่คือคนสูงอายุรวมตัวก่อการดี เป็นกลุ่มบุคคลที่เข้ามามีบทบาทบริหารจัดการจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว ได้แก่ การจัดตกแต่งภายใน การดูแลความเรียบร้อยต่างๆ ในจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว กลุ่มที่ห้าคือกลุ่มคณะกรรมการสหกรณ์การเกษตรไท-ยวน มีบทบาทบริหารจัดการผลิตภัณฑ์ผ้าจก ซึ่งเป็นการพัฒนาให้ควบคู่ไปกับมิติทางเศรษฐกิจ เป็นการส่งเสริมซึ่งกันและกันกับจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว

ในการบริหารจัดการจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในปัจจุบันนี้ก็จะอยู่ในรูปแบบของคณะกรรมการซึ่งได้ให้ประชาชนในตำบลได้เข้ามามีส่วนร่วม “คณะกรรมการนี้เมื่อครบสองปีก็จะครบวาระ จะมีการจับฉลากคัดเลือกออกจำนวน 5 คนแล้วคัดเลือกเข้ามาใหม่ คนที่เข้ามาก็จะมีหลากหลายอาชีพ เป็นผู้นำทางความคิด และจะแบ่งหน้าที่กันไป ทุกคนจะต้องมาร่วมประชุมกันทุกเดือน” (สมพงษ์ พิบูลแถว,สัมภาษณ์)

ในส่วนของประชาชนทั่วนั้น ไปในระยะเริ่มแรกได้มีการจัดประชุมชาวบ้านให้เข้ามารับรู้การดำเนินการและมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นแต่มีชาวบ้านมาร่วมประชุมน้อยทำให้ในระยะหลังมีการจัดประชุมเฉพาะคณะกรรมการจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านบัว ซึ่งเกิดจากประชาชนบางส่วนที่มีความเข้าใจไปในทางที่ผิด ซึ่งเป็นส่วนน้อยในชุมชนคูบัวไม่เข้าใจวัตถุประสงค์และประโยชน์ของพิพิธภัณฑ์ชุมชน จึงมีประโยค วลี ที่เกี่ยวกับการดำเนินการของคณะทำงานเกิดขึ้นในวงสนทนาทั้งที่เป็นชาวบ้านและภิกษุบางรูป บางวัดในคูบัวว่า “ สร้างแล้ววัดจะได้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อะไร? สร้างไปทำไม? มันสร้างหาผลประโยชน์ส่วนตัว ถ้ามันไม่ได้อะไรมันจะมาสร้าง ทำไมช่วยมันทำไมให้มันได้ดีคนเดียว ทำให้วัดคับแคบ ฯลฯ " บางคนห้ามปรามไม่ให้เพื่อนพี่น้องบริจาคสิ่งของให้แก่จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว (อุดม สมพร, สัมภาษณ์)

การมีส่วนร่วมในจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวกล่าวได้ว่า จะมีกลุ่มผู้สูงอายุจะเป็นผู้นำทางด้านความคิด จากนั้นจึงดึงภาคส่วนต่างๆมาช่วยหนุนเสริมในการทำงานก็คือผู้ใหญ่ แล้วนำเด็กและเยาวชนมาเข้าร่วมกิจกรรมที่จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวเป็นผู้จัดขึ้น

ความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชน จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว ในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี ด้านสังคม

จากการศึกษาพบว่า บทบาททางด้านสังคมที่เห็นได้อย่างชัดเจนคือ จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวนั้นจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นศูนย์เรียนรู้ทางด้านศิลปวัฒนธรรม และโบราณคดีของจังหวัดราชบุรี “เราต้องการสร้างไว้เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ ตามพระราชบัญัติการศึกษา 2542 ที่กำหนดว่ารัฐควรพึงส่งเสริมให้มีการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ขึ้นในชุมชน เช่น พิพิธภัณฑ์ชุมชน เราก็สร้างตามนั้น”
(อุดม สมพร, สัมภาษณ์)

จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวเป็นสถานที่ที่เหมาะสมให้สถานศึกษามาเข้าชม มาศึกษาเรียนรู้ในเชิงบูรณาการ ทางโรงเรียนต่างๆก็จะจัดให้จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวเป็นแหล่งการศึกษานอกโรงเรียนอย่างเช่น “กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรม ของทางโรงเรียนก็จัดให้นักเรียนมาทัศนศึกษานอกโรงเรียน มาศึกษาในเชิงบูรณาการได้เรียนรู้หลายสิ่งหลายอย่าง”
(จินตนาภรณ์ รัตนบำรุง,สัมภาษณ์)

และบทบาททางสังคมที่สำคัญเช่นกันคือ การสร้างจิตสำนึกให้คนในชุมชนมีความรักท้องถิ่น เกิดความหวงแหนในท้องถิ่นของตนเอง “ในสมัยก่อนที่จะมีจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว ชาวบ้านก็จะต่างคนต่างอยู่ ชาวบ้านส่วนใหญ่ก็จะไม่รู้ว่าชาติพันธุ์ของตนคืออะไร ไม่รู้จักความเป็นอัตลักษณ์ของชาวไท-ยวน พอมีจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวขึ้นมาก็จะทำให้ชาวบ้านรู้จักคำว่ายวน รู้จักความเป็นอัตลักษณ์ แล้วก็จะแสดงพฤติกรรมประจำตัวมากขึ้น ชุมชนที่ไม่เคยรู้ว่าตัวเองมาจากไหนก็ได้รู้ ชาวบ้านได้รู้จักตัวตนมากกว่าคำว่าตัวเองเป็นลาว ชาวบ้านเริ่มมีจุดศูนย์กลางคำว่ายวนอยู่ที่ไหน โดยยึดจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวเป็นศูนย์ยึดรวมจิตใจของคนในชุมชน”
(อุดม สมพร, สัมภาษณ์)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชน จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว ในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี ด้านวัฒนธรรม

จากการศึกษาพบว่า พิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวเป็นพิพิธภัณฑ์เพื่อการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปหัตถกรรมเกี่ยวกับผ้าจกของชาวไท-ยวนราชบุรี และเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าทางด้านศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิตของชุมชนไท-ยวนราชบุรี รวมถึงศิลปวัตถุสมัยทวารวดี

จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวเป็นสถานที่บอกเล่าเรื่องราวของคนไท-ยวนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน สร้างขึ้นเพื่อให้คนไท-ยวนรู้จักวัฒนธรรมดั้งเดิมของตนเอง เพื่อที่จะอนุรักษ์ไม่ให้สิ่งเหล่านี้สูญหายไป “ที่นี่จะเน้นความเป็นคนไท-ยวนพยายามให้เด็กในชุมชนมาเรียนรู้ เช่น ศิลปะการแสดงพื้นบ้าน การฟ้อนรำ ลุงมีหน้าที่คุมคณะฟ้อนรำไทยวน ล้านนา จัดแสดงในงานปอยขันโตก” (อนนท์ ขำแก้ว, สัมภาษณ์) นอกจากนั้นยังพยายามให้สังคมภายนอกได้เรียนรู้ประเพณีวัฒนธรรมของคนไท-ยวน ทำให้คนภายนอกรู้จักกลุ่มชนกลุ่มนี้มากขึ้น

ทางด้านการอนุรักษ์ศิลปวัตถุสมัยทวารวดี ถึงแม้ว่ากลุ่มชนไท-ยวนจะอยู่คนละช่วงเวลากับสมัยทวารวดี แต่วิถีชีวิตของชาวไท-ยวนก็ไม่สามารถแยกออกจากสิ่งเหล่านี้ได้ เนื่องจากพื้นที่เดิมของตำบลคูบัวเป็นเมืองโบราณในสมัยทวารวดี ซึ่งในปัจจุบันโบราณสถานหลายแห่งได้ถูกทำลายไป วัตถุโบราณต่างๆที่ชาวบ้านค้นพบชาวบ้านบางคนก็จะเก็บรักษาไว้ บางคนก็นำไปถวายวัด “เมื่อมีการสร้างจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวขึ้นมาทางวัด ก็ได้นำโบราณวัตถุเหล่านั้นมาไว้ที่จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว” (สมพงษ์ พิบูลแถว,สัมภาษณ์) นอกจากนั้นยังมีการเชื่อมโยงให้เห็นถึงความสัมพันธ์กันของวิถีชีวิตไท-ยวนกับโบราณสถานด้วยการนำชม พาไปเยี่ยมชมยังแหล่งโบราณสถานต่างๆที่อยู่ในตำบลคูบัว “ที่นี่ก็จะมีบริการประชาชนที่ใฝ่หาความรู้ด้านโบราณสถานสมัยทวารวดี ถ้ามีนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะชาวต่างประเทศ ลุงพูดภาษาอังกฤษได้ก็จะเป็นคนรับผิดชอบในส่วนนี้ พาไปชมโบราณสถานในจุดต่างๆ” (อนนท์ ขำแก้ว, สัมภาษณ์) แต่ในปัจจุบันแหล่งโบราณสถานหลายแห่งได้เกิดความเสียหาย ในอนาคตคณะกรรมการจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวก็อาจจะมีโครงการที่จะบูรณะเมืองโบราณคูบัวต่อไป

นอกจากนี้บทบาททางด้านวัฒนธรรมจะเห็นได้จากการได้รับคัดเลือกให้เป็น โครงการวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชนดีเด่น ระดับจังหวัด

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชน จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว ในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี ด้านเศรษฐกิจ

จากการศึกษาพบว่า การแสดงบทบาททางด้านเศรษฐกิจนั้น เริ่มจากการที่เป็นพิพิธภัณฑ์ที่นำเสนอเรื่องราวของผ้าจกไท-ยวน เมื่อคนมาเยี่ยมชมเห็นผ้าจกสวยงามก็ทำให้ผ้าจกขายได้มากขึ้น “ที่นี่ทำให้ชาวบ้านขายผ้าซิ่นตีนจกได้มากขึ้น ทำให้ผลผลิตบางครั้งไม่พอเพียงต่อผู้บริโภค ทำชาวบ้านมีงานทำ มีอาชีพมากขึ้น” (มณี ภูประดิษฐ์,สัมภาษณ์) “ภรรยาลุงทอผ้าอยู่บ้านรายได้มากขึ้น ชาวบ้านก็หันมาทอผ้าจกมากขึ้น มีการเพิ่มจำนวนของร้านทอผ้าที่เป็นของชาวบ้านเองอีกหลายร้าน ผลพวงก็มาจากการสร้างจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว” (อนนท์ ขำแก้ว, สัมภาษณ์) นอกจากนี้ยังเกิดผลพลอยได้คือ เมื่อมีคนเข้ามาเยี่ยมเยียนมาแล้วก็ต้องรับประทานอาหาร ต้องซื้อของที่ระลึก ทำให้ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มขึ้น ที่สำคัญจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวนี้ยังเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของชุมชนคูบัวที่เป็นปัจจัยทำให้ชุมชนคูบัวได้รับรางวัลหมู่บ้าน OTOP Village Champion ปี 2549 และเมื่อมีบุคคลเข้ามาเยี่ยมชม สถานที่แห่งนี้ก็จะเกิดเป็นสถานที่ท่องเที่ยว จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวนี้เป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของชุมชนคูบัวที่เป็นปัจจัยที่ทำให้ชุมชนคูบัวได้รับรางวัลอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย ปี 2550 ชุมชนดีเด่นทางด้านการท่องเที่ยว เพื่อเฉลิมพระเกียรติ เนื่องในวโรกาสมหามงคล เฉลิมชนมพรรษา 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ข้อวิจารณ์

ในการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี ที่สามารถพิจารณาได้ดังนี้

ปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างในตำบลคูบัวเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ส่วนมากมีอายุ 50 ปีขึ้นไป มีการศึกษาอยู่ที่ระดับประถมศึกษา อาชีพส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป สำหรับรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ 4,500-9,000 บาท มากที่สุด ประชากรส่วนใหญ่อาศัยอยู่ที่หมู่บ้านตากแดด ส่วนใหญ่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในตำบลคูบัว 50 ปีขึ้นไป และมีตำแหน่งในชุมชนเป็นสมาชิกชุมชนมากที่สุด

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ทั้งนี้อาจเนื่องจากว่าประชากรที่มีอายุน้อยกว่า 30- 40 ปี เป็นประชากรในช่วงวัยทำงาน และมักจะไปทำงานนอกพื้นที่ ส่วนประชากรที่มีอายุมากแล้วมักจะทำงานอยู่กับบ้าน และส่วนใหญ่เป็นประชากรที่มีถิ่นกำเนิดอยู่ในตำบลคูบัวอยู่แล้วจึงทำให้มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในตำบลเป็นระยะเวลานาน ในด้านของการศึกษาในอดีตการศึกษาภาคบังคับจะอยู่ที่ชั้นประถมศึกษา ทำให้ประชากรส่วนใหญ่จะเรียนจบแค่ชั้นประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษาแล้วออกมาทำงาน อาชีพของประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป รองลงมาเป็นอาชีพเกษตรกรรม เนื่องมาจากระดับการศึกษาทำให้ต้องประกอบอาชีพเหล่านี้ และสภาพภูมิประเทศที่เป็นที่ราบลุ่มก็เหมาะแก่การทำเกษตรกรรม และจากการประกอบอาชีพที่กล่าวมาจึงทำให้รายได้เฉลี่ยของประชากรอยู่ในระดับปานกลาง

การมีส่วนร่วมในพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว

การมีส่วนร่วมของชาวบ้านคูบัวนั้นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.67 ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของธนภูมิ ชาติดี (2551) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของกลุ่มชนไท-ยวน ราชบุรี ต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ผลปรากฏว่า ระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มชนไท-ยวน ราชบุรี ต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากประชาชนบางส่วนที่มีความเข้าใจไปในทางที่ผิด ซึ่งเป็นส่วนน้อยในชุมชนคูบัวที่ไม่เข้าใจวัตถุประสงค์และประโยชน์ของพิพิธภัณฑ์ชุมชน ทำให้มีอคติกับจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว จึงไม่อยากเข้ามามีส่วนร่วม แต่ก็ยังมีประชาชนอีกจำนวนมากที่ให้ความสำคัญและความสนใจในจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว และมีความรู้สึกสำนึกร่วมของความกลุ่มชนไท-ยวน จึงทำให้ประชาชนในตำบลคูบัว มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนในรายข้อที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมที่มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย ในรายข้อเกี่ยวกับการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ เช่นการมีส่วนร่วมในการออกแบบการจัดแสดง การเสนอความคิดเห็นและความต้องการของตนเอง การเป็นผู้ประสานงาน อาจเกิดจากการไม่เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ ทำให้ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วม และอาจมาจากกลุ่มบุคคลที่จัดตั้งพิพิธภัณฑ์ไม่ได้มีการเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างทั่วถึง ส่วนในรายข้อที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ เช่นการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ การเข้าร่วมประชุมในวาระต่างๆ อาจเกิดจากการที่คณะกรรมการนั้นมีจำนวนไม่มาก และต้องครบ 2 ปี ถึงจะคัดเลือกเข้ามาใหม่จำนวน 5 คน ทำให้คนที่เข้ามาเป็นคณะกรรมการนั้นไม่ได้มีการปรับเปลี่ยนมากนัก และในการเข้าร่วมประชุม บุคคลที่ไม่ได้รู้สึกมีส่วนร่วมหรือเป็นคณะกรรมการ ก็จะเกิดความคิดที่ว่าตนเองไม่จำเป็นต้องมาเข้าร่วมประชุม จึงทำให้ระดับการมีส่วนร่วมในด้านนี้อยู่ในระดับค่อนข้างน้อย ส่วน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ในรายข้อที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการขายสินค้าในบริเวณที่พิพิธภัณฑ์จัดขึ้น และการได้รับผลประโยชน์จากการขายสินค้าได้ในปริมาณที่มากขึ้น อาจเกิดจากการที่สมาชิกในชุมชนไม่เล็งเห็นถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับ จึงไม่มาร่วมตั้งร้านขายสินค้า ทำให้ร้านค้าที่มาจัดจำหน่ายมีจำนวนน้อย เมื่อมีจำนวนน้อยก็ทำให้บริเวณที่ขายสินค้าดูไม่มีความน่าสนใจ ทำให้การขายสินค้านั้นไม่ได้ปริมาณมากเท่าที่ควรตามไปด้วย

ความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชน จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว ในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี

ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชน จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว ในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี ทั้ง 3 ด้านได้แก่ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจ โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง

การพิจารณาความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชน จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว ในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี ในแต่ละด้าน เป็นดังนี้

ด้านสังคม

จากการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชนตำบลคูบัวด้านสังคม อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.39) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า พิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวมีบทบาทเป็นแหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียน (ค่าเฉลี่ย = 3.74) และจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวมีการกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความสนใจของการศึกษานอกโรงเรียน (ค่าเฉลี่ย = 3.72) อยู่ในระดับมาก และมีบทบาทในด้านที่จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวได้จัดการประชุมชาวบ้านให้มีส่วนร่วมในการทำพิพิธภัณฑ์ (ค่าเฉลี่ย = 3.16) อยู่ในระดับปานกลาง

ทั้งนี้อาจเนื่องจากจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวนั้นจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชน และการศึกษาในปัจจุบันนี้ก็ให้ความสำคัญกับการศึกษานอกโรงเรียนมากขึ้น จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวก็เป็นสถานที่ที่เหมาะสมในการเป็นแหล่งเรียนรู้นอกจากการศึกษาในห้องเรียน ให้เยาวชนได้มาศึกษาเรียนรู้ในเชิงบูรณาการ จึงเป็นการกระตุ้นให้คนเห็นถึงความสำคัญของการศึกษานอกโรงเรียนว่าสิ่งเหล่านี้สามารถพัฒนาเยาวชนได้ และบทบาทเหล่านี้จิปาถะภัณฑ์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สถานบ้านคูบัวก็สามารถทำได้ดี เห็นได้จากการที่มีสถานศึกษาหลายแห่งทั้งในจังหวัดและต่างจังหวัดได้พานักเรียนมาเยี่ยมชมมาศึกษาหลายๆด้านแตกต่างกันไป ส่วนทางด้านการจัดประชุมชาวบ้านให้มีส่วนร่วมในการทำพิพิธภัณฑ์ที่อยู่ในระดับปานกลาง อาจเกิดจากความไม่เข้าใจของประชาชนบางส่วนในชุมชน ทำให้ไม่อยากเข้ามามีส่วนร่วม หรืออาจเกิดจากประชาชนทั่วไปต่างก็มีอาชีพ มีหน้าที่ที่ต้องทำในแต่ละวัน ทำให้ไม่สามารถมาเข้าร่วมประชุมได้ เมื่อมีจำนวนคนเข้าร่วมประชุมน้อย ทำให้การจัดประชุมชาวบ้านนั้นไม่ได้มีการดำเนินการต่อในปัจจุบัน

ด้านวัฒนธรรม

จากการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชนตำบลคูบัวด้านวัฒนธรรม อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.45) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า พิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวมีบทบาทเป็นสถานที่อนุรักษ์วัฒนธรรมไท-ยวน (ค่าเฉลี่ย = 3.72) และจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวเป็นสถานที่อนุรักษ์โบราณวัตถุสมัยทวารวดี (ค่าเฉลี่ย = 3.70) อยู่ในระดับมาก และมีบทบาทในด้านที่จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวได้ส่งเสริมการพูดคำเมืองซึ่งเป็นอัตลักษณ์ของชาวไท-ยวน (ค่าเฉลี่ย = 3.24) อยู่ในระดับปานกลาง

ทั้งนี้อาจเนื่องจาก พิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวเป็นพิพิธภัณฑ์อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปหัตถกรรมเกี่ยวกับผ้าจกของชาวไท-ยวนราชบุรี และเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าทางด้านศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิตของชุมชนไท-ยวนราชบุรี รวมถึงศิลปวัตถุสมัยทวารวดี จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวเป็นสถานที่บอกเล่าเรื่องราวของคนไท-ยวนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน สร้างขึ้นเพื่อให้คนไท-ยวนรู้จักวัฒนธรรมดั้งเดิมของตนเอง เพื่อที่จะอนุรักษ์ไม่ให้สิ่งเหล่านี้สูญหายไป นอกจากนั้นยังพยายามให้สังคมภายนอกได้เรียนรู้ประเพณีวัฒนธรรมของคนไท-ยวน ทำให้คนภายนอกรู้จักกลุ่มชนกลุ่มนี้มากขึ้น ทางด้านการอนุรักษ์ศิลปวัตถุสมัยทวารวดี ถึงแม้ว่ากลุ่มชนไท-ยวนจะอยู่คนละช่วงเวลากับสมัยทวารวดี แต่วิถีชีวิตของชาวไท-ยวนก็ไม่สามารถแยกออกจากสิ่งเหล่านี้ได้ เนื่องจากพื้นที่เดิมของตำบลคูบัวเป็นเมืองโบราณในสมัยทวารวดี ซึ่งในปัจจุบันโบราณสถานหลายแห่งได้ถูกทำลายไป วัตถุโบราณต่างๆที่ชาวบ้านค้นพบชาวบ้านบางคนก็จะเก็บรักษาไว้ บางคนก็นำไปถวายวัด เมื่อมีการสร้างจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวขึ้นมาทางวัด ก็ได้นำโบราณวัตถุเหล่านั้นมาไว้ที่จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว และยังมีการเชื่อมโยงให้เห็นถึงความสัมพันธ์กันของวิถีชีวิตไท-ยวนกับโบราณสถานด้วยการนำชม พาไปเยี่ยมชมยังแหล่งโบราณสถานต่างๆที่อยู่ในตำบลคูบัว นอกจากนี้บทบาททางด้านวัฒนธรรมจะเห็นได้จากการ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ได้รับรางวัลการส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการดีเด่นด้านศิลปะจากสำนักงานพัฒนาการกีฬาและนันทนาการในปี 2553 และยังได้รับคัดเลือกให้เป็น โครงการวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชนดีเด่นระดับจังหวัดอีกด้วย ส่วนทางด้านบทบาทในด้านที่จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวได้ส่งเสริมการพูดคำเมืองซึ่งเป็นอัตลักษณ์ของชาวไท-ยวนนั้นเกิดอุปสรรคจากการที่สังคมเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยใหม่ คนรุ่นใหม่จะไม่ให้ความสำคัญกับการพูดภาษาไท-ยวน พ่อแม่จะสอนแต่ภาษากลางให้กับลูก จึงทำให้การพูดภาษาไท-ยวนลดบทบาทลง

ด้านเศรษฐกิจ

จากการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชนตำบลคูบัวด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.41) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า พิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวมีบทบาทเป็นสถานที่ประชาสัมพันธ์ให้บุคคลภายนอกได้รู้จักผ้าจกไท-ยวน (ค่าเฉลี่ย = 3.74) และจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวเป็นแหล่งดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเที่ยวในชุมชนมากขึ้น (ค่าเฉลี่ย = 3.69) อยู่ในระดับมาก และมีบทบาทในด้านที่จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวมีการจัดวิทยากรมาอบรมให้ความรู้เกี่ยวผ้าทอให้กับประชาชนอย่างสม่ำเสมอ (ค่าเฉลี่ย = 3.10) อยู่ในระดับปานกลาง

ทั้งนี้อาจเนื่องจากการแสดงบทบาททางด้านเศรษฐกิจนั้น เริ่มจากการที่เป็นพิพิธภัณฑ์ที่นำเสนอเรื่องราวของผ้าจกไท-ยวน ก็จำทำให้คนที่มาเยี่ยมชมได้รู้จักผ้าจกไท-ยวนมากขึ้น เมื่อคนมาเยี่ยมชมเห็นผ้าจกสวยงามก็ทำให้ผ้าจกขายได้มากขึ้น นอกจากนี้ยังเกิดผลพลอยได้คือ เมื่อมีคนเข้ามาเยี่ยมเยียนก็จะเกิดสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว เช่น ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก ก็จะทำให้ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มขึ้น ที่สำคัญจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวนี้ยังเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของชุมชนคูบัวที่เป็นปัจจัยทำให้ชุมชนคูบัวได้รับรางวัลหมู่บ้าน OTOP Village Champion ปี 2549 และเมื่อมีบุคคลเข้ามาเยี่ยมชม สถานที่แห่งนี้ก็จะเกิดเป็นสถานที่ท่องเที่ยว จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวนี้เป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของชุมชนคูบัวที่เป็นปัจจัยที่ทำให้ชุมชนคูบัวได้รับรางวัลอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย ปี 2550 ชุมชนดีเด่นทางด้านการท่องเที่ยว เพื่อเฉลิมพระเกียรติเนื่องในวโรกาสมหามงคล เฉลิมชนมพรรษา 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ส่วนบทบาทในด้านที่จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวมีการจัดวิทยากรมาอบรมให้ความรู้เกี่ยวผ้าทอให้กับประชาชนอย่างสม่ำเสมอนั้นในระยะเริ่มแรก จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวได้มีการจัดอบรมอยู่บ่อยครั้ง แต่ไม่มีประชาชนเข้าร่วมมากพอ อาจเนื่องมาจากการที่แต่ละครอบครัวนั้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พ่อแม่จะเป็นคนสอนการทอผ้าจกให้แก่ลูกหลานของตนเอง จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวจึงยกเลิกการจัดอบรมผ้าทอไปทำให้บทบาทนี้หมดความสำคัญลง

ผลการทดสอบสมมติฐาน

ในส่วนของการทดสอบสมมติฐาน ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานเพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลไว้ทั้งหมด 9 สมมติฐาน พบว่า ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความแตกต่างของระดับความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชนตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี ได้แก่ อาชีพ รายได้ พื้นที่ที่อยู่อาศัย ตำแหน่งในชุมชน ส่วนระดับการศึกษามีความแตกต่างในด้านสังคมเพียงด้านเดียว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในขณะที่ เพศ อายุ ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในตำบล ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ประชาชนที่มีเพศต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ทั้งในด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

จากผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนไม่ว่าเพศชายหรือหญิงมีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเพศไม่มีผลต่อความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทั้งเพศชายและหญิงต่างก็มีความตระหนักถึงคุณค่าของความเป็นไท-ยวน มีความรักและหวงแหนชุมชนของตัวเองเหมือนกัน จึงเข้ามามีส่วนร่วมและรับรู้ถึงบทบาทไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 ประชาชนที่มีอายุต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีไม่

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ทั้งในด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

จากผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าอายุไม่มีผลต่อความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนทุกวัยต่างก็เข้าถึงบทบาทของจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวเหมือนกันโดยที่กลุ่มผู้สูงอายุจะเป็นผู้นำทางด้านความคิด จากนั้นจึงดึงภาคส่วนต่างๆมาช่วยหนุนเสริมในการทำงานก็คือผู้ใหญ่ แล้วนำเด็กและเยาวชนมาเข้าร่วมกิจกรรม จึงทำให้กลุ่มคนทุกวัยมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 โดยแตกต่างกันในด้านสังคม ส่วนด้านวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ประชาชนมีความคิดเห็นไม่แตกต่าง เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

จากผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ในด้านสังคมประชาชนที่มีการศึกษาระดับ ปวส.มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีมากกว่าประชาชนที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าคนที่มีระดับการศึกษาที่สูงกว่าก็จะมีประสบการณ์ความรู้ที่หลากหลายในสังคมมากกว่าคนที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า ทำให้การรับรู้และเข้าถึงบทบาทด้านสังคมมีมากกว่า

สมมติฐานที่ 4 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ทั้งในด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า พบว่าประชาชนที่มีอาชีพข้าราชการ มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีในภาพรวมแตกต่างกับ ประชาชนที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า คนที่มีอาชีพราชการจะเป็นคนที่มีกระบวนการทางความคิดมากกว่าคนที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป และให้ความสนใจกับพิพิธภัณฑ์มากกว่า และยิ่งคนที่เป็นข้าราชการเกษียณอายุหลายๆท่านก็อุทิศเวลาว่างให้กับจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว จึงมีการรับรู้และเข้าถึงบทบาทของจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวมากกว่าคนที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป

สมมติฐานที่ 5 ประชาชนที่มีรายได้ต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ทั้งในด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

จากผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า พบว่าประชาชนที่มีรายได้สูงกว่า มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีแตกต่างกับ ประชาชนที่มีรายได้ต่ำกว่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า คนที่มีรายได้สูงมักจะเป็นบุคคลในอาชีพราชการ ค้าขาย หรือธุรกิจส่วนตัว ทำให้มีความพร้อมมากกว่าคนที่มีรายได้ต่ำ ที่ต้องใช้เวลาในการประกอบอาชีพหารายได้ จึงอาจไม่มีความพร้อมที่จะมาสนใจกับพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวมากนัก

สมมติฐานที่ 6 ประชาชนที่มีที่อยู่อาศัยต่างกันต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มีที่อยู่อาศัยต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ทั้งในด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านตะโก หมู่บ้านโพธิ์งาม และหมู่บ้านหัวนามีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี อยู่ในระดับมาก ส่วนหมู่บ้านท่าช้างและหมู่หมู่บ้านโพธิ์ มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี อยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนที่อยู่อาศัยในหมู่บ้านตะโก หมู่บ้านโพธิ์งาม และหมู่บ้านหัวนา เป็นหมู่บ้านที่มีชาวไท-ยวนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก และอยู่ใกล้กับจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว จึงทำให้มีความสำนึกร่วม และเข้าถึงบทบาทที่จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวปฏิบัติมากกว่า แต่ประชาชนที่อยู่อาศัยที่ หมู่บ้านท่าช้าง และหมู่บ้านโพธิ์ ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ใช่คนไท-ยวน จึงไม่มีความรู้สึกร่วมกับวัฒนธรรมไท-ยวน และบทบาทของจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว และมีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

สมมติฐานที่ 7 ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชนต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชนต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ทั้งในด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

จากผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชนต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชนไม่มีผลต่อความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะระยะเวลาที่อยู่อาศัยไม่ได้เป็นปัจจัยที่ทำให้คนในชุมชนมีความสำนึกร่วมในชุมชนแตกต่างกัน เช่น บางคนไปอยู่อาศัยจังหวัดอื่น แต่เมื่อเกษียณแล้วกลับมาอยู่ที่บ้านเกิดก็ยังมีความรู้สึกผูกพันกับชุมชนไม่แตกต่างกับคนที่อยู่อาศัยเป็นระยะเวลายาวนาน จึงทำให้ประชาชนที่อยู่อาศัยในตำบลในระยะเวลาที่ไม่เท่ากันต่างก็รับรู้และเข้าถึงบทบาทได้ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 8 ประชาชนที่มีตำแหน่งต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีแตกต่างกัน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มีตำแหน่งต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ทั้งในด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

จากผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มีตำแหน่งสมาชิกในชุมชน จะมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี น้อยกว่าประชาชนที่มีตำแหน่งอื่นๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ บุคคลที่มีตำแหน่งเป็นกำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน สมาชิก อบต. คณะกรรมการหมู่บ้าน และคณะกรรมการในจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว เป็นกลุ่มบุคคลที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาชุมชน จึงเป็นกลุ่มบุคคลที่รับรู้และเข้าถึงบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีได้มากกว่าสมาชิกในชุมชน

สมมติฐานที่ 9 การมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนที่เกี่ยวข้องกับพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 ทั้งในด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

จากผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนที่เกี่ยวข้องกับพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี ซึ่งมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ เมื่อบุคคลนั้นเข้ามามีส่วนร่วมในจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวมาก บุคคลนั้นก็จะรับรู้ถึงบทบาทของจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชนตำบลคูบัวมากขึ้นด้วย จึงทำให้มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทของจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวมากกว่า บุคคลที่มีส่วนร่วมในจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวน้อย ซึ่งก็จะมีระดับความคิดเห็นบุคคลนั้นก็จะรับรู้ถึงบทบาทของจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชนตำบลคูบัวน้อย จึงทำให้มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทของจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวน้อยตามไปด้วย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาถึงความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชน จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชน จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคล ที่มีผลต่อระดับความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชน จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี และเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชาวบ้านคูบัว ที่มีความสัมพันธ์กับระดับความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชน จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี และผลที่ได้จากการศึกษาอาจนำมาใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ชุมชนในอนาคต เพื่อให้แสดงบทบาทให้เกิดประสิทธิภาพต่อประชาชน และอาจใช้เป็นแนวทางแก้ไขและปรับปรุงด้านการพัฒนาชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรในตำบลคูบัว ประกอบด้วย 15 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านตากแดด บ้านระหนอง (บ้านห้วย) บ้านหนองขันธ์ (บ้านปู่ฟ้า) บ้านใต้ บ้านตะโก บ้านโพธิ์งาม บ้านใหม่ บ้านหนองยายแก้ว บ้านฟากห้วย (บ้านโพธิ์ไฟไหม้) บ้านท่าช้าง บ้านโพธิ์ บ้านหัวนา บ้านต้นแหน บ้านหนามพุงดอ(หนามทุ่งดอ) บ้านไร่มะม่วง จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 400 คน โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน และทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม แล้วนำข้อมูลไปประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ และยังมีกลุ่มตัวอย่างประชากรสำหรับการสัมภาษณ์ โดยศึกษาข้อมูลจากกลุ่มประชากรที่เลือกขึ้นมาอย่างเฉพาะเจาะจง จำนวน 5 คน เพื่อเป็นการสนับสนุนข้อมูลจากแบบสอบถาม และอธิบายเกี่ยวกับความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวที่มีต่อบทบาทของจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชนบ้านคูบัว จังหวัดราชบุรี

แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย ประกอบไปด้วย 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนที่ 2 ข้อมูลการมีส่วนร่วมในพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้าน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คูบัว ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจ ส่วนที่ 4 เป็นข้อเสนอแนะสำหรับผู้ตอบแบบสอบถาม สำหรับตัวแปรอิสระที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ 1.เพศ 2.อายุ 3.ระดับการศึกษา 4.อาชีพ 5.รายได้ 6.พื้นที่ที่อยู่อาศัย 7.ระยะเวลาที่อยู่อาศัย 8.ตำแหน่งในชุมชน/พิพิธภัณฑ์ 9. การมีส่วนร่วมของชาวบ้านคูบัว ตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนในการพัฒนาชุมชน ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจ

สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติ t-Test และOne-Way ANOVA โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ระดับ.05 และทดสอบความสัมพันธ์โดยวิธีการแบบเพียร์สัน โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ระดับ.01

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล

เพศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 205 คน คิดเป็นร้อยละ 51.3 เป็นเพศชายจำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 48.8

อายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป มีจำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 38.8 รองลงมาได้แก่กลุ่มอายุ 40-49 ปี มีจำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 30.0 กลุ่มที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือกลุ่มอายุ น้อยกว่า 30 ปี มีจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 6.0

ระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา มีจำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 35.2 รองลงมามีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีจำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 34.5 และกลุ่มที่น้อยที่สุดคือกลุ่มระดับการศึกษาปวช. มีจำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 8.5

อาชีพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นกลุ่มอาชีพรับจ้างทั่วไป มีจำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 25.2 รองลงมาคืออาชีพลูกจ้าง มีจำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 19.0 และกลุ่มที่น้อยที่สุดคืออาชีพนักการเมือง มีจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.8

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ 4,500-9,000 บาท มีจำนวน 301 คน คิดเป็นร้อยละ 75.2 รองลงมาคือกลุ่มผู้มีรายได้มากกว่า 9,000 บาท มีจำนวน 86 คน คิดเป็น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ร้อยละ 21.5 และกลุ่มที่น้อยที่สุดคือกลุ่มผู้มีรายได้ต่ำกว่า 4,500 บาท มีจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.2

พื้นที่ที่อยู่อาศัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่อาศัยในหมู่บ้านบ้านตากแดด มีจำนวน 641 คน คิดเป็นร้อยละ 6.0 รองลงมากลุ่มที่อยู่อาศัยในหมู่บ้านฟากห้วย (บ้านโพธิ์ไฟไหม้) มีจำนวน 481 คน คิดเป็นร้อยละ 12.0 และกลุ่มที่น้อยที่สุดคือกลุ่มที่อยู่อาศัยในหมู่บ้านบ้านตะโก มีจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 3.5

ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในตำบลคูบัว พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในตำบลคูบัว 50 ปีขึ้นไป มีจำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 32.2 รองลงมาคือกลุ่มที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในตำบลคูบัว 30-39 ปี มีจำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 28.8 และกลุ่มที่น้อยที่สุดมีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในตำบลคูบัวน้อยกว่า 30 ปี มีจำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ12.2

ตำแหน่งในชุมชนหรือในพิพิธภัณฑ์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีตำแหน่งเป็นสมาชิกชุมชน มีจำนวน 243 คน คิดเป็นร้อยละ 60.8 รองลงมาคือกลุ่มที่มีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน มีจำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 25.5 และกลุ่มที่น้อยที่สุดคือกลุ่มที่มีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว มีจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.5

ส่วนที่ 2 ข้อมูลการมีส่วนร่วมในพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการจัดระดับการมีส่วนร่วมในพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว โดยภาพรวม กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.67 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 23 ข้อ จากทั้งหมด 25 ข้อ และในข้อ 6 และข้อ 12 เป็นข้อที่กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชน จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวัดระดับความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชน จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี ใน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.39) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้

1. พิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนตำบลคูบัว ด้านสังคมในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.39) โดยบทบาทที่จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวเป็นแหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียน (ข้อ 4) มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดเท่ากับ 3.74 รองลงมาได้แก่ จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวมีการกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความสน ใจของการศึกษานอกโรงเรียน (ข้อ 5) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72 และบทบาทที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวได้จัดการประชุมชาวบ้านให้มีส่วนร่วมในการทำพิพิธภัณฑ์ (ข้อ 13) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.16

2. พิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนตำบลคูบัว ด้านวัฒนธรรมในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.45) โดยบทบาทที่จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวเป็นสถานที่อนุรักษ์วัฒนธรรมไท-ยวน (ข้อ 1) มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดเท่ากับ 3.72 รองลงมาได้แก่ จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวเป็นสถานที่อนุรักษ์โบราณวัตถุสมัยทวารวดี (ข้อ 2) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 และบทบาทที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวได้ส่งเสริมการพูดคำเมืองซึ่งเป็นอัตลักษณ์ของชาวไท-ยวน (ข้อ 12) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.24

3. พิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนตำบลคูบัว ด้านเศรษฐกิจในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.41) โดยบทบาทที่จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวเป็นสถานที่ประชาสัมพันธ์ให้บุคคลภายนอกได้รู้จักผ้าจกไท-ยวน (ข้อ 11) มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดเท่ากับ 3.74 รองลงมาได้แก่จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวเป็นแหล่งดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเที่ยวในชุมชนมากขึ้น (ข้อ 12) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 และบทบาทที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวมีการจัดวิทยากรมาอบรมให้ความรู้เกี่ยวผ้าทอให้กับประชาชนอย่างสม่ำเสมอ (ข้อ 5) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.10

ผลการทดสอบสมมติฐาน

จากการทดสอบสมมติฐานในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้ 9 ข้อ ผลการทดสอบสมมติฐานที่ออกมามีทั้งเป็นไปตามสมมติฐาน และไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สมมติฐานที่ 1

ผลการศึกษาพบว่า ชาวบ้านคูบัวที่มีเพศต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีไม่แตกต่างกัน หมายความว่า ชาวบ้านคูบัวในตำบลคูบัวทั้งเพศชายและเพศหญิง จะทำให้ความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชน จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีทั้ง 3 ด้านได้แก่ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจ ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2

ผลการศึกษาพบว่า ชาวบ้านคูบัวที่มีอายุต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีไม่แตกต่างกัน หมายความว่า ชาวบ้านคูบัวในตำบลคูบัวที่มีอายุแตกต่างกัน จะทำให้ความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชน จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีทั้ง 3 ด้านได้แก่ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจ ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3

ผลการศึกษาพบว่า ชาวบ้านคูบัวที่มีระดับการศึกษาต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีแตกต่างกัน หมายความว่า ชาวบ้านคูบัวในตำบลคูบัวที่มีระดับการศึกษาต่างกัน จะทำให้ความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชน จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี ด้านสังคม แตกต่างกัน แต่ในด้านวัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจ แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 4

ผลการศึกษาพบว่า ชาวบ้านคูบัวที่มีอาชีพต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีแตกต่างกัน หมายความว่า ชาวบ้านคูบัวในตำบลคูบัวที่มีอาชีพต่างกัน จะทำให้ความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชน จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีทั้ง 3 ด้านได้แก่ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจ แตกต่างกัน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สมมติฐานที่ 5

ผลการศึกษาพบว่า ชาวบ้านคูบัวที่มีรายได้ต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีแตกต่างกัน หมายความว่า ชาวบ้านคูบัวในตำบลคูบัวที่มีรายได้ต่างกัน จะทำให้ความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชน จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีทั้ง 3 ด้านได้แก่ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจ แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 6

ผลการศึกษาพบว่า ชาวบ้านคูบัวที่มีที่อยู่อาศัยต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีแตกต่างกัน หมายความว่า ชาวบ้านคูบัวในตำบลคูบัวที่มีที่อยู่อาศัยต่างกัน จะทำให้ความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชน จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีทั้ง 3 ด้านได้แก่ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจ แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 7

ผลการศึกษาพบว่า ชาวบ้านคูบัวที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชนต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีไม่แตกต่างกัน หมายความว่า ชาวบ้านคูบัวในตำบลคูบัวที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชนไม่แตกต่างกัน จะทำให้ความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชน จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีทั้ง 3 ด้านได้แก่ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจ ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 8

ผลการศึกษาพบว่า ชาวบ้านคูบัวที่มีตำแหน่งต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีแตกต่างกัน หมายความว่า ชาวบ้านคูบัวในตำบลคูบัวที่มีตำแหน่งต่างกัน จะทำให้ความคิดเห็นต่อบทบาท

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ของพิพิธภัณฑ์ชุมชน จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีทั้ง 3 ด้านได้แก่ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจ แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 9

ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของชาวบ้านคูบัวที่เกี่ยวข้องกับพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี

ตารางที่ 35 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

ตัวแปรอิสระ	ค่านัยสำคัญ	เป็นไปตามสมมติฐาน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
1.เพศ	.493		✓
2.อายุ	.289		✓
3.ระดับการศึกษา	.032	✓	
4.อาชีพ	.000	✓	
5.รายได้	.000	✓	
6.พื้นที่ที่อยู่อาศัย	.000	✓	
7.ระยะเวลาที่อยู่อาศัย	.212		✓
8.ตำแหน่งในชุมชน/พิพิธภัณฑ์	.000	✓	
9.การมีส่วนร่วมของประชาชน	.000	✓	

ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาวิจัยความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี อยู่ในระดับปานกลาง ผู้วิจัยจึงขอเสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่อาจเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชน จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี ให้แสดงบทบาทในการพัฒนาชุมชนได้มากขึ้น ทั้งในเรื่องของการเป็นแหล่งการเรียนรู้นอกโรงเรียน การอนุรักษ์ฟื้นฟู วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชน และความเชื่อดั้งเดิมของ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ชุมชน สร้างระบบความสัมพันธ์ของคนในชุมชน สร้างความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์วัฒนธรรมของชุมชน ตลอดจนเป็นประโยชน์ในด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชน สนับสนุนสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ของชุมชนให้เกิดมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ ทำให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ ทำให้ชุมชนให้มีอาชีพ มีรายได้ สร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน

การมีส่วนร่วมของชาวบ้านคูบัวในพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว

สำหรับข้อแนะนำในการมีส่วนร่วมของชาวบ้านคูบัวที่เกี่ยวข้องกับพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว ที่มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในตำบลคูบัว อยู่ที่ระดับปานกลาง ดังนั้นควรเพิ่มระดับการมีส่วนร่วมให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวมากขึ้น เริ่มตั้งแต่การร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำ ร่วมกิจกรรม ร่วมตรวจสอบ ควบคุมและประเมินผลการดำเนินงาน ร่วมกันบำรุงรักษาพิพิธภัณฑ์ชุมชน ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการนำผลที่เกิดขึ้นไปใช้ร่วมกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ ดังนี้

1. เริ่มต้นด้วยการสร้างความเข้าใจให้กับประชาชนที่ยังมีความเข้าใจที่ผิด แล้วรู้สึกมีอคติต่อต้านการทำงานของจิปาะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว ซึ่งสามารถสร้างความเข้าใจได้โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในทุกๆด้านอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม โดยการกระจายให้ทั่วถึงทุกๆหมู่บ้าน เช่น จัดการประชุมชาวบ้านขึ้นในแต่ละหมู่บ้านเพื่ออธิบายถึงวัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง สร้างความเข้าใจกับประชาชนในด้านต่างๆ หรืออาจจัดกิจกรรมให้ชาวบ้านได้เข้ามามีส่วนร่วมกับพิพิธภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง เป็นต้น

2. สร้างผู้นำในแต่ละหมู่บ้านให้เข้มแข็ง ประสานข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่อง และสร้างให้ทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรม ให้ทุกคนเห็นว่าชุมชนไม่ได้รับโอกาสเฉพาะคนบางกลุ่มเท่านั้น แต่เป็นเรื่องที่ทุกคนในชุมชนมีสิทธิในการมีส่วนร่วมเท่าเทียมกัน ซึ่งทำได้โดยการจัดตั้งกลุ่มผู้นำ ให้ผู้นำในทุกๆหมู่บ้านได้มีปฏิสัมพันธ์กัน ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน จัดการฝึกอบรมให้กับผู้นำหมู่บ้านเพื่อให้มีศักยภาพในการเป็นผู้นำ และพร้อมที่จะประสานข้อมูลต่างๆลงไปสู่ชุมชน

3. สร้างจิตสำนึกในความเป็นเจ้าของชุมชนร่วมกัน ให้เกิดความรู้สึกรักและหวงแหนในความเป็นชุมชนท้องถิ่นของตนเอง โดยเฉพาะเยาวชนรุ่นใหม่ ที่จะต้องสร้างค่านิยมและปลูกจิตสำนึกในคุณค่าของความเป็นท้องถิ่นเพื่อให้ทุกคนในชุมชนเกิดจิตสำนึกที่จะดูแลรักษาท้องถิ่นตลอดจนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเอง เช่น พ่อแม่นั้นจะต้องมีการปลูกฝังเรื่องของชุมชนให้กับลูก จะต้องทำให้เด็กรู้สึกว่าชุมชนของตัวเองนั้นมีดีอย่างไร ทำให้เกิดความรู้สึกรัก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ชุมชนของตัวเอง และสอนให้รู้ถึงบทบาทและหน้าที่ในฐานะการเป็นสมาชิกชุมชน แล้วเด็กก็จะเกิดจิตสำนึกในคุณค่าของชุมชนด้วยตนเอง เป็นต้น

4. สร้างความมีจิตสาธารณะเพื่อให้ทุกคนมีความรู้สึกร่วมในการช่วยพัฒนาชุมชนอย่างเต็มใจ เต็มความสามารถ เกิดความรู้สึกอยากทำเพื่อส่วนรวม ไม่ใช่ทำเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว แนวทางการสร้างจิตสาธารณะ นั้นก็ทำได้โดย เริ่มจากการสร้างให้ทุกคนมีวินัยให้เข้าใจถึงการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยและขอบเขตสิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ ความรับผิดชอบของตนต่อสังคม และสอนให้ยึดหลักธรรมในการดำเนินชีวิต เพราะคำสั่งสอนของทุกศาสนามุ่งให้เกิดประโยชน์สุขในสังคม ดังนั้นควรปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ เพื่อให้เราสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข จากนั้นก็สอนให้ตะหนักและเห็นถึงความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อมรอบตัวเพราะถือว่าเป็นหน้าที่ของทุกคนในการมีส่วนร่วมในการรักษาสมบัติของสาธารณะ และต้องตระหนักถึงปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นในสังคม ในฐานะที่เราเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ย่อมได้รับผลกระทบจากปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เมื่อทุกคนในชุมชนมีความเป็นจิตสาธารณะ ย่อมเกิดการมีส่วนร่วมตามมาเพราะฉะนั้นจึงควรนำสิ่งนี้เข้ามาเป็นตัวช่วยในสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนให้อยู่ในระดับมากขึ้น

และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจากการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เกี่ยวข้องกับพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการขายสินค้าในบริเวณที่จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวจัดไว้เพื่อให้จำหน่ายสินค้า อยู่ในระดับน้อย เพราะร้านที่เข้าไปตั้งขายของมีจำนวนน้อย ทำให้คนที่มาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ไม่ค่อยให้ความสนใจ ดังนั้นพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว ควรมีการบริหารจัดการในส่วนของสถานที่ขายสินค้าให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่นการจัดสินค้าให้มีคุณภาพมากขึ้นและหลากหลาย จัดบริเวณที่ตั้งร้านค้าให้มีความน่าสนใจดึงดูดให้ผู้ที่มาเยี่ยมชมได้แวะเข้ามาซื้อสินค้าในบริเวณที่จัดไว้ ส่วนด้านการเข้าเยี่ยมชมจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว อยู่ในระดับปานกลางนั้นก็ควรเพิ่มระดับให้มีมากขึ้น ด้วยการปรับเปลี่ยนการจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์อยู่เสมอ ไม่ให้เป็นพิพิธภัณฑ์ที่หยุดนิ่ง เพื่อให้คนที่เคยเข้ามาเยี่ยมชมแล้วได้เกิดความสนใจอยากกลับมาเยี่ยมชมอีกครั้ง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชนตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี

ด้านสังคม

จากผลการวิจัยบทบาทด้านสังคมนั้น มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. บทบาทในการจัดการประชุมชาวบ้านให้มีส่วนร่วมในการทำพิพิธภัณฑ์ ของจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวนั้นอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างน้อย ดังนั้น จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวจึงควรมีการจัดการที่ให้สมาชิกในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น โดยการจัดการประชุมในวาระต่างๆ จัดกิจกรรมนันทนาการให้สมาชิกในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วม และควรมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการของพิพิธภัณฑ์อยู่เสมอเพื่อให้สมาชิกในชุมชนได้รับทราบความเคลื่อนไหว หรือทางพิพิธภัณฑ์อาจเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำประชาคมหมู่บ้าน เพื่อให้ประชาชนได้มีการเสนอความคิดเห็น และทางพิพิธภัณฑ์ยังได้ทราบความต้องการของประชาชน การมีส่วนร่วมในการทำพิพิธภัณฑ์นั้นนอกจากการแก้ปัญหาจากทางพิพิธภัณฑ์ตามที่กล่าวมาแล้วนั้น ยังควรมีการแก้ปัญหาที่สมาชิกชุมชนด้วย เนื่องจากสมาชิกในชุมชนบางส่วนก็ยังมีความรู้สึกต่อต้านไม่อยากมีส่วนร่วม ซึ่งอาจแก้ไขปัญหาโดยการสร้างจิตสาธารณะขึ้นมาก่อนเพื่อที่ให้สมาชิกในชุมชนรู้สึกตระหนักให้ความสำคัญกับชุมชน เห็นคุณค่าของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชน เมื่อคนมีจิตสาธารณะก็จะเกิดความรู้สึกในการมีส่วนร่วมตามมา สมาชิกในชุมชนทุกคนจะได้เกิดความรู้สึกร่วมของความเป็นเจ้าของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว

2. บทบาทที่จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวเป็นสถานที่ที่เหมาะสมในการพักผ่อนหย่อนใจของชุมชนนั้นก็เป็นบทบาทที่มีความสำคัญเนื่องจากพิพิธภัณฑ์ชุมชนนั้นก็เปรียบเสมือนศูนย์กลางของชุมชน เป็นสถานที่ที่ให้ความรู้และยังให้ความเพลิดเพลินใจ ดังนั้นจึงควรมีการปรับปรุงภูมิทัศน์โดยรอบบริเวณให้มีความสวยงามมากยิ่งขึ้น ด้วยการปลูกต้นไม้ให้มากขึ้น และอาจจัดทำเก้าอี้สำหรับนั่งเล่นพักผ่อนด้วย

3. บทบาทที่จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวเป็นแหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียนและมีการกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความสนใจของการศึกษานอกโรงเรียน เป็นบทบาทที่ประชาชนมีความคิดเห็นในระดับสูง ดังนั้นพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวจึงควรดำรงรักษาบทบาทนี้ต่อไป และ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พัฒนาการทำงานในบทบาทนี้ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น เพราะการศึกษานั้นเป็นสิ่งที่ไม่สิ้นสุด และไม่หยุดนิ่ง จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนให้ทันกับยุคสมัยอย่างต่อเนื่อง

ด้านวัฒนธรรม

จากผลการวิจัยบทบาทด้านวัฒนธรรมนั้น มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. บทบาทที่จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวได้ส่งเสริมการพูดคำเมืองซึ่งเป็นอัตลักษณ์ของชาวไท-ยวนอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างน้อย ดังนั้นพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวจึงควรมีการส่งเสริมการพูดภาษาไท-ยวนให้มากขึ้นกว่าเดิม โดยอาจจัดโครงการฝึกสอนการเขียนและพูดภาษาไท-ยวนทุกวันเสาร์อาทิตย์ หรือจัดกิจกรรมนันทนาการที่เกี่ยวกับภาษาไท-ยวนให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม จัดให้มีการรณรงค์ใช้ภาษาไท-ยวนในชีวิตประจำวัน ที่สำคัญคือการรณรงค์ให้พ่อแม่สนับสนุนการใช้ภาษาไท-ยวนของลูกหลาน เพราะสังเกตได้ว่าปัจจุบันจะมีแต่คนที่สูงอายุที่ยังใช้ภาษาไท-ยวนอยู่ ส่วนคนรุ่นใหม่จะใช้แต่ภาษากลาง ซึ่งอาจทำให้ภาษาไท-ยวนสูญหายไปได้ในอนาคต จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวจึงควรมีการส่งเสริมในด้านนี้อย่างจริงจัง

2. บทบาทที่จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวเป็นสถานที่อนุรักษ์วัฒนธรรมไท-ยวน และเป็นสถานที่อนุรักษ์โบราณวัตถุสมัยทวารวดี เป็นบทบาทที่ประชาชนมีความคิดเห็นในระดับสูงนั้น ดังนั้นจึงควรดำรงรักษาบทบาทนี้ต่อไป และพัฒนาการทำงานในบทบาทนี้ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น ในด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมไท-ยวนนั้นเป็นบทบาทโดยตรงของจิปาถะภัณฑ์อย่างเด่นชัดอยู่แล้ว แต่ในด้านการอนุรักษ์โบราณวัตถุสมัยทวารวดีนั้นยังไม่เด่นชัดมากนัก ควรมีการร่วมมือกับภาครัฐเพื่อบูรณะแหล่งโบราณสถานให้ดูมีคุณค่ามากขึ้น และสร้างความสัมพันธ์เชื่อมโยงให้เห็นถึงความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันของวิถีชีวิตไท-ยวนกับโบราณสถาน และโบราณวัตถุตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน

ด้านเศรษฐกิจ

จากผลการวิจัยบทบาทด้านเศรษฐกิจนั้น มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. บทบาทที่จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวมีการจัดวิทยากรมาอบรมให้ความรู้เกี่ยวผ้าทอให้กับประชาชนอย่างสม่ำเสมออยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างน้อย ดังนั้นพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภัณฑ์สถานบ้านคูบัวจึงควรมีการจัดวิทยากรมาอบรมให้ความรู้เกี่ยวผ้าทอให้กับประชาชนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ประชาชนสามารถผลิตงานออกมาได้อย่างมีคุณภาพ และสามารถสร้างสรรค์ออกแบบผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ขึ้น โดยอาจจัดเป็นหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นซึ่งเมื่อเรียนจบจะได้รับใบประกาศนียบัตรเพื่อเป็นการกระตุ้นให้คนในชุมชนมีความสนใจมาฝึกอบรมมากขึ้นด้วย และทางจิปาถะภัณฑ์ควรมีการร่วมมือกับสหกรณ์การเกษตรไท-ยวนราชบุรี จำกัด เพื่อเป็นการส่งเสริมผ้าทอในมิติทางเศรษฐกิจ ให้มีการจำหน่ายผ้าทอในปริมาณที่มากขึ้นและกระจายรายได้สู่ชุมชนอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน

2. ส่วนบทบาทที่จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวเป็นสถานที่ประชาสัมพันธ์ให้บุคคลภายนอกได้รู้จักผ้าจกไท-ยวน และเป็นแหล่งดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเที่ยวในชุมชนมากขึ้น เป็นบทบาทที่ประชาชนมีความคิดเห็นในระดับสูง ดังนั้นจึงควรดำรงรักษาบทบาทนี้ต่อไป และพัฒนาการทำงานในบทบาทนี้ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น โดยเน้นบทบาทการประชาสัมพันธ์ให้บุคคลภายนอกได้รู้จักและเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชน โดยอาจประชาสัมพันธ์ตามสื่อต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ รายการท่องเที่ยวต่างๆ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร เป็นต้น ซึ่งผลที่ตามมาก็คือรายได้จากขายสินค้าได้มากขึ้น ประชาชนในชุมชนมีอาชีพที่หลากหลายมากขึ้น และการประชาสัมพันธ์ให้บุคคลภายนอกได้รู้จักผ้าจกไท-ยวนนั้นก็เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ ทำให้ชาวบ้านขายผ้าทอได้มากขึ้น ชีวิตความเป็นอยู่ก็จะดีขึ้นตามมา ทำให้การพัฒนาชุมชนนั้นเป็นการพัฒนาทางด้านสังคมวัฒนธรรมและเศรษฐกิจควบคู่กันไป

ด้านการพัฒนาบทบาทในชุมชนที่จะทำให้ประสบความสำเร็จ

จากผลการวิจัย พบว่าถ้าต้องการส่งเสริมพัฒนาการมีบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชน จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว ในการพัฒนาชุมชนตำบลคูบัวนั้น ควรส่งเสริมที่กลุ่มบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาชุมชนโดยตรง เช่น ข้าราชการ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน เป็นต้น ด้วยสาเหตุที่ว่าประชาชนกลุ่มนี้จะเป็นกลุ่มที่มีบทบาทในการพัฒนาชุมชนเป็นอย่างมาก และยังเป็นกลุ่มคนที่สามารถชักจูงสมาชิกในชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกับพิพิธภัณฑ์ชุมชน เพื่อเสริมสร้างการพัฒนาความก้าวหน้าของท้องถิ่นต่อไป

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาตัวแปรอื่นๆ เพิ่มเติม เช่น การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ความรู้ความเข้าใจในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้กรอบแนวคิดที่จะศึกษาวิจัยเรื่องนี้มีความกว้างขวางและครอบคลุมมากขึ้น

2. ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป อาจศึกษาเฉพาะกลุ่มที่เป็นเยาวชน เพราะเยาวชนเหล่านั้นจะเป็นตัวการสำคัญในการอนุรักษ์ความเป็นท้องถิ่นและช่วยพัฒนาท้องถิ่นในวันข้างหน้า แต่ในยุคปัจจุบันเยาวชนได้ซึมซับวัฒนธรรมตามกระแสที่เปลี่ยนแปลงไป จึงควรศึกษา เพื่อหาวิธีการส่งเสริมให้เยาวชนมีบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่นต่อไป

3. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชนตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีในเชิงปริมาณ ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาในเชิงคุณภาพที่ลงรายละเอียดลึกมากขึ้นกว่าเดิม

4. ในการสัมภาษณ์เชิงลึกในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปนั้น ควรมีการสัมภาษณ์กลุ่มประชากรอื่นๆด้วย เช่น ผู้ที่ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วม หรือผู้ที่มีความคิดเห็นที่ไม่เห็นด้วย เป็นต้น

5. เกิดอุปสรรคในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุน้อยกว่า 30- 40 ปี ซึ่งเป็นประชากรในช่วงวัยทำงาน ทำให้การเก็บข้อมูลไม่ครอบคลุม ส่วนใหญ่จะได้ข้อมูลจากกลุ่มผู้สูงอายุเท่านั้น เพราะฉะนั้นในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ควรหาวิธีการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุน้อยกว่า 30- 40 ปีด้วย เช่น การสัมภาษณ์เฉพาะกลุ่ม เป็นต้น

6. ควรมีการศึกษาวิจัยในลักษณะเดียวกันนี้ในพื้นที่อื่นๆที่มีพิพิธภัณฑ์ชุมชนเหมือนกัน เพื่อหาผลสรุปว่ามีความหมายแตกต่างหรือคล้ายคลึงกัน อันจะเป็นแนวทางในการส่งเสริมบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนในการพัฒนาชุมชนต่อไป

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กมลทิพย์ แจ่มกระจ่าง. 2540. “หลักการและเทคนิคการสร้างเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาของประชาชน.” **วารสารสาธารณสุขมูลฐาน ภาคกลาง**. 12 (4): 30.

กาญจนา แก้วเทพ. 2530. **มรดกทางวัฒนธรรม ศาสนา พลังสร้างสรรค์ในชุมชน**. กรุงเทพมหานคร: สภาคาทอริกแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนา.

กิตติ สุทธิสัมพันธ์. 2541. **ความคิดเห็นของตัวแทนออกของต่อพิธีการศุลกากรในการนำเข้าสินค้าเข้าจากต่างประเทศ: ศึกษากรณีการนำเข้าทางสำนักงานศุลกากรท่าอากาศยานกรุงเทพ**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ชลพงศ์ อารย์ดี. 2546. **บทบาทของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ร้อยเอ็ด ในฐานะพิพิธภัณฑ์ประจำเมือง**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาไทยศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ชูศรี สุจารักษ์. 2547. **ความคิดเห็นของผู้ปกครอง ครู และนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น แบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนวัดศรีบัวบาน อำเภอเมืองลำพูน**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ธนภูมิ ชาติดี. 2551. **การมีส่วนร่วมของกลุ่มชนไท-ยวนราชบุรี ต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ธนันต์ชัย นพแก้ว. 2544. **โครงการเปลี่ยนเส้นทางชีวิตเกษียณก่อนกำหนด: กรณีศึกษาเฉพาะข้าราชการมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ธนาวิทย์ กางการ. 2546. **การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลตำบลสำโรงใต้ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา, สถาบันราชภัฏธนบุรี.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

นพมาศ ธีรเวคิน. 2539. **จิตวิทยาสังคมกับชีวิต**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. 2527. **กลวิธี แนวทาง วิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาชุมชน ในการส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ศักดิ์โสภาการพิมพ์.

ประเวศ วะสี. 2541. **ประชาคมตำบล**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน.

ปริตรตา เฉลิมเผ่า กออนันตกูล. 2547. **รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์โครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).

ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม. 2542. **ในชุมชนเข้มแข็ง ทุนทางสังคมของไทย**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนเพื่อสังคมและธนาคารออมสิน.

ไพรัตน์ เดชะรินทร์. 2527. **นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาตร์การพัฒนาปัจจุบันของประเทศไทย ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ศักดิ์โสภาการพิมพ์.

มงคล ด่านธานินทร์. 2541. **เศรษฐกิจชุมชนเชิงระบบหลักการและแนวทางปฏิบัติ**. ขอนแก่น: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2537. **การบริหารงานบุคคล**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. 2534. **การพัฒนาชุมชนจากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ**. กรุงเทพมหานคร: บางกอกบล๊อค.

ราชบัณฑิตยสถาน. 2546. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**. กรุงเทพมหานคร: บริษัทนานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น จำกัด.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วนิดา ตรีสวัสดิ์. 2546. “วัฒนธรรมท้องถิ่น: อีกหนึ่งชนเผ่า "ชาวไท-ยวน" วิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงในกระแสวัฒนธรรมโลก.” **ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นราชบุรี**. 5(5): 57-69.

วรรษรวี โครตบ้ง. 2551. **บทบาทแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นจังหวัดเลย**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยศึกษาเพื่อการพัฒนา, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

วรวุฒิ โรมรัตนพันธ์. 2548. **ทุนทางสังคม**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เดือนตุลา.

ศิริพร ศรีศินธุ์อุไร. 2551. **พิพิธภัณฑ์บันทึก ทบทวนบทเรียนจากการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์. กรุงเทพมหานคร**: ห้างหุ้นส่วนจำกัด สามลดา.

ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดขอยแก่น กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2542. **การวิจัยเชิงปฏิบัติการ** (Online). http://www.geocities.com/zurin111/actionresearch1.html, 10 มีนาคม 2554.

สมัย สุทธิธรรม. 2542. **เมืองโบราณคูบัว**. กรุงเทพมหานคร: 2020 เวิลด์ มีเดีย.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. 2522. **ทฤษฎีการพัฒนาสังคม**. กรุงเทพมหานคร: หจก.เอมีเทรดดิ้ง.

_____. 2541. **การพัฒนาชุมชนแบบจัดการ**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สายันต์ ไพรชาญจิตร์. 2548. **การจัดการโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์การพิมพ์แก่นจันทร์ จำกัด.

สำนักโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรมศิลปากร. 2541. **คูบัว: ความสัมพันธ์กับชุมชนทวารวดีในบริเวณใกล้เคียง**. กรุงเทพมหานคร: สำนักโบราณคดี.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว. 2550. **พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร** (Online). http://office.bangkok.go.th/localmuseum., 15 กันยายน 2553 .

สุจิตร บุญบงการ. 2544. **คู่มือปฏิบัติงานด้านการพัฒนาชุมชนกรุงเทพมหานคร**.

สุชาติ พิบูลแถว. 2550. **การศึกษากระบวนการฟื้นฟูภูมิปัญญาการทอผ้าจกชุมชนไท-ยวน ราชบุรี ตำบลคูบัว อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ในมิติทางการพัฒนาชุมชน**. วิทยานิพนธ์พัฒนาชุมชนมหาบัณฑิต สาขาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุรเชษฐ เวชชพิทักษ์. 2532. **วัฒนธรรมการเสริมสร้างสังคมไทย**. สำนักคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ.

สุวัฒน์ชัย สวัสดิผล. 2552. **ทุนทางสังคมกับการจัดการศูนย์การเรียนรู้ กรณีศึกษา พิพิธภัณฑ์ชุมชนมอญบางกระดี่ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาการพัฒนาชุมชน, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เสริมฤทธิ์ เอี่ยมธนากุล. 2549. **แนวทางการบริหารจัดการพื้นที่ภายในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาเขตสัมพันธวงศ์**. วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสถาปัตยกรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

หน่วยศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษา. 2540. **แนวทางส่งเสริมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.

องค์การบริหารส่วนตำบลคูบัว. 2550. **ข้อมูลพื้นฐานของตำบลคูบัว** (Online). www.kubua.go.th., 19 สิงหาคม 2553.

อมรา พงศาพิชญ์. 2533. **วัฒนธรรม ศาสนา และชาติพันธุ์**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อนุรักษ์ ปัญญานุวัฒน์. 2548. **การศึกษาชุมชนเชิงพหุลักษณ์: บทเรียนจากวิจัยภาคสนาม**. กรุงเทพมหานคร: โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข.

อภิญญา บัวสรวง. 2540. **เอกสารการสัมมนาทางวิชาการ พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในประเทศไทย**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.

อัมมาร สยามวาลา. 2544. **ทุนทางสังคมกับความยากจน**. เอกสารประกอบการสัมมนาวิชาการปี 2544 เรื่องยุทธศาสตร์การขจัดปัญหาความยากจน ณ โรงแรมแอมบาสซาเดอร์ซิตี้ จอมเทียน ชลบุรี.

อานันท์ กาญจนพันธุ์. 2541. **การระดมทุนเพื่อสังคม**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา.

อุดม สมพร. **ผ้าจกไท-ยวน ราชบุรี.** 2540. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สืบทอดศิลปผ้าจกราชบุรี.

_____. 2550ก. **ประวัติการจัดตั้งจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว** (Online). www.jipathaphan.com., 20 ตุลาคม 2553.

_____. 2550ข. **แผนที่ตั้งจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว** (Online). www.jipathaphan.com., 15 มีนาคม 2554.

เอนก นาคะบุตร. 2545. **ทุนทางสังคมและประชาสังคมในเมืองไทย**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท 21 เซ็นจูรี่ จำกัด.

_____. 2545. **พลังท้องถิ่นในกระแสความเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.

Ambrose. Timothy and Crispin Paine. 1994. **Museum Basics.** London: Rout ledge.

Newsom. B.Y. 1975. "**An Examination of Art Education in Museums**". Studies in Art Education. 16(2): 54-57.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แบบสอบถาม

เรื่อง ความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชน

จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาความคิดเห็นของชาวบ้านคูบัวต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี โดยใช้ประชากรในการศึกษา คือ กลุ่มคนในตำบลคูบัว แบบสอบถามมีทั้งหมด 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะทั่วไป

โปรดกรุณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง เพื่อจะได้ข้อมูลที่ถูกต้องสามารถนำไปใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ได้สละเวลาในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวพัชรภรณ์ เพิ่มกว่าเก่า)
นิสิตปริญญาโท สาขาพัฒนาสังคม
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตอนที่ 1 แบบสอบถามด้านข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ (เครื่องหมายถูก) ลงใน ☐ หน้าข้อความที่ถูกต้องและเติมข้อความตามความเป็นจริงในช่องว่าง

1.เพศ

☐ชาย ☐หญิง

2. อายุ.....ปี

3.ระดับการศึกษา

☐ ประถมศึกษา ☐ มัธยมศึกษา ☐ ปวช.

☐ ปวส. / อนุปริญญา ☐ ปริญญาตรีหรือสูงกว่า

☐ อื่นๆ (ระบุ).....

4.อาชีพ

☐ เกษตรกรรม ☐ หัตถกรรม ☐ ค้าขาย

☐ ข้าราชการ ☐ รับจ้างทั่วไป ☐ ลูกจ้าง

☐ นักการเมือง ☐ อื่นๆ (ระบุ).....

5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน.....บาท

6. พื้นที่ที่อยู่อาศัย

☐ บ้านตากแดด ☐ บ้านระหนอง (บ้านห้วย) ☐ บ้านหนองขันธ์ (บ้านปู่ฟ้า)

☐ บ้านใต้ ☐ บ้านตะโก ☐ บ้านโพธิ์งาม

☐ บ้านใหม่ ☐ บ้านหนองยายแก้ว ☐ บ้านฟากห้วย (บ้านโพธิ์ไฟไหม้)

☐ บ้านท่าช้าง ☐ บ้านโพธิ์ ☐ บ้านหัวนา

☐ บ้านต้นแหน ☐ บ้านหนามพุงดอ(หนามทุ่งดอ) ☐ บ้านไร่มะม่วง

7. ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในตำบลคูบัว.....ปี.....เดือน

8. ตำแหน่งในชุมชนหรือในพิพิธภัณฑ์.

☐ กำนัน ☐ ผู้ใหญ่บ้าน ☐ คณะกรรมการหมู่บ้าน

☐ คณะกรรมการในจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว ☐ สมาชิก อบต.

☐ สมาชิกในชุมชน ☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เกี่ยวข้องกับพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี

ให้ท่านกาเครื่องหมาย ✓ (เครื่องหมายถูก) ลงในช่องว่างแสดงความคิดเห็นตามความเป็นจริง

ข้อ	รายการ	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	ท่านเคยเข้าเยี่ยมชมจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว					
2	ท่านมีส่วนร่วมในการค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาที่จัดแสดงในจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว					
3	ท่านมีส่วนร่วมในการออกแบบการจัดแสดงในจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว					
4	ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นต่างๆในการจัดสร้างจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว					
5	ท่านได้เสนอความต้องการของตนเองต่อคณะกรรมการจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว					
6	ท่านมีส่วนร่วมในการเป็นผู้ประสานงานในด้านต่างๆที่เกี่ยวข้องกับจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว					
7	ท่านเคยเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว					
8	ท่านมีส่วนร่วมในการบริจาคสิ่งของให้กับจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวเพื่อใช้ในการจัดแสดง					
9	ท่านมีส่วนร่วมในการบริจาคเงินให้กับจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวเพื่อใช้ในการดำเนินงาน					
10	ท่านมีส่วนร่วมในการสละแรงงานช่วยเหลือในการดำเนินงานต่างๆของจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว					
11	ท่านเคยเข้าร่วมประชุมในวาระต่างๆที่จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวเป็นผู้จัดขึ้น					

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ข้อ	รายการ	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
12	ท่านมีส่วนร่วมในการขายสินค้าในบริเวณที่จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวจัดไว้เพื่อให้จำหน่ายสินค้า					
13	ท่านได้สังเกตการปฏิบัติงานของจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว					
14	ท่านได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว					
15	ท่านได้พูดคุยกับบุคคลที่อยู่ในชุมชนเกี่ยวกับการดำเนินงานของจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว					
16	ท่านมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ให้ผู้อื่นรู้จักจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว					
17	ท่านมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว					
18	ท่านมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไท-ยวน					
19	ท่านมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์แหล่งโบราณสถานในสมัยทวารวดี					
20	ท่านมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมสืบสานวัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่น					
21	ท่านชักชวนให้บุคคลในครอบครัวและบุคคลอื่นในชุมชนมาช่วยกันสืบสานวัฒนธรรมไท-ยวน					
22	ท่านชักชวนให้บุคคลในครอบครัวและบุคคลอื่นมาเยี่ยมชมจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว					
23	ท่านได้รับผลประโยชน์จากการจัดตั้งจิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในชุมชน					
24	ท่านได้รับผลประโยชน์จากการขายสินค้าต่างๆได้ในปริมาณที่มากขึ้น					
25	ท่านได้รับผลประโยชน์จากการดำเนินกิจกรรมต่างๆที่จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวเป็นผู้จัดขึ้น					

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจิปาถะภัณฑ์สถาน บ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี

ให้ท่านกาเครื่องหมาย ✓ (เครื่องหมายถูก) ลงในช่องว่างแสดงความคิดเห็นตามความเป็นจริง

ข้อ	บทบาท	ความคิดเห็นที่มีต่อบทบาท				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
บทบาทด้านสังคม						
1	จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวได้ปลุกจิตสำนึกให้ท่านรักท้องถิ่น					
2	จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวได้ปลุกจิตสำนึกให้ลูกหลานของท่านรักท้องถิ่น					
3	จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวได้ปลุกจิตสำนึกให้คนภายนอกเห็นความสำคัญของท้องถิ่น					
4	จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวเป็นแหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียน					
5	จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวมีการกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความสนใจของการศึกษานอกโรงเรียน					
6	จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวมีการกระตุ้นให้ประชาชนเห็นถึงความสำคัญของการศึกษานอกโรงเรียน					
7	จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวมีการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้แก่ประชาชน					
8	จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวได้นำทรัพยากรบุคลากรในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์					
9	จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวมีการส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุในชุมชน					
10	จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวได้นำทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์					

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ข้อ	บทบาท	ความคิดเห็นที่มีต่อบทบาท				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
11	จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวมีการจัดโครงการฝึกอบรมต่างๆเพื่อการพัฒนาชุมชน					
12	จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวเป็นศูนย์รวมของชาวบ้านในชุมชนเพื่อการจัดกิจกรรมต่างๆ					
13	จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวได้จัดการประชุมชาวบ้านให้มีส่วนร่วมในการทำพิพิธภัณฑ์					
14	จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวได้จัดทำสิ่งพิมพ์เพื่อเผยแพร่ความรู้ให้แก่ประชาชน					
15	จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวได้จัดนิทรรศการทางวิชาการเพื่อให้ความรู้แก่คนในชุมชน					
16	จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวให้บริการด้านอาคารสถานที่หรืออุปกรณ์ในการจัดอบรมความรู้แก่ประชาชน					
17	จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวจัดบริเวณโดยรอบพิพิธภัณฑ์ให้เป็นสถานที่ที่เหมาะสมในการพักผ่อนหย่อนใจของชุมชน					
บทบาทด้านวัฒนธรรม						
1	จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวเป็นสถานที่อนุรักษ์วัฒนธรรมไท-ยวน					
2	จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวเป็นสถานที่อนุรักษ์โบราณวัตถุสมัยทวารวดี					
3	จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวมีการเผยแพร่วัฒนธรรมไท-ยวนให้คนในชุมชนและบุคคลภายนอกได้รู้จัก					
4	จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวเป็นสถานที่สอนให้เยาวชนรู้จักวิถีชีวิตดั้งเดิมของคนไท-ยวน					

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ข้อ	บทบาท	ความคิดเห็นที่มีต่อบทบาท				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5	จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวจัดกิจกรรมเนื่องในโอกาสวันสำคัญต่างๆ					
6	จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวจัดกิจกรรมนันทนาการขึ้นตามความเหมาะสมหรือโอกาสเอื้ออำนวย					
7	จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวมีการร่วมมือกับมูลนิธิพัฒนาประชากรตำบลคูบัวและชมรมไท-ยวน ในการจัดกิจกรรมฟื้นฟูวัฒนธรรมด้านต่างๆของไท-ยวน					
8	จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวมีการสนับสนุนการประกวดผ้าทอโบราณ					
9	จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวมีการส่งเสริมการสอนวิชาการทอผ้าจกแก่โรงเรียนต่างๆในชุมชน					
10	จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวมีการจัดโครงการฝึกอบรมการละเล่นดนตรีพื้นบ้านให้แก่เยาวชนและผู้ใหญ่ที่สนใจ					
11	จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวได้นำผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมการละเล่นดนตรีพื้นบ้านไปออกแสดงงานต่างๆเพื่อเป็นการเผยแพร่					
12	จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวได้ส่งเสริมการพูดคำเมืองซึ่งเป็นอัตลักษณ์ของชาวไท-ยวน					
บทบาทด้านเศรษฐกิจ						
1	จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวมีการถ่ายทอดวิธีการทำผลิตภัณฑ์จากผ้าซิ่นตีนจกให้แก่ชาวบ้าน					
2	จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวมีการออกแบบ และพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าจกให้เกิดผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่					

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ข้อ	บทบาท	ความคิดเห็นที่มีต่อบทบาท				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3	จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวมีการส่งเสริมผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น					
4	จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวได้จัดกลุ่มสหกรณ์ผ้าทอเพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้กับชุมชน					
5	จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวมีการจัดวิทยากรมาอบรมให้ความรู้เกี่ยวผ้าทอให้กับประชาชนอย่างสม่ำเสมอ					
6	จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวจัดหาตลาดให้กับสินค้าOTOP อย่างต่อเนื่อง					
7	จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวสนับสนุนการรวมกลุ่มอาชีพของคนในชุมชน					
8	จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวส่งเสริมการเพิ่มพูนรายได้ของคนในชุมชนโดยการขาย ผ้าทอ					
9	จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวสนับสนุนการจัดร้านค้าบริเวณพิพิธภัณฑ์เพื่อจำหน่ายผลผลิตของท้องถิ่น					
10	จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวประสานงานกับหน่วยงานราชการเพื่อสนับสนุนให้ประชาชนมีรายได้					
11	จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวเป็นสถานที่ประชาสัมพันธ์ให้บุคคลภายนอกได้รู้จักผ้าจกไท-ยวน					
12	จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวเป็นแหล่งดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเที่ยวในชุมชนมากขึ้น					
13	จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวเป็นแหล่งสร้างรายได้ให้กับคนที่เข้ามาขายของในพื้นที่					

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะทั่วไป

โปรดแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการแก้ไข ปรับปรุง หรืออื่นๆเกี่ยวกับบทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชน จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัวในการพัฒนาชุมชน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี

1. บทบาทด้านสังคม

.....

.....

.....

2. บทบาทด้านวัฒนธรรม

.....

.....

.....

3. บทบาทด้านเศรษฐกิจ

.....

.....

.....

4. บทบาทด้านอื่นๆ (โปรดระบุ)

.....

.....

.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก ข

ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถาม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดสอบก่อนที่จะทำการเก็บข้อมูลจริงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ราย และนำข้อมูลที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่นด้วยการวิเคราะห์เป็นรายข้อ เพื่อพิจารณาว่าจะสามารถยอมรับข้อความแต่ละข้อได้หรือไม่ โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ จากการทดสอบแบบสอบถามปรากฏผลดังตารางต่อไปนี้

ตารางผนวกที่ 1 ผลการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าของมาตราวัดการมีส่วนร่วมของประชาชน

ข้อคำถามที่	Scale Mean IF Item Deleted	Scale Variance If Item Deleted	Corrected Item Total Correlation	Alpha If Item Deleted
1	72.0	286.414	.721	.964
2	72.20	282.441	.776	.963
3	72.17	279.316	.778	.963
4	72.20	279.821	.801	.963
5	72.47	282.395	.788	.963
6	72.27	280.133	.747	.963
7	72.30	282.700	.791	.963
8	71.97	283.413	.778	.963
9	72.13	287.430	.782	.963
10	72.17	286.489	.663	.964
11	72.13	291.223	.679	.964
12	72.30	284.148	.810	.963
13	71.87	293.223	.517	.965
14	72.03	282.378	.744	.963
15	71.93	281.099	.844	.963
16	72.13	286.533	.627	.964
17	72.27	281.444	.812	.963
18	72.00	289.931	.665	.964
19	72.03	295.482	.409	.966

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

ข้อคำถามที่	Scale Mean IF Item Deleted	Scale Variance If Item Deleted	Corrected Item Total Correlation	Alpha If Item Deleted
20	72.20	294.786	.456	.966
21	72.07	292.409	.540	.965
22	72.27	290.064	.620	.964
23	72.30	286.907	.751	.963
24	72.30	281.872	.851	.962
25	72.30	279.734	.853	.962

หมายเหตุ : Alpha ของระดับการมีส่วนร่วม = .965

ตารางผนวกที่ 2 ผลการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าของการวัดระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทด้านสังคม

ข้อคำถามที่	Scale Mean IF Item Deleted	Scale Variance If Item Deleted	Corrected Item Total Correlation	Alpha If Item Deleted
1	48.93	94.133	.692	.954
2	49.13	94.257	.596	.956
3	48.77	92.254	.584	.956
4	48.80	90.097	.777	.953
5	48.97	91.551	.741	.953
6	49.03	91.137	.820	.952
7	49.23	91.220	.716	.954
8	49.07	90.892	.706	.954
9	48.97	89.068	.740	.954
10	48.93	90.340	.762	.953
11	49.17	88.213	.786	.953
12	49.20	89.821	.787	.952

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

ข้อคำถามที่	Scale Mean IF Item Deleted	Scale Variance If Item Deleted	Corrected Item Total Correlation	Alpha If Item Deleted
13	49.13	90.120	.808	.952
14	49.23	90.254	.740	.953
15	49.07	90.823	.811	.952
16	49.03	91.137	.761	.953
17	48.93	91.513	.680	.954

หมายเหตุ : Alpha ของบทบาทด้านสังคม = .956

ตารางผนวกที่ 3 ผลการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าของการวัดระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทด้านวัฒนธรรม

ข้อคำถามที่	Scale Mean IF Item Deleted	Scale Variance If Item Deleted	Corrected Item Total Correlation	Alpha If Item Deleted
1	34.60	47.697	.734	.944
2	34.53	48.740	.762	.942
3	34.57	49.220	.861	.939
4	34.60	48.593	.834	.939
5	34.63	51.826	.679	.945
6	34.73	49.513	.864	.939
7	34.70	50.217	.828	.940
8	34.70	47.528	.844	.939
9	34.90	53.128	.688	.945
10	34.70	51.597	.638	.946
11	34.70	53.803	.555	.948
12	34.80	49.131	.794	.941

หมายเหตุ : Alpha ของบทบาทด้านวัฒนธรรม = .947

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางผนวกที่ 4 ผลการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าของการวัดระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทด้านเศรษฐกิจ

ข้อคำถามที่	Scale Mean IF Item Deleted	Scale Variance If Item Deleted	Corrected Item Total Correlation	Alpha If Item Deleted
1	36.53	54.947	.873	.955
2	36.60	55.283	.779	.957
3	36.33	55.816	.722	.958
4	36.37	54.585	.812	.956
5	36.43	54.530	.810	.956
6	36.27	54.754	.691	.960
7	36.43	55.289	.795	.957
8	36.57	53.771	.835	.956
9	36.50	54.534	.809	.956
10	36.33	54.713	.777	.957
11	36.37	54.516	.763	.958
12	36.40	52.662	.811	.957
13	36.47	51.844	.837	.956

หมายเหตุ : Alpha ของบทบาทด้านเศรษฐกิจ = .960

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ประวัติการศึกษา และการทำงาน

ชื่อ –นามสกุล	นางสาวพัชรภรณ์ เพิ่มกว่าเก่า
วัน เดือน ปี ที่เกิด	วันที่ 15 เดือนธันวาคม พ.ศ. 2529
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร
ตำแหน่งปัจจุบัน	ภัณฑารักษ์ปฏิบัติการ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	สำนักทรัพย์สินมีค่าของแผ่นดิน แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร 10200

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์